

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΚΟΥΤΑΝΤΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΑΜ: 8935

«ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΣΛ '95»

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : Αν. Καθηγητής κ. Θ.Β Σταματόπουλος

Ηράκλειο, Απρίλιος 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	2
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	4
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ.....	4
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ΜΕΡΟΣ Ι.....	10
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ (ΕΣΛ 95).....	11
1.1 Εισαγωγή.....	11
1.2 Ιστορική αναδρομή της καταγραφής των οικονομικών μεγεθών μιας χώρας: Από τις πρώτες προσπάθειες καταγραφής των οικονομικών μεγεθών έως την δημιουργία του ΕΣΛ 95	12
1.3 Βασικές Μακροοικονομικές Ταυτότητες – Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν.....	14
1.4 Εθνικοί Λογαριασμοί - Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ΕΣΛ 95).....	18
1.5 Στόχοι του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ΕΣΛ 95).....	20
1.6 Βασικές αρχές, χαρακτηριστικά και έννοιες του ΕΣΛ 95.....	22
1.7 Κεντρικό Πλαίσιο του ΕΣΛ '95.....	23
1.7.1. Οι στατιστικές μονάδες και η ομαδοποίηση τους.....	24
1.7.2. Ροές και Αποθέματα.....	27
1.7.3 Το σύστημα λογαριασμών και τα μακροοικονομικά μεγέθη.....	28
1.7.4 Μέθοδος υπολογισμού του Εθνικού Εισοδήματος με την χρήση των λογαριασμών «Τ».....	31
1.7.4 Πλαίσιο Εισροών-Εκροών.....	38
1.8 Επεκτάσεις των Εθνικών Λογαριασμών.....	42
1.9 Κατάρτιση εθνικών λογαριασμών και στατιστική επεξεργασία στην χώρα μας.....	44
1.9.1 Τύπος των πρωτογενών δεδομένων	44
1.9.2 Μέθοδοι συλλογής των δεδομένων	44
1.9.3 Κατάρτιση δεδομένων	45
1.9.4 Προσαρμογές.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΣΛ '95.....	48
2.1 Διακρίσεις του Δημόσιου Χρέους.....	48
2.2 Η Δυναμική του Δημόσιου Χρέους.....	50
2.3 Διαμόρφωση Δημόσιου Χρέους.....	52
2.4 Χρέος Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με το ΕΣΛ 95	53
2.5 Ορισμός Ελλείμματος Γενικής Κυβέρνησης.....	54
2.6 Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος (ΔΥΕ).....	55
2.7 Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με το ΕΣΛ 95	57
ΜΕΡΟΣ ΙΙ.....	58
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ.....	58

<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ</u>	
<u>ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2009-2012.....</u>	<u>59</u>
<u>3.1 Στατιστικές δημόσιων οικονομικών στην Ε.Ε</u>	<u>59</u>
<u>3.1.1 Κύρια στατιστικά πορίσματα</u>	<u>60</u>
<u>3.1.2 Έλλειμμα γενικής κυβέρνησης</u>	<u>60</u>
<u>3.1.3 Δημόσιο χρέος</u>	<u>60</u>
<u>3.1.4 Έσοδα και δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης</u>	<u>61</u>
<u>3.2 Ελληνικό Δημόσιο Χρέος.....</u>	<u>70</u>
<u>3.2.1 Δημοσιονομικά στοιχεία Ελλάδος για την περίοδο 2009 - 2012.....</u>	<u>70</u>
<u>3.2.2 Η κρατική χρηματοδότηση για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και η</u> <u>επίπτωση της στο έλλειμμα ή πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης.....</u>	<u>73</u>
<u>3.2.3 Μεταβολές μεταξύ των κοινοποιήσεων ΔΥΕ του Οκτωβρίου 2013 και του</u> <u>Απριλίου 2013.....</u>	<u>74</u>
<u>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....</u>	<u>76</u>
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	<u>78</u>
<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α.....</u>	<u>81</u>

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1 Ακολουθία λογαριασμών θεσμικών τομέων	29
Πίνακας 1.2 : Σύστημα πέντε τομέων της οικονομίας	32
Πίνακας 1.3 Παράδειγμα πίνακα προσφοράς	39
Πίνακας 1.4 Παράδειγμα πίνακα χρήσεων	40
Πίνακας 1.5 Παράδειγμα πίνακα εισροών-εκροών (προϊόν ανά προϊόν)	41
Πίνακας 2.1 Ακαθάριστο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με το ΕΣΛ 95	53
Πίνακας 2.2 Τρόπος Υπολογισμού Χρέους Γενικής Κυβέρνησης	54
Πίνακας 3.1 Δημοσιονομικό ισοζύγιο και χρέος γενικής κυβέρνησης, 2009-2012	61
Πίνακας 3.2 Αναφορά ελλείμματος / πλεονάσματος, επίπεδο χρέους και παροχή σχετικών στοιχείων	71
Πίνακας 3.3 ΑΕΠ, Έσοδα, Δαπάνες, Έλλειμμα, Χρέος Γενικής Κυβέρνηση	72
Πίνακας 3.4 Επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στο έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης	74
Πίνακας 3.5 Μεταβολές ελλείμματος και χρέους μεταξύ Οκτωβρίου 2013 και Απριλίου 2013	75

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1.2 Ομαδοποίηση θεσμικών μονάδων	25
Σχήμα 3.1 Εξέλιξη των συνολικών δαπανών και των συνολικών εσόδων, 2002-2012 (% του ΑΕγχΠ)	62
Σχήμα 3.2 Εξέλιξη των συνολικών δαπανών και των συνολικών εσόδων, 2002-2012 (σε δισ. ευρώ)	63
Σχήμα 3.3 Έσοδα και δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης, 2012 (% του ΑΕγχΠ)	64
Σχήμα 3.4 Σύνθεση των συνολικών εσόδων, 2012 (% των συνολικών εσόδων)	65
Σχήμα 3.5 Κύριες συνιστώσες των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης, 2012 (% των συνολικών εσόδων)	65
Σχήμα 3.6 Σύνθεση των συνολικών δαπανών, 2012 (% των συνολικών δαπανών)	66
Σχήμα 3.7 Κύριες συνιστώσες των δαπανών του δημοσίου, 2012 (% των συνολικών δαπανών)	67
Σχήμα 3.8 Δαπάνες της γενικής κυβέρνησης κατά λειτουργία της ταξινόμησης των κρατικών λειτουργιών, 2011 (% του ΑΕγχΠ)	68
Σχήμα 3.9 Κύριες κατηγορίες φόρων και κοινωνικών εισφορών, ΕΕ-27, 2002-2012 (% του ΑΕγχΠ)	69
Σχήμα 3.10 Κύριες κατηγορίες φόρων και κοινωνικών εισφορών, 2012 (% του ΑΕγχΠ)	70
Σχήμα 3.11 ΑΕΠ, Έσοδα, Δαπάνες, Έλλειμμα, Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	73

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ολοκληρώνοντας τις σπουδές μου, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την ανιδιοτελή αγάπη και στήριξη που μου πρόσφεραν για την πραγματοποίηση των ονείρων μου. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φίλους και τους συμφοιτητές μου για τις όμορφες στιγμές που περάσαμε μαζί, για τη διαρκή ενθάρρυνση και κατανόηση τους.

Τέλος, νιώθω την ανάγκη να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στον αν. καθηγητή κ. Θ.Β Σταματόπουλο, για τη συνεχή επιστημονική και προσωπική καθοδήγηση και για την ευκαιρία που μου έδωσε να αποκτήσω νέες και πολύτιμες γνώσεις.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται την παρουσίαση των εθνικών λογαριασμών σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ΕΣΛ 95), τους οποίους έχουν την υποχρέωση να χρησιμοποιούν και να αποτυπώνουν την οικονομική τους δραστηριότητα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κύριος στόχος της είναι - αφού γίνουν κατανοητές οι έννοιες και ο τρόπος λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών - να εστιάσει στον ορισμό και στον υπολογισμό του δημόσιου χρέους και του δημόσιου ελλείμματος σε μια χώρα με την χρήση αυτών.

Τέλος, παρουσιάζεται η καταγραφή των δύο αυτών οικονομικών μεγεθών (δημόσιο χρέος και δημόσιο έλλειμμα) τόσο για τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και –ιδιαίτερα- για την χώρα μας κατά την περίοδο 2009-2012.

Λέξεις Κλειδιά: Εθνικοί Λογαριασμοί, Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ΕΣΛ '95), Δημόσιο Χρέος, Δημόσιο Έλλειμμα, Γενική Κυβέρνηση

ABSTRACT

This Dissertation investigates the National Accounts according to the European System Accounts (ESA 1995), that the countries of the European Union have the obligation to use and record their economic events.

The main target of this Dissertation – after the presentation of the way that the European System Accounts works - is to focus to the definition and the calculation of Public Debt and Public Deficit of a country, using the National Accounts of the ESA 1995.

Finally, it is presented the records of these two economic parameters (Public Debt and Public Deficit) for the European Union Countries as well as for Greece, specific, for the period 2009-2012.

Keywords: National Accounts, European System Accounts (ESA 1995), Public Debt, Public Deficit, General Government.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας των επιμέρους μονάδων μιας οικονομίας είναι ένας αφάνταστα πολύπλοκος μηχανισμός. Τα κίνητρα και ο προσανατολισμός των ιδιωτών και των επιχειρήσεων, του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα δεν είναι ενιαία και ομοιόμορφα, παρόλο που όλοι μαζί σχηματίζουν ένα ενιαίο σύνολο. Βασική προϋπόθεση της επιτυχούς μελέτης της δομής μιας οικονομίας είναι η πλήρης γνώση λειτουργίας αυτής.

Το αντικείμενο διερεύνησης της μακροοικονομικής ανάλυσης σχετίζεται με την εξέταση των αλληλεπιδράσεων των βασικών μεγεθών της οικονομίας (του εθνικού εισοδήματος, της κατανάλωσης, της επένδυσης, της απασχόλησης, των μισθών, των φόρων και των λοιπών μακροοικονομικών μεγεθών της), εστιάζοντας στον υπολογισμό της οικονομικής δραστηριότητας και στην πληροφόρηση των οικονομικών παραγόντων για την οικονομική πολιτική μιας χώρας.

Η συστηματική καταγραφή της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας έχει ως αποτέλεσμα την σωστή παρακολούθηση των μεταβολών των μακροοικονομικών μεγεθών και τον έγκαιρο εντοπισμό των λανθασμένων επιλογών οικονομικής πολιτικής, με σκοπό τη λήψη ορθών οικονομικών αποφάσεων που οδηγούν στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Για την υλοποίηση των παραπάνω, η παρακολούθηση και η μέτρηση της οικονομικής δραστηριότητας κάθε χώρας διέπεται από συγκεκριμένες, κοινές -για όλες τις χώρες- αρχές ώστε να μπορεί να πραγματοποιείται συγκριτική μελέτη. Οι αρχές αυτές περιγράφονται με κάθε λεπτομέρεια στο Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών. Οι Εθνικοί Λογαριασμοί αναφέρονται στις οικονομικές δραστηριότητες του συνόλου της οικονομίας ενός κράτους και παρουσιάζουν την πραγματοποιηθείσα διαδρομή μεταξύ της παραγωγής, της κατανάλωσης και της επένδυσης του οικονομικού κυκλώματος, καλύπτοντας τόσο τα διάφορα είδη των οικονομικών δραστηριοτήτων, όσο και τους διάφορους τομείς της οικονομίας.

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται την παρουσίαση αυτών των εθνικών λογαριασμών σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ΕΣΛ 95), τους οποίους έχουν την υποχρέωση να

χρησιμοποιούν και να αποτυπώνουν την οικονομικής τους δραστηριότητας τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η παρουσίαση αυτή πραγματοποιείται στο πρώτο κεφάλαιο.

Το κεφάλαιο 2^ο εξειδικεύεται στον ορισμό και στον υπολογισμό του δημόσιου χρέους και του δημόσιου ελλείμματος με την χρήση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ΕΣΛ 95), ενώ στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η καταγραφή των δύο αυτών οικονομικών μεγεθών τόσο για τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και –ιδιαίτερα- για την χώρα μας κατά την περίοδο 2009-2012.

ΜΕΡΟΣ Ι

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 - ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ (ΕΣΛ 95)

1.1 Εισαγωγή

Η Οικονομική είναι η επιστήμη των επιλογών. Εξηγεί τον τρόπο αντιμετώπισης του βασικού οικονομικού προβλήματος, το οποίο αναφέρεται στις επιλογές που πρέπει να γίνουν προκειμένου οι σπάνιοι - περιορισμένοι πόροι να καλύψουν τις άπειρες ανάγκες των ανθρώπων (Σταματόπουλος, 2014)¹.

Εντούτοις, ειδικά μετά το κραχ του 2008 και τη συνεχιζόμενη έκτοτε παγκόσμια οικονομική κρίση, πολλοί οικονομολόγοι μιλούν όλο και περισσότερο για επιστροφή στην «Πολιτική Οικονομία», με την έννοια ότι η Οικονομία δεν μπορεί να είναι αυτονομημένη («οικονομοκρατία») από την «πολιτική». Αντίθετα, με αφορμή την κρίση, αυτό που παρατηρείται είναι ότι τελικώς η πολιτική προσδιορίζει το πλαίσιο της λειτουργίας της λεγόμενης «οικονομίας της αγοράς» ή καπιταλιστικού συστήματος οργάνωσης της οικονομικής δραστηριότητας.

Στη Μακροοικονομική ενδιαφερόμαστε για τους προσδιοριστικούς παράγοντες της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι, η Μακροοικονομική διερευνά την αιτιώδη σχέση, καταρχήν, του εθνικού εισοδήματος, του επιτοκίου της χρηματαγοράς και του γενικού επιπέδου των τιμών, για να προσδιορίσει τη βραχυχρόνια και τη μεσοπρόθεσμη «ισορροπία» των τριών (3) αγορών ταυτόχρονα.

Η επίτευξη της παραπάνω έννοιας της «ισορροπίας», προϋποθέτει τη μέτρηση της οικονομικής δραστηριότητας και των κρίσιμων μεγεθών της από τον κλάδο της Κοινωνικής Λογιστικής ή των Εθνικών Λογαριασμών. Πρόκειται για την «οικονομική στατιστική», δηλ. τη χρήση λογιστικών μεθόδων (καταγραφής, αποτίμησης και παρουσίασης αξιών), σε συνδυασμό με στατιστικές τεχνικές (συλλογής, ανάλυσης, ταξινόμησης) για τη μέτρηση της εθνικής οικονομικής δραστηριότητας. Το αποτέλεσμα αυτό καταγράφεται ως Σύστημα Εθνικών

¹ Σταματόπουλος, Θ. Β, (2014) Σημειώσεις για το μάθημα «Εθνικοί Λογαριασμοί – Κοινωνική Λογιστική», διαθέσιμες στο: <https://eclass.teicrete.gr>

Λογαριασμών (ΕΣΛ) το οποίο στην ΕΕ ονομάζεται Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ESA'95 ή '10) και περιλαμβάνει (Σταματόπουλος, 2014)²:

1. τους λογαριασμούς (και ισοζύγια) του εθνικού εισοδήματος,
2. τους πίνακες εισροών-εκροών,
3. την ανάλυση ροών κεφαλαίων και
4. τους εθνικούς ισολογισμούς.

1.2 Ιστορική αναδρομή της καταγραφής των οικονομικών μεγεθών μιας χώρας: Από τις πρώτες προσπάθειες καταγραφής των οικονομικών μεγεθών έως την δημιουργία του ΕΣΛ 95

Η προσπάθεια καταγραφής των οικονομικών μεγεθών μιας χώρας έχει τις ρίζες της στον 17^ο αιώνα. Ωστόσο, τα σύγχρονα συστήματα των Εθνικών Λογαριασμών με την μορφή που παρουσιάζουν στις μέρες μας είναι αποτέλεσμα των προσπαθειών του τελευταίου μισού αιώνα.

Η ανάπτυξη της οικονομικής επιστήμης σε συνδυασμό με την ανάγκη παρέμβασης του κράτους στην οικονομία -κυρίως έπειτα από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο- οδήγησε στην ανάγκη συλλογής και εκτίμησης των οικονομικών και κοινωνικών στοιχείων κάθε χώρας, η οποία ήταν απαραίτητη στην οριοθέτηση και στον προσδιορισμό της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής.

Οι R. Frisch, Carl Fohl, John M. Keynes και Erik Lindal από το 1930 και έπειτα ανέπτυξαν μια σειρά από θεωρίες και συστήματα βασισμένα στην στατιστική απεικόνιση και αλληλεξάρτηση συγκεκριμένων οικονομικών μεγεθών των κρατών (Μυλωνάς, 1975)³. Οι μελέτες, οι αναλύσεις και συστήματα που προέκυψαν, αποτέλεσαν τα θεμέλια της σημερινής μορφής των θεωριών των Εθνικών Λογαριασμών και οδήγησαν στη δημιουργία συνεπών και εναρμονισμένων συστημάτων εθνικής λογιστικής.

Σημαντική είναι η επίδραση που είχε η έκδοση της «Γενικής Θεωρίας» του

² Σταματόπουλος, Θ. Β, (2014) Σημειώσεις για το μάθημα «Εθνικοί Λογαριασμοί – Κοινωνική Λογιστική», διαθέσιμες στο: <https://eclass.teicrete.gr>

³ Μυλωνάς, Ν., (1975) Σύγχρονα Συστήματα Εθνικών Λογαριασμών και Πινάκων Εισροών – Εκροών, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σελ 5.

John Maynard Keynes το 1936 (Keynes, 1936)⁴, στην ανάλυση του εθνικού εισοδήματος και στον προσδιορισμό της κρατικής πολιτικής που θα ασκούσαν από τις κυβερνήσεις. Ειδικότερα, η ανάπτυξη και παρουσίαση οικονομικών υποδειγμάτων με τη χρήση των μακρομεγεθών, οδήγησε σε πληρέστερους υπολογισμούς των οικονομικών και κοινωνικών μεγεθών, με απώτερο σκοπό την άσκηση ορθής οικονομικής πολιτικής. Μάλιστα μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ο υπολογισμός των μακρομεγεθών της οικονομίας και η σύνταξη των εθνικών λογαριασμών αποτέλεσε την συνήθη τακτική των υπηρεσιών κάθε χώρας καθώς και των διεθνών οργανισμών που συστάθηκαν με συγκεκριμένο αντικείμενο αυτόν τον οικονομικό προσδιορισμό. Απόδειξη των παραπάνω αποτελεί η αύξηση του αριθμού των κρατών που πραγματοποιούσαν μελέτες και εκτιμήσεις του εθνικού εισοδήματος από 13 το έτος 1919 σε 33 το έτος 1939 (Σαραντίδης, 1991)⁵.

Ουσιαστικά, η ανάπτυξη των σύγχρονων συστημάτων εθνικών λογαριασμών ξεκινάει το 1944 με μια σύσκεψη Αμερικανών, Καναδών και Άγγλων στατιστικών. Ο R. Stone, ο M. Gilbert και άλλοι ειδικοί δημιούργησαν ένα σύστημα κατάρτισης Εθνικών Λογαριασμών με στόχο την αποτίμηση των διαθέσιμων πόρων της συμμαχίας. Η εργασία αυτή, η οποία είναι κυρίως προσπάθεια του R. Stone, υιοθετήθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη το 1946, και έγινε αποδεκτή ως το πρώτο τυποποιημένο σύστημα Εθνικών Λογαριασμών. Επιπρόσθετα -και σε συνέχεια αυτού του συστήματος - τα Ηνωμένα Έθνη το 1952 ζήτησαν εκ νέου από το R. Stone σε συνεργασία με μια ομάδα εμπειρογνομόνων την δημιουργία ενός διεθνούς προτύπου, προσαρμοσμένου στις ανάγκες ανάπτυξης των οικονομιών. Το αποτέλεσμα που προέκυψε θεωρείται το πρώτο ολοκληρωμένο σύστημα εθνικών λογαριασμών και δημοσιεύτηκε το 1953.

Τέλος, οδηγός για το «Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών» (ΕΣΛ 1995) βρίσκεται στο Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών που δημιούργησε ο ΟΗΕ το 1993 «System of National Accounts (SNA 1993)», το οποίο η Eurostat αφού το προσάρμοσε στις ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το δημοσίευσε το 1996

⁴ Keynes, J.M., (1936) *The General Theory of Employment, Interest and Money*, Macmillan, London

⁵ Σαραντίδης Σ., (1991) *Σύγχρονη Μακροοικονομική Ανάλυση*, Εκδόσεις Σταμούλη, Πειραιάς, σελ. 24.

(European System Accounts - ESA 1995).

Ειδικότερα για την Ελλάδα, το σύστημα των Εθνικών Λογαριασμών χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στην χώρα μας το 1953 από την Υπηρεσία Εθνικών Λογαριασμών του –τότε- Υπουργείου Συντονισμού σε δημοσίευμα της με τίτλο «Εθνικοί Λογαριασμοί της Ελλάδος 1946 - 1953».

Το 1993, η Ελλάδα υιοθέτησε το System of National Accounts (SNA 1993), ενώ τον Απρίλιο του 1999 όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εφαρμόζουν υποχρεωτικά το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών» (ΕΣΛ 1995) με πρώτο έτος αναφοράς το 1995.

1.3 Βασικές Μακροοικονομικές Ταυτότητες – Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) είναι το σημαντικότερο οικονομικό μέγεθος αποτίμησης της οικονομίας μιας χώρας. Το ΑΕΠ δίδει μια συνολική ποσοτική εικόνα της οικονομικής δραστηριότητας, συμπεριφοράς και ευημερίας μιας χώρας.

Το ΑΕΠ είναι η συνολική αξία των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών μιας χώρας σε μια δεδομένη χρονική περίοδο, συνήθως ένα ημερολογιακό έτος. Ειδικότερα, το ΑΕΠ είναι το σύνολο των αγαθών και υπηρεσιών, που παράγονται και όχι το σύνολο των αγαθών ή υπηρεσιών που υπάρχουν σε αυτή την δεδομένη χρονική περίοδο. Αυτό σημαίνει ότι το ΑΕΠ είναι ροή και όχι απόθεμα αγαθών.

Όπως ειπώθηκε και παραπάνω, το ΑΕΠ είναι από τα σημαντικότερα οικονομικά μεγέθη ενός κράτους. Ωστόσο το οικονομικό μέγεθος που, στην πράξη, χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας είναι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν είναι η συνολική αξία των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών, πάλι, σε μια δεδομένη χρονική περίοδο, αλλά - αυτή τη φορά - από τους συντελεστές παραγωγής που ανήκουν στους μόνιμους κατοίκους μιας χώρας. Έτσι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν ισούται με το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν συν το καθαρό εισόδημα από την αλλοδαπή. Στις περισσότερες περιπτώσεις δεν

υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ Ακαθαρίστου Εγχωρίου και Εθνικού Προϊόντος αλλά το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, αποτελεί καλύτερο μέτρο του αποτελέσματος της παραγωγής μιας οικονομίας.

Από την παραπάνω ανάλυση απορρέουν και οι τρεις (ισοδύναμες) μέθοδοι υπολογισμού του ΑΕΠ :

- α) η μέθοδος της παραγωγής ή προστιθέμενης αξίας,
- β) η μέθοδος της δαπάνης, και
- γ) η μέθοδος της διανομής ή του εισοδήματος.

Η αξία του ΑΕΠ αποτιμάται σε τιμές παραγωγικών συντελεστών (πσ), δηλαδή από το άθροισμα των αμοιβών των παραγωγικών συντελεστών που μετείχαν στην παραγωγή αυτού, ή σε τιμές αγοράς, δηλαδή η τελική τιμή που καταβάλει ο αγοραστής στην αγορά αγαθών-υπηρεσιών. Στο ΕΣΑ95 χρησιμοποιείται η έννοια των βασικών τιμών για την αποτίμηση της παραγωγής-προστιθέμενης αξίας του ΑΕΠ, ήτοι :

$$\beta\tau = \kappa\pi + \varepsilon - \text{indT}, (1.1)$$

όπου:

$\beta\tau$ = Βασική τιμή αγαθού,

$\kappa\pi$ = Κόστος παραγωγής (Α' ύλες + αμοιβές παραγωγικών συντελεστών),

ε = Επιδοτήσεις,

indT = Φόροι επί των προϊόντων (έμμεσοι φόροι).

Με εργαλείο τις εθνικολογιστικές ταυτότητες (αλγεβρικό υπολογισμό της εθνικής οικονομικής δραστηριότητας), εάν ως σημείο εκκίνησης υπολογισμού του ΑΕΠ σε τιμές παραγωγικών συντελεστών εφαρμοστεί η εισοδηματική μέθοδο (διανομής) τότε προκύπτει :

$$\text{ΑΕΠ}\pi\sigma. = W + R + \text{Int.} + \text{Pr.} + \text{OpSurpl}, (1.2)$$

όπου:

W = μισθοί,

R = ενοίκια,

Int. = τόκοι,

Pr. = Κέρδη,

OpSurpl. = υπόλοιπο λειτουργικό πλεόνασμα.

Εάν στο ΑΕΠ_{πσ} προσθέσουμε τους Καθαρούς Έμμεσους φόρους (NindT=indT-Subs), με την μέθοδο (ή στη φάση) της δαπάνης, υπολογίζεται το ΑΕΠ σε τιμές αγοράς (ΑΕΠ_{αγ}) αγαθών ή υπηρεσιών που πλήρωσαν οι αγοραστές-καταναλωτές αυτών.

$$\text{ΑΕΠ}_{\text{αγ}} = \text{ΑΕΠ}_{\text{πσ}} + \text{NindT}, \quad (1.3)$$

ή

$$\text{ΑΕΠ}_{\text{αγ}} = C + I + G + \text{NX}, \quad (1.4)$$

όπου:

C = ιδιωτική (μόνιμων κατοίκων της χώρας) δαπάνη τελικών καταναλωτικών προϊόντων,

I = ακαθάριστη ιδιωτική δαπάνη για κεφαλαιακά προϊόντα,

G = δαπάνη δημοσίου για τελικά καταναλωτικά προϊόντα,

NX = δαπάνη για καθαρές εξαγωγές {εξαγωγές- εισαγωγές} εγχώριων καταναλωτικών ή επενδυτικών προϊόντων.

Εάν από το ΑΕΠ_{πσ}, αφαιρεθούν οι αποσβέσεις, δηλαδή αφαιρεθεί η αξία αντικατάστασης του φθαρμένου κεφαλαίου που χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή (ΑΕΠ_{πσ}), προκύπτει ένα άλλο σημαντικό εισοδηματικό μέγεθος που ονομάζεται Καθαρό Εγχώριο Προϊόν σε τιμές συντελεστών παραγωγής (ΚΕΠ_{πσ}). Στο τελευταίο, αν προστεθούν και οι καθαροί έμμεσοι φόροι (NindT) ορίζεται το αντίστοιχο σε αγοραίες τιμές (ΚΕΠ_{αγ}):

$$\text{ΚΕΠ}_{\text{πσ}} = \text{ΑΕΠ}_{\text{πσ}} - D \quad (1.5)$$

$$\text{ΚΕΠ}_{\text{αγ}} = \text{ΚΕΠ}_{\text{πσ}} + \text{NindT} \quad (1.6)$$

Όπου: D = Ανάλωση πάγιου κεφαλαίου - αποσβέσεις

Επιπρόσθετα, εάν στο ΑΕΠ_{πσ} προσθέσουμε το καθαρό εισόδημα από την αλλοδαπή (NFI_{inc}) που εισπράττουν οι μόνιμοι κάτοικοι, πχ. εμβάσματα μεταναστών, συντάξεις, τόκους, μερίσματα κλπ., προκύπτει το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν σε τιμές συντελεστών παραγωγής (ΑΕθ_{νπσ}, GNP). Προσθέτοντας τους καθαρούς έμμεσους φόρους (NindT) στο ΑΕθ_{νπσ} καταλήγουμε στο αντίστοιχο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν σε αγοραίες τιμές (ΑΕθ_{νπσ}αγ.).

$$\text{ΑΕθ}_{\text{νπσ}} = \text{ΑΕΠ}_{\text{πσ}} + \text{NFI}_{\text{inc}} \quad (1.7)$$

$$\text{ΑΕΘνΠαγ.} = \text{ΑΕΘνΠπσ.} + \text{NindT} \quad (1.8)$$

όπου:

NFInc = καθαρό εισόδημα από την αλλοδαπή που εισπράττουν οι μόνιμοι κάτοικοι.

Εάν από τα μεγέθη του ΑΕΘνΠ αφαιρεθούν οι αποσβέσεις προκύπτουν τα αντίστοιχα του Καθαρού Εθνικού Προϊόντος, είτε, σε τιμές συντελεστών (ΚΕΘνΠπσ.) που είναι γνωστό ως Εθνικό Εισόδημα και χρησιμοποιείται στη Μακροοικονομική ανάλυση για τη μέτρηση της παραγωγικότητας της οικονομίας, είτε, σε τιμές αγοράς (ΚΕΘνΠαγ.)

$$\text{ΚΕΘνΠπσ.} = \text{ΑΕΘνΠπσ.} - D = Y \quad (1.9)$$

$$\text{ΚΕΘνΠαγ.} = \text{ΚΕΘνΠπσ.} + \text{NindT} \quad (1.10)$$

Επομένως, από την αγορά των παραγωγικών συντελεστών ή πόρων αν αθροίσουμε τα εισοδήματα (αμοιβές) των συντελεστών, προκύπτει το ΑΕΠπσ με την εισοδηματική μέθοδο ή μέθοδο διανομής. Σε αυτό αν προστεθεί το καθαρό εισόδημα από το εξωτερικό (NFInc) έχουμε το ΑΕΘνΠπσ και αν από αυτό αφαιρεθούν οι αποσβέσεις (D) προκύπτει το ΚΕΘνΠπσ. ή εθνικό εισόδημα.

$$\text{ΑΕΠπσ.} + \text{NFInc} = \text{ΑΕΘνΠπσ.} \quad (1.11)$$

$$\text{ΑΕΘνΠπσ.} - D = \text{ΚΕΘνΠπσ.} = Y \quad (1.12)$$

Γενικότερα με βάση το ΚΕΠπσ. προκύπτουν τα βασικά εισοδηματικά μεγέθη:

$$\text{ΚΕΠπσ.} + \text{NFInc} = \text{ΚΕΘνΠπσ.} = Y \quad (1.13)$$

$$\text{ΚΕΠπσ.} + D = \text{ΑΕΠπσ.} \quad (1.14)$$

$$\text{ΚΕΠπσ.} + D + \text{NindT} = \text{ΑΕΠαγ.} \quad (1.15)$$

$$\text{ΚΕΠπσ.} + D + \text{NindT} + \text{NFInc} = \text{ΑΕΘνΠαγ.} \quad (1.16)$$

Γενικότερα, οι σημαντικότερες διακρίσεις των εισοδηματικών μεγεθών προκύπτουν από τα κριτήρια:

1. Μέθοδος υπολογισμού του εθνικού εισοδήματος:

- α) παραγωγής,
- β) δαπάνης,
- γ) διανομής.

2. Αποτίμηση αξιών:

α) Τιμές συντελεστών (πσ.) και αγοράς (αγ.) με κριτήριο τους καθαρούς έμμεσους φόρους (NindT) αλλά και βασικές τιμές με κριτήριο τις επιδοτήσεις,

β) Ακαθάριστα (Α) και Καθαρά (Κ) με κριτήριο τις αποσβέσεις (D),

γ) Εγχώρια (Ε) και Εθνικά (Εθν) με κριτήριο το καθαρό εισόδημα από το εξωτερικό (NFInc)

3. Πληθωρισμός τιμών:

α) Τρέχουσες τιμές (t) και

β) σταθερές τιμές του έτους βάσης (t_0) του αποπληθωριστή [$P(t_t_0)$], πχ. το ΑΕΠ_{αγ} σε σταθερές τιμές του έτους t_0 προκύπτει ως πηλίκο του ΑΕΠ_{αγ} σε τρέχουσες του έτους t προς τον αποπληθωριστή, δηλ.

$$\text{ΑΕΠ}_{t_0} = \frac{\text{ΑΕΠ}_t}{P_{t_0}} \quad (1.17)$$

1.4 Εθνικοί Λογαριασμοί - Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ΕΣΛ 95)

Η Λογιστική, κλάδος της Οικονομικής Επιστήμης, είναι ένα σύστημα καταγραφής και ελέγχου της κερδοφορίας οικονομικών δραστηριοτήτων. Με την λογιστική γίνεται συστηματική καταγραφή της χρηματικής αξίας υλικών ή άυλων αγαθών όπως επίσης και δραστηριοτήτων που διαφοροποιούν την χρηματική αξία υλικών ή άυλων αντικειμένων. Με την λογιστική, ως μαθηματικό σύστημα οικονομικού κορμού, οικονομικές δραστηριότητες, χρηματικές πράξεις ή συναλλαγές, προσδιορίζονται και καταγράφονται συστηματικά και μεθοδικά έτσι ώστε να είναι εφικτός ο μελλοντικός έλεγχος. Το σύστημα αυτό χρησιμοποιείται για την καταγραφή και τον έλεγχο οικονομικών πράξεων ιδιωτικού ή και δημοσίου φορέα⁶.

Ειδικότερα, στο οικονομικό περιβάλλον των επιχειρήσεων με τον όρο «λογιστική» εννοούμε τις τεχνικές που εφαρμόζει μια επιχείρηση για τη συγκέντρωση, τη συστηματική κατάταξη και την παρουσίαση οικονομικών

⁶ www.wikipedia.org

μεγεθών και των παραγωγικών της δραστηριοτήτων. Σε εθνικό επίπεδο όμως, το ρόλο της συστηματικής καταγραφής και παρουσίασης των οικονομικών μεγεθών έχει η Εθνική Λογιστική, η οποία αποδίδει την οικονομική κατάσταση ενός κράτους.

Προκειμένου να υπάρχει συγκρισιμότητα μεταξύ των οικονομικών μεγεθών των διαφόρων χωρών, απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η χρήση και εφαρμογή κοινών λογιστικών κανόνων από όλες τις χώρες. Αυτό επιτυγχάνεται με τον ορισμό και τη χρήση των Εθνικών Λογαριασμών, οι οποίοι καταγράφουν και παρουσιάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των διαφόρων θεσμικών μονάδων μιας χώρας. Οι εθνικοί λογιστικοί κανόνες που εφαρμόζονται σήμερα στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζονται και περιγράφονται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ΕΣΛ 95), οι αποτελούν μια προσαρμογή στο διεθνές, Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών (System of National Accounts, SNA 1993). Πιο συγκεκριμένα, οι τρεις (3) θεσμικοί τομείς, ιδιωτικός, δημόσιος και εξωτερικός, που συνθέτουν την εθνική οικονομία μιας χώρας αναλύονται, ανάλογα το ΣΕΛ, σε:

1. ΣΕΛ - ΟΗΕ '93:

α) Ιδιωτικός τομέας: I) Παραγωγικός, II) Καταναλωτικός, III) Σχηματισμός Κεφαλαίου

β) Δημόσιος τομέας,

γ) Εξωτερικός τομέας.

2. ΣΕΛ-ΕΕ'95 (ή 2010):

α) Ιδιωτικός τομέας: I) Νοικοκυριά, II) Μη-Χρηματοδοτικές εταιρείες (i.Δημόσιες, ii. Ημεδαπές, iii. Αλλοδαπές), III) Χρηματοδοτικές εταιρείες (i.Κεντρική Τράπεζα, ii. Λοιποί νομισματικοί χρηματοπιστωτικοί φορείς, iii. Λοιποί Ενδιάμεσοι φορείς, iv. Επικουρικοί φορείς, v. Ασφαλιστικές εταιρείες), IV) Μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που εξυπηρετούν νοικοκυριά (ΜΚΙΕΝ)

β) Δημόσιος τομέας ή Γενική Κυβέρνηση: I) Κεντρική Διοίκηση, II) Ομοσπονδιακή διοίκηση, III) Τοπική αυτοδιοίκηση (ΟΤΑ), IV) Κοινωνική Ασφάλιση (ΟΚΑ)

γ) Εξωτερικός τομέας ή Αλλοδαπή: I) ΕΕ, II) Τρίτες χώρες.

Το ΕΣΛ 95 αποτελεί μια κοινή εργασία μεταξύ του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών

Κοινοτήτων, του ΟΟΣΑ και της Διεθνούς Τράπεζας. Είναι πλήρως συμβατό με τα διεθνή πρότυπα των εθνικών λογαριασμών, με την διαφορά, όμως, ότι είναι πλήρως προσαρμοσμένο στις συνθήκες και τις ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε). Για παράδειγμα το ΕΣΛ περιέχει ειδικές ταξινομήσεις της Ε.Ε για τα προϊόντα (CPA) και τους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας (NACE rev. 1). Περιέχει επίσης μια πρόσθετη ταξινόμηση - διάκριση για όλες τις εξωτερικές συναλλαγές, σε συναλλαγές μεταξύ χωρών της Ε.Ε και μεταξύ τρίτων χωρών. Αναφέρεται ρητά σε συγκεκριμένους θεσμικούς κανονισμούς της Ε.Ε, όπως το σύστημα ενδοκοινοτικού εμπορίου (INTRASTAT) για την καταγραφή ροών αγαθών στο εσωτερικό της Ε.Ε και των συνεισφορών των κρατών - μελών. Επίσης αποδέχεται ότι οι διάφοροι τύποι παραγωγής αγαθών από νοικοκυριά, όπως η κατασκευή επίπλων και η ύφανση, δεν είναι σημαντική στα κράτη μέλη της Ε.Ε και επομένως δεν χρειάζεται να καταγράφονται.

1.5 Στόχοι του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ΕΣΛ 95)

Το ΕΣΛ 95 δημιουργήθηκε με κύριο στόχο είναι την ύπαρξη ενός κατανοητού εννοιολογικού πλαισίου το οποίο να είναι σε θέση να χρησιμοποιείται στην ανάλυση και αξιολόγηση της δομής της οικονομίας μιας χώρας, της διαχρονικής ανάπτυξης και των οικονομικών σχέσεων της με τις οικονομίες άλλων χωρών. Η προοπτική αυτή είναι ιδιαίτερης σημασίας για τη διαμόρφωση και παρακολούθηση της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής τόσο της Ε.Ε όσο και των επιμέρους κρατών - μελών της.

Το ΕΣΛ 95 μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την συνολική ανάλυση και αξιολόγηση μιας οικονομίας. Μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι: η προστιθέμενη αξία και απασχόληση κατά βιομηχανία ή κατά περιφέρεια, η δαπάνη για τελική κατανάλωση κατά ομάδα προϊόντων, οι εισαγωγές και εξαγωγές κατά ομάδα προϊόντων, το διανεμόμενο εισόδημα κατά τομέα, οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου και απόθεμα παγίου κεφαλαίου κατά βιομηχανία και η σύνθεση των αποθεμάτων και των ροών των χρηματοπιστωτικών στοιχείων του ενεργητικού κατά είδος στοιχείου και κατά τομέα. Επιπρόσθετα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανάλυση και αξιολόγηση συγκεκριμένων

τομέων της οικονομίας όπως για παράδειγμα το τραπεζικό σύστημα και η χρηματοδότηση στην εθνική οικονομία, η οικονομία μιας συγκεκριμένης περιφέρειας σε σύγκριση με την οικονομία του συνόλου της χώρας κλπ.

Η ανάπτυξη μιας συνολικής οικονομίας διαχρονικά μπορεί να αναλυθεί με βάση τα στοιχεία που προέρχονται από τους εθνικούς λογαριασμούς, όπως η ανάλυση του πληθωρισμού, η ανάλυση των ρυθμών ανάπτυξης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος, η σύγκριση των βιομηχανικών δομών της εθνικής οικονομίας μακροπρόθεσμα, η ανάλυση μεταβολής της σημασίας συγκεκριμένων χρηματοδοτικών μέσων διαχρονικά, η ανάλυση των εποχιακών διακυμάνσεων και χαρακτηριστικών των δαπανών των νοικοκυριών (με την χρήση τριμηνιαίων λογαριασμών) κ.ο.κ.

Ωστόσο, πέρα από την «μίκρο – ανάλυση» και «μίκρο – αξιολόγηση» της δομής μιας χώρας το ΕΣΛ 95 είναι σε θέση να χρησιμοποιηθεί και στη «μάκρο – σύγκριση» και «μάκρο – αξιολόγηση» μιας χώρας σε σχέση με άλλες χώρες συνολικά. Παραδείγματος χάριν μπορεί να πραγματοποιείται η σύγκριση των ρόλων του δημοσίου μεταξύ των κρατών - μελών της Ε.Ε, η ανάλυση της σύνθεσης και του προσορισμού των εξαγωγών της Ε.Ε, η ανάλυση των σχέσεων μεταξύ των οικονομιών των κρατών - μελών της Ε.Ε., η σύγκριση των ρυθμών ανάπτυξης ή μείωσης του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος ή του κατά κεφαλήν διαθέσιμου εισοδήματος μεταξύ της Ε.Ε, των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ιαπωνίας.

Τέλος, η χορήγηση οικονομικής υποστήριξης στις περιφέρειες της Ε.Ε μέσω των διαφόρων προγραμμάτων στήριξης όπως και οι δαπάνες των διαρθρωτικών ταμείων της Ε.Ε βασίζονται στα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών, όπως, επίσης, και ο καθορισμός των ιδίων πόρων της Ε.Ε εξαρτάται από τα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών. Ειδικότερα, αυτή η τελευταία παράμετρος επιτυγχάνεται με τρεις τρόπους:

α) οι συνολικοί πόροι της Ε.Ε καθορίζονται ως εκατοστιαίο ποσοστό των Ακαθάριστων Εθνικών Προϊόντων των κρατών μελών,

β) οι συνεισφορές από τα κράτη μέλη επηρεάζονται σε υψηλό βαθμό από τα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών γιατί αυτά χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του μέσου συντελεστή ΦΠΑ.

γ) η συνεισφορά κάθε κράτους μέλους στον τέταρτο ίδιο πόρο της ΕΕ

βασίζεται στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν του⁷.

1.6 Βασικές αρχές, χαρακτηριστικά και έννοιες του ΕΣΛ 95

Οι βασικές έννοιες – χαρακτηριστικά τα οποία διακρίνουν το ΕΣΛ 95 και στα οποία βασίζεται προκειμένου να διασφαλιστεί η απαραίτητη ισορροπία μεταξύ των αναγκών για δεδομένα είναι τα ακόλουθα⁴:

α) διεθνώς συμβατές : η έννοια αυτή αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση διότι τα δεδομένα υποβάλλονται σε διεθνείς οργανισμούς και έχει ουσιαστική σημασία η συμβατότητα των εννοιών κατά τη σύγκριση στατιστικών διαφόρων χωρών

β) εναρμονισμένες με τους όρους που χρησιμοποιούνται σε άλλες κοινωνικές και οικονομικές στατιστικές : η συγκεκριμένη έννοια βοηθά σε σημαντικό βαθμό τη σύνδεση και τη σύγκριση των στοιχείων αυτών με συνέπεια να καταρτίζονται καλύτερα στοιχεία για τους εθνικούς λογαριασμούς

γ) συνεπείς : οι ταυτότητες του λογιστικού πλαισίου ενισχύουν τη συνέπεια των εννοιών που περιγράφουν τα διάφορα μέρη της οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι, στατιστικές από διαφορετικά μέρη του λογιστικού πλαισίου μπορούν να συσχετιστούν αποτελεσματικά μεταξύ τους

δ) λειτουργικές: Ο τρόπος μέτρησης, εκτίμησης και καταγραφής ορισμένων δραστηριοτήτων είναι εναρμονισμένος με τις υπόλοιπες οικονομικές και κοινωνικές στατιστικές που χρησιμοποιούνται σαν εισροές για την κατάρτιση των εθνικών λογαριασμών

ε) διαφορετικές από τις περισσότερες διοικητικές πηγές : Ενώ, τοπικά, οι διοικητικές έννοιες μπορεί να μεταβάλλονται διαχρονικά ή να διαφέρουν από τη χώρα σε χώρα, στο ΕΣΛ οι διοικητικές έννοιες πρέπει να παραμένουν σταθερές και εναρμονισμένες για την επίτευξη συγκρισιμότητας τόσο μεταξύ των χωρών, όσο και διαχρονικά από περίοδο σε περίοδο.

στ) παγιωμένες και σταθερές για μεγάλη χρονική περίοδο : Τα χαρακτηριστικά του ΕΣΛ 95 έχουν εγκριθεί ως διεθνές πρότυπο για τις επόμενες δεκαετίες ώστε να διακρίνονται από σταθερές εννοιολογικές και χρονολογικές σειρές δεδομένων

⁷ EUROSTAT (1996) Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών ΕΣΛ95, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Λουξεμβούργο, σελ. 2.

ζ) εστιασμένες στην περιγραφή της οικονομικής διεργασίας με νομισματικούς και εύκολα παρατηρήσιμους όρους : διάφορα θέματα και ροές που δεν είναι εύκολα παρατηρήσιμα σε νομισματικούς όρους ή που δεν έχουν σαφές νομισματικό αντίστοιχο δεν λαμβάνονται υπόψη. Η αρχή αυτή δεν εφαρμόζεται αυστηρά, γιατί θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις για συνέπεια και οι διάφορες ανάγκες δεδομένων. Επιπλέον, για σκοπούς οικονομικής ανάλυσης και πολιτικής, η περιγραφή των συλλογικών υπηρεσιών του δημοσίου σε σχέση με την υπόλοιπη εθνική οικονομία αυξάνει επίσης τη χρησιμότητα των εθνικών λογαριασμών ως συνόλου. Σύμφωνα με τη λογιστική λογική του ΕΣΛ, αν οι δραστηριότητες θεωρούνται ως παραγωγή και το προϊόν τους πρέπει να καταγράφεται, τότε πρέπει επίσης να καταγράφονται το συνακόλουθο εισόδημα, η απασχόληση, η τελική κατανάλωση κ.λπ. Για παράδειγμα, εφόσον η παραγωγή υπηρεσιών στέγασης για ίδιο λογαριασμό λόγω ιδιοκατοίκησης καταγράφεται ως παραγωγή, καταγράφεται και το εισόδημα και η δαπάνη για τελική κατανάλωση που δημιουργούνται, από την παραγωγή αυτή, για αυτούς που διαμένουν σε ιδιόκτητες κατοικίες. Το αντίστροφο ισχύει όταν οι δραστηριότητες δεν καταγράφονται ως παραγωγή: οι οικιακές υπηρεσίες που παράγονται και αναλώνονται μέσα στο ίδιο νοικοκυριό δεν δημιουργούν εισόδημα και δαπάνη για τελική κατανάλωση και, επομένως, σύμφωνα με τις έννοιες του ΕΣΛ, δεν υπάρχει απασχόληση

η) ευέλικτες και κατάλληλες για πολλές χρήσεις : για ένα μεγάλο φάσμα χρήσεων, οι έννοιες του ΕΣΛ είναι αποδεκτές, αν και για ορισμένες χρήσεις μπορεί να χρειάζεται συμπλήρωση των εννοιών.

1.7 Κεντρικό Πλαίσιο του ΕΣΛ '95

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Συστήματος Εθνικών Λογαριασμών είναι τα ακόλουθα ⁸:

- α) στατιστικές μονάδες και ομαδοποίηση τους,
- β) ροές και αποθέματα,
- γ) το σύστημα λογαριασμών και τα μακροοικονομικά μεγέθη, και

⁸ EUROSTAT(1996), *Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών ΕΣΛ95*, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων Λουξεμβούργο, σελ. 10.

δ) το πλαίσιο εισροών-εκροών.

1.7.1. Οι στατιστικές μονάδες και η ομαδοποίηση τους

Οι δραστηριότητες ενός μεγάλου αριθμού μονάδων με την πραγματοποίηση μιας πληθώρας συναλλαγών έχουν ως αποτέλεσμα την οικονομική λειτουργία μιας χώρας. Αυτές οι μονάδες καθώς και οι ομάδες που σχηματίζονται από τις αυτές χρησιμοποιούνται στους εθνικούς λογαριασμούς σε σχέση με το είδος της οικονομικής ανάλυσης για την οποία προορίζονται.

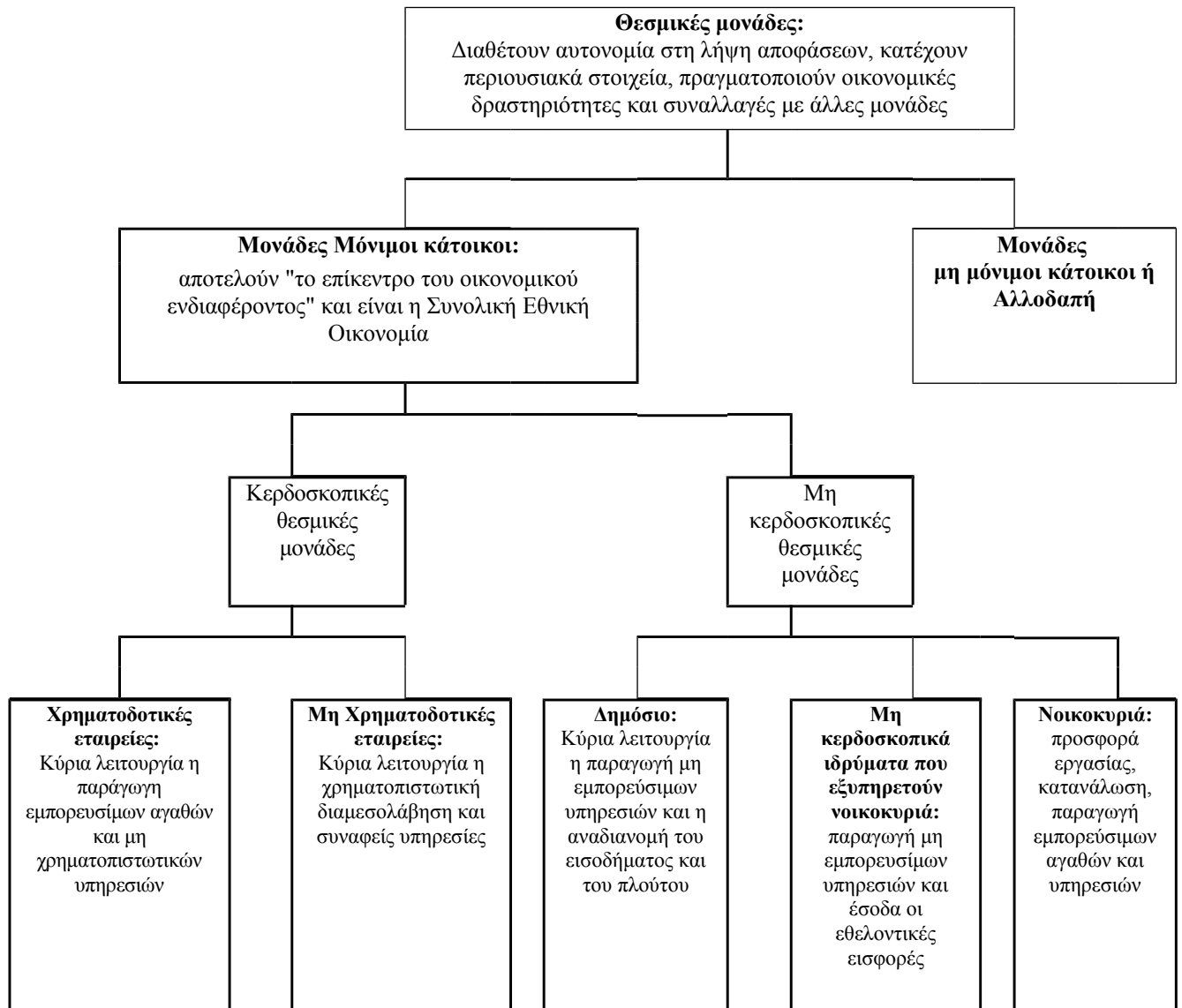
Για την περιγραφή του εισοδήματος, της δαπάνης, των χρηματοπιστωτικών ροών και των ισολογισμών, το σύστημα εθνικών λογαριασμών ομαδοποιεί τις μονάδες σε τομείς με βάση τη συμπεριφορά τους, τις κύριες λειτουργίες τους και τους στόχους τους. Μια μονάδα θεωρείται ως θεσμική αν έχει αυτονομία στην λήψη αποφάσεων όσον αφορά την δραστηριότητα της. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να αναλαμβάνει υποχρεώσεις, να διαθέτει περιουσιακά στοιχεία, και να συναλλάσσεται με άλλες μονάδες, ενώ παράλληλα είναι σε θέση, είτε στην πράξη είτε όχι, να τηρεί πλήρη σειρά λογαριασμών.

Οι θεσμικοί τομείς που απαρτίζουν μια εθνική οικονομία – όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενη ενότητα - είναι: α) οι μη χρηματοδοτικές εταιρείες β) οι χρηματοδοτικές εταιρείες γ) ο δημόσιος τομέας δ) τα νοικοκυριά και ε) τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που εξυπηρετούν νοικοκυριά.

Για κάθε θεσμικό τομέα καταρτίζεται μία πλήρης σειρά λογαριασμών που παρέχει συστηματική περιγραφή των διαφόρων σταδίων της οικονομικής διεργασίας, όπως παραγωγής, δημιουργίας εισοδήματος, διανομής και αναδιανομής του, χρήσης και χρηματοοικονομικής συσσώρευσης.

Το σύστημα ομαδοποιεί τις τοπικές μονάδες οικονομικής δραστηριότητας, σε κλάδους ανάλογα με τον τύπο δραστηριότητας τους, ώστε να περιγράψει με κοινό τρόπο τις παραγωγικές διεργασίες τους και τις εισροές-εκροές τους. Μια δραστηριότητα χαρακτηρίζεται από μια εισροή προϊόντων ενώ μια παραγωγική διεργασία και μια εκροή προϊόντων.

Σχήμα 1.2 Ομαδοποίηση θεσμικών μονάδων

Οι μονάδες, που αποτελούν την οικονομία μιας χώρας και των οποίων οι συναλλαγές καταγράφονται στο ΕΣΛ είναι αυτές που βρίσκονται στο επίκεντρο του οικονομικού ενδιαφέροντος στην οικονομική επικράτεια της χώρας αυτής, είτε αυτές είναι θεσμικές είτε είναι τοπικής οικονομικής δραστηριότητας. Οι μονάδες αυτές μπορούν να έχουν ή να μην έχουν παρουσία στην οικονομική επικράτεια της χώρας, να έχουν ή να μην έχουν την εθνικότητα της, να έχουν ή να μην έχουν νομική οντότητα. Αυτό οδηγεί στην ταξινόμηση - ομαδοποίηση των

μονάδων σε μόνιμους κάτοικους και μη και στον διαχωρισμό της οικονομίας σε εθνική και αλλοδαπή.

Στο παραπάνω σχήμα (Σχήμα 1.2) παρουσιάζονται πιο αναλυτικά οι θεσμικές μονάδες και οι ομαδοποιήσεις τους.

1.7.2. Ροές και Αποθέματα

Το σύστημα εθνικών λογαριασμών καταγράφει δύο βασικά είδη πληροφοριών: τις ροές και τα αποθέματα. Οι ροές αναφέρονται σε ενέργειες και γεγονότα που πραγματοποιούνται μέσα σε μια δεδομένη χρονική περίοδο, ενώ τα αποθέματα δίδουν την θέση σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή⁹.

Οι ροές σχετίζονται με μια σειρά από μεταβολές που γίνονται πάνω στην οικονομική αξία των στοιχείων του ενεργητικού ή του παθητικού μιας θεσμικής μονάδας, και πιο συγκεκριμένα από τη δημιουργία μίας οικονομικής αξίας μέχρι τον μετασχηματισμό, την ανταλλαγή, τη μεταβίβαση ή την εξαφάνιση αυτής της αξίας. Οι ροές αυτές είναι δύο ειδών: α) συναλλαγές και β) λοιπές μεταβολές περιουσιακών στοιχείων. Οι συναλλαγές εμφανίζονται σε όλους τους λογαριασμούς και τους πίνακες όπου εμφανίζονται ροές, με εξαίρεση το λογαριασμό μεταβολών των περιουσιακών στοιχείων και το λογαριασμό ανατίμησης. Αντίθετα, οι λοιπές μεταβολές των περιουσιακών στοιχείων εμφανίζονται μόνο σε αυτούς τους δύο λογαριασμούς.

Τα αποθέματα, από την άλλη πλευρά, είναι τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις που κατέχει κάποιος σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Τα αποθέματα καταγράφονται στην αρχή και στο τέλος κάθε λογιστικής περιόδου. Οι λογαριασμοί αυτοί των αποθεμάτων ονομάζονται ισολογισμοί. Στους ισολογισμούς καταχωρούνται αποθέματα για όλα όσα εμπíπτουν στα όρια του συστήματος, δηλαδή για χρηματοπιστωτικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις και για μη χρηματοπιστωτικά περιουσιακά στοιχεία, τόσο παραχθέντα όσο και μη παραχθέντα. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο τα αποθέματα

⁹ EUROSTAT(1996), Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών ΕΣΛ95, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο, σελ.11.

περιορίζεται στα περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιούνται στην οικονομική δραστηριότητα και που υπόκεινται σε δικαιώματα ιδιοκτησίας.

Επιπρόσθετα, εκτός από οικονομικές αξίες στα αποθέματα καταγράφονται στοιχεία για τον πληθυσμό και την απασχόληση, ως μέσες τιμές για όλη τη λογιστική περίοδο.

1.7.3 Το σύστημα λογαριασμών και τα μακροοικονομικά μεγέθη

Οι λογαριασμοί είναι το «μέσο» με το οποίο καταγράφονται οι συναλλαγές στο ΕΣΛ, με καθένα απ' αυτούς να συνδέεται με μια πλευρά της οικονομικής διεργασίας, όπως η παραγωγή ή η διανομή του εισοδήματος. Είναι ισοσκελισμένοι είτε εξ ορισμού, είτε μέσω ενός εξισωτικού μεγέθους που αποτελεί σημαντικό μέτρο οικονομικής ανάλυσης. Οι λογαριασμοί του συστήματος παρουσιάζονται σε κάποια σειρά ενώ το εξισωτικό μέγεθος κάθε λογαριασμού μεταφέρεται στον επόμενο. Κατά την κατάρτιση αυτών ακολουθούνται συγκεκριμένοι κανόνες καταγραφής των συναλλαγών.

Οι λογαριασμοί καταγράφονται σε σχήμα «Τ» και χρησιμοποιείται ο όρος «πίστωση» ή «πόροι» ή «έσοδα» (resources) για τη δεξιά πλευρά των τρεχόντων λογαριασμών, όπου καταγράφονται οι συναλλαγές που αυξάνουν την οικονομική αξία ενός τομέα και ο όρος «χρέωση» ή «χρήσεις» ή «έξοδα» (uses) όπου καταγράφονται οι συναλλαγές που μειώνουν την αξία των οικονομικών απαιτήσεων. Για τους χρηματοπιστωτικούς λογαριασμούς ειδικότερα χρησιμοποιείται ο όρος «περιουσιακά στοιχεία» (assets) στην αριστερή πλευρά και «υποχρεώσεις» (liabilities) στη δεξιά πλευρά. Με άλλα λόγια, η αριστερή πλευρά καλείται «μεταβολές στοιχείων του ενεργητικού», ενώ η δεξιά πλευρά των λογαριασμών Τ καλείται «μεταβολές των στοιχείων του παθητικού και της καθαρής θέσης». Στην επόμενη ενότητα θα παρουσιαστεί αναλυτικότερα η χρήση των λογαριασμών Τ στον υπολογισμό του Εθνικού Εισοδήματος.

Κάθε συναλλαγή καταγράφεται την ίδια χρονική στιγμή στους λογαριασμούς όλων των θεσμικών τομέων που εμπλέκονται με την εφαρμογή

της αρχής της διπλής εγγραφής των συναλλαγών. Αυτό σημαίνει ότι κάθε ροή θα πρέπει να καταγραφεί δύο φορές, μία στην χρέωση και μία στην πίστωση. Οι συναλλαγές - ροές πρέπει να καταγράφονται τη στιγμή της δημιουργίας τους ή του μετασχηματισμούς τους ή της εξάλειψης της οικονομικής απαίτησης ή υποχρέωσης. Κατά αυτή την έννοια, το προϊόν καταγράφεται κατά τη στιγμή της παραγωγής του και όχι όταν αυτό αγοράζεται από τον αγοραστή. Αντίστοιχα, η πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου καταγράφεται όταν αυτό αλλάζει ιδιοκτησία και όχι όταν πραγματοποιείται η πληρωμή αυτού.

Μεταξύ παραγωγού και αγοραστή ενός προϊόντος υπάρχει διαφορά ως προς την αξία την οποία αναγνωρίζει ο καθένας εξ' αιτίας του κόστους μεταφοράς, των εμπορικών περιθωρίων των φόρων και επιδοτήσεων κλπ. Για την αποφυγή τέτοιου είδους προβλημάτων το σύστημα καταγράφει όλες τις χρήσεις σε αγοραίες τιμές, ενώ η παραγωγή καταγράφεται σε βασικές τιμές. Η βασική τιμή ενός προϊόντος ισούται με το άθροισμα του κόστους των αγαθών και υπηρεσιών που χρησιμοποιήθηκαν και της αμοιβής των συντελεστών που απαιτούνται για την παραγωγή μιας μονάδας του προϊόντος αυτού. Σε αυτή δεν περιλαμβάνονται οι φόροι επί του προϊόντος, ενώ αντίθετα περιλαμβάνονται ενδεχόμενες επιδοτήσεις. Η βασική τιμή είναι στην ουσία το ποσό που μένει στον παραγωγό από την πώληση μιας μονάδας προϊόντος και βάση του οποίου παίρνει τις αποφάσεις του.

Από την άλλη, τιμή παραγωγού είναι η βασική τιμή συν τους φόρους επί των προϊόντων μείον τις –ενδεχόμενες- επιδοτήσεις.

Τέλος, αγοραία τιμή είναι η τιμή με την οποία επιβαρύνεται ο αγοραστής προκειμένου να αγοράσει μία μονάδα προϊόντος.

Όλες οι συναλλαγές του ΕΣΛ εκφράζονται στη μόνη κοινή μονάδα μέτρησης η οποία είναι οι νομισματικές μονάδες (αξίες). Ωστόσο, υπάρχει ένα σημαντικό πρόβλημα κατά την καταγραφή των συναλλαγών σε νομισματικές μονάδες. Οι νομισματικές μονάδες (χρήμα) δεν έχουν σταθερή διαχρονικά αξία, ενώ επιπρόσθετα δεν μπορούν να αποτελέσουν κοινό μέτρο διεθνών συγκρίσεων. Για αυτό το λόγο και για την αποτελεσματική μέτρηση των μεταβολών των οικονομικών μεγεθών γίνεται η διάκριση μεταξύ των μεταβολών που οφείλονται αποκλειστικά στις μεταβολές των τιμών και των υπόλοιπων που

ορίζονται ως μεταβολές του όγκου. Αυτό επιτυγχάνεται με την αποτίμηση των συναλλαγών σε σταθερές τιμές, μέσω δύο διαφορετικών τρόπων. Ο πρώτος είναι με την χρήση των τιμών ενός συγκεκριμένου έτους και ο άλλος με τις τιμές του προηγούμενου έτους. Το ΕΣΛ χρησιμοποιεί τον υπολογισμό των σταθερών τιμών σε τιμές προηγούμενου έτους.

Η πλήρης ακολουθία των λογαριασμών για τους θεσμικούς τομείς αποτελείται από τους τρέχοντες λογαριασμούς, τους λογαριασμούς συσσώρευσης και τους ισολογισμούς όπως παρουσιάζεται και στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 1.1).

Πίνακας 1.1 Ακολουθία λογαριασμών θεσμικών τομέων

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ				ΕΞΙΣΩΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ
I. Τρέχοντες λογαριασμοί	Παραγωγής			Προστιθέμενη Αξία (ΑΕΠ)
	Διανομής & χρήσης εισοδήματος	Πρωτογενούς διανομής	Δημιουργίας εισοδήματος	Λειτουργικό Πλεόνασμα
			Κατανομής πρωτογενούς εισοδήματος	Μικτό εισόδημα
		Δευτερογενούς διανομής		Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων
		Αναδιανομής σε είδος		Διαθέσιμο εισόδημα
		Χρήσης		Διορθωμένο διαθέσιμο εισόδημα
II. Λογαριασμοί συσσώρευσης	Κεφαλαίου			Αποταμίευση
	Χρηματο- πιστωτικός			Καθαρός δανεισμός
III. Ισολογισμοί				Καθαρή μεταβολή χρημ/κων απαιτήσεων &
				Καθαρή θέση

Πηγή: ΕΣΥΕ (2005) *Εθνικοί Λογαριασμοί της Ελλάδος*

Οι τρέχοντες λογαριασμοί αφορούν την παραγωγή, τη δημιουργία, τη διανομή και αναδιανομή και τη χρήση του εισοδήματος, ενώ οι λογαριασμοί συσσώρευσης καταγράφουν τις μεταβολές των χρηματικών και μη

περιουσιακών στοιχείων καθώς και των υποχρεώσεων.

Οι ισολογισμοί – όπως ειπώθηκε και παραπάνω - καταγράφουν τα αποθέματα των περιουσιακών υποχρεώσεων στην αρχή και το τέλος μιας λογιστικής περιόδου.

Τέλος, ένα εξισωτικό μέγεθος είναι ένα λογιστικό τέχνασμα που προκύπτει με την αφαίρεση της συνολικής αξίας των εγγραφών της μιας πλευράς ενός λογαριασμού από τη συνολική αξία της άλλης πλευράς και εισάγεται για να εξασφαλιστεί η ισοσκελίση των λογαριασμών.

Αναλυτική παρουσίαση των παραπάνω περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Α της παρούσας εργασίας.

1.7.4 Μέθοδος υπολογισμού του Εθνικού Εισοδήματος με την χρήση των λογαριασμών «Τ»

Η ετήσια αξία της εθνικής οικονομικής δραστηριότητας, η οποία καταρχάς προσεγγίζεται με το εισοδηματικό μέγεθος του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), μπορεί να υπολογιστεί με τρεις (3) μεθόδους μέτρησης (Σταματόπουλος, 2014)¹⁰:

- α) της παραγωγής ή προστιθέμενης αξίας,
- β) της δαπάνης και
- γ) της διανομής ή εισοδήματος,

Με τη μέθοδο της προστιθέμενης αξίας το ΑΕΠ υπολογίζεται από την αξία που προσθέτουν οι συντελεστές παραγωγής (εργασία, κεφάλαιο, φύση, επιχειρηματικότητα) σε κάθε στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας. Εναλλακτικά, μπορούμε να πούμε ότι το ΑΕΠ στην περίπτωση αυτή ισούται με τις πωλήσεις κάθε κλάδου παραγωγής μείον τις Α' ύλες ή ενδιάμεση ανάλωση.

Με το ΣΕΛ-ΟΗΕ'93, η μέθοδος της προστιθέμενης αξίας για τον υπολογισμό του ΑΕθνΠσ. μπορεί να παρουσιασθεί από το παρακάτω σύστημα 5 τομέων της οικονομίας (Σταματόπουλος, 2014)¹¹.

¹⁰ Σταματόπουλος, Θ. Β, (2014) Σημειώσεις για το μάθημα «Εθνικοί Λογαριασμοί – Κοινωνική Λογιστική», διαθέσιμες στο: <https://eclass.teicrete.gr>

¹¹ Σταματόπουλος, Θ. Β, (2014) Σημειώσεις για το μάθημα «Εθνικοί Λογαριασμοί – Κοινωνική Λογιστική», διαθέσιμες στο: <https://eclass.teicrete.gr>

Χρέωση						Πίστωση ή
ή						Πόροι ή
Χρήσεις						Έσοδα
ή						

1. Παραγωγικός Τομέας (ΠΤ, Επιχειρήσεις)						
Έξοδα						
1.1	Ημερομ.	(2.4)	1.000	1.8	Ιδιωτ.Καταν.	(2.1) 1.500
1.2	Κερδη Διαν.	(2.5)	600	1.9	Επενδ.Αγαθ.	(3.1) 250
1.3	Κέρδη Αδιαν.	(3.3)	50	1.10	Εξαγωγές	(4.1) 50
1.4	Αποσβέσεις	(3.3)	50	1.11	Δημ.Καταν.	(5.1) 30
1.5	Εισαγωγές	(4.3)	100			
1.6	Έμμεσοι Φόροι	(5.3)	20			
1.7	Άμεσοι Φ. ΠΤ	(5.4)	10			
			<u>1830</u>			<u>1830</u>

2. Καταναλωτικός Τομέας (ΚΤ, Νοικοκυριά)						
Χρέωση						Πίστωση
2.1	Ιδιωτ. Καταν.	(1.8)	1.500	2.4	Ημερομ.	(1.1) 1.000
2.2	Άμεσοι Φ. ΚΤ	(5.5)	20	2.5	Κέρδη Διαν.	(1.2) 600
2.3	Αποταμ. ΚΤ	(3.2)	100	2.6	Μεταβ. ΔΤ	(5.2) 20
			<u>1620</u>			<u>1620</u>

3. Σχηματισμός Κεφαλαίου						
Χρέωση						Πίστωση
3.1	Ιδιωτ. Καταν.	(1.9)	250	3.2	Αποταμ ΚΤ	(2.3) 100
				3.3	Αποταμ. ΠΤ	100
					(Κέρδη Αδιαν. (1.3-1.4) +Αποσβέσεις)	
				3.4	Εξωτερ. Δανειο	(4.2) 50
			<u>250</u>			<u>1620</u>

4. Εξωτερικός Τομέας						
Χρέωση						Πίστωση
4.1	Ιδιωτ. Καταν.	(1.10)	50	4.3	Εισαγωγές	(1.5) 100
4.2	Άμεσοι Φ. ΚΤ	(3.4)	50			
			<u>100</u>			<u>100</u>

5. Δημόσιος Τομέας						
Χρέωση						Πίστωση
5.1	Δημ. Καταν.	(1.11)	30	5.3	Έμμεσοι Φ.	(1.6) 20
5.2	Μεταβ. στον ΚΤ	(2.6)	20	5.4	Άμεσοι Φ.	(1.7) 10
					ΠΤ	

5.5	Άμεσοι Φ.	(2.2)	20
50	ΚΤ		50

Το παραπάνω σύστημα πέντε τομέων της οικονομίας (ΑΕΠ με τη μέθοδο της προστιθέμενης αξίας) μπορεί να παρουσιασθεί συνοπτικότερα με το Ισοζύγιο των 5 Λογαριασμών ως εξής:

Πίνακας 1.2 : Σύστημα πέντε τομέων της οικονομίας

Χρέωση	Ισοζύγιο Λογαριασμών										Πίστωση
	Λογαριασμοί						Λογαριασμοί				
1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	
	1500			30	Ιδιωτ.Καταν.	1.500					
		250			Δημ.Καταν.	30					
			50		Επενδ.Αγαθ	250					
100					Εξαγωγές	50				100	
1660					Εισαγωγές			1600	50		
					ΚΕΘνΠπσ ή					10	
50					Εθν.Εισόδ.				50		
20				20	Αποσβέσεις					20	
	20				Έμμεσοι Φ.		20				
					Μεταβ. ΔΤ						
					Άμεσοι Φ.					20	
	100				ΚΤ						
			50		Αποταμ. ΚΤ			100			
					Εξωτερ.			50			
					Δάνειο						
<u>1830</u>	<u>1620</u>	<u>250</u>	<u>100</u>	<u>50</u>		<u>1830</u>	<u>1620</u>	<u>250</u>	<u>100</u>	<u>50</u>	

Από το Ισοζύγιο των 5 Λογαριασμών-Τομέων της υπόψη οικονομίας, μπορούμε να υπολογίσουμε το ΑΕΠαγ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε τιμές αγοράς) (Σταματόπουλος, 2014)¹²:

A. Με τη μέθοδο της Προστιθέμενης αξίας ή Παραγωγής

ΚΕΠπσ	1.660
+Αποσβέσεις	50
=ΑΕΠπσ	1.710
+Καθαροί Έμμεσοι Φ.	20
(NindT)	
=ΑΕΠαγ.	<u>1730</u>

B. Με τη μέθοδο της Δαπάνης:

Ιδιωτ. Καταν. (C)	1.500
-------------------	-------

¹² Σταματόπουλος, Θ. Β, (2014) Σημειώσεις για το μάθημα «Εθνικοί Λογαριασμοί – Κοινωνική Λογιστική», διαθέσιμες στο: <https://eclass.teicrete.gr>

+Επενδ. Αγαθ. (I)	250
+Δημ.Καταν.(G)	30
+Καθαρές Εξαγωγές (NX)	-50
=ΑΕΠαγ.	<u>1730</u>

Γ. Με τη μέθοδο της διανομής ή εισοδήματος:

Ημερομ. (W)	1.000
+ Κέρδη Διαν. (Pr ^d)	600
+ Κέρδη Αδιαν. (Pr nd)	50
+ Άμεσοι Φ. ΠΤ	10
=ΚΕΠπσ	1.660
+ Αποσβέσεις	50
=ΑΕΠπσ	1.710
+ Καθαροί Έμμεσοι Φ. (NindT)	20
= ΑΕΠαγ.	<u>1.730</u>

Δ. Επιπλέον, από το παραπάνω Ισοζύγιο των πέντε Λογαριασμών-Τομέων της υπόψη οικονομίας, μπορεί να υπολογιστούν εισοδηματικά μεγέθη χρήσιμα στο ΕΣΛ95: α) Καθαρό Εθνικό Διαθέσιμο Εισόδημα σε αγοραίες τιμές (ΚΕθνΔΕαγ), β) Καθαρή Αποταμίευση (ΚΑ), και γ) Καθαρή Χορήγηση (+) ή Λήψη (-) Δανείων (ΚΧΛΔ), ως εξής:

ΑΕΠαγ.	1.730	
+ Καθαρά πρωτογενή εισοδήματα από την αλλοδαπή		0
= ΑΕθνΕαγ.	1730	
- Αποσβέσεις	50	
= ΚΕθνΕαγ	1.680	
+ Καθαρές τρέχουσες μεταβιβάσεις από την αλλοδαπή		0
= ΚΕθνΔΕ	1.680	
- Τελική Καταναλωτική Δαπάνη	1.530	
= Καθαρή Αποταμίευση (ΚΑ)	150	
+ Καθαρές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις από την αλλοδαπή		0
- Ακαθάριστος Σχηματισμός Κεφαλαίου	-250	

+ Αποσβέσεις ΠΤ	50
= ΚΧ(+)/Λ(-)Δ	<u>-50</u>

Το τυποποιημένο ΣΕΛ-ΟΗΕ για 6 λογαριασμούς (το οποίο χρησιμοποίησε η ΕΕ ως βάση για το Ευρωπαϊκό ΣΕΛ'95 και το ΣΕΛ'10) περιγράφεται συνοπτικά παρακάτω:

Χρέωση		1. Εγχώριο Προϊόν		Πίστωση	
1.1	Καθαρό Εγχώριο Προϊόν σε τιμές πω, (ΚΕΠ/ισ.)	(2,9)	1,5	Ιδιωτική Κατανάλωση (C)	(4.1)
		(3.4+			
1.2	Πρόβλεψη για Αποσβέσεις παγίων (D)	4.14+	1,6	Δημόσια Κατανάλωση (G)	(5.1)
		5.17)			
1.3	Έμμεσοι Φόροι (IndT)	(5.8)	1,7	Επενδυτικά Αγαθά ή Α- καθ. Επευδ.Πάγ.Κεφ. (I)	(3,1)
1.4	Μείον: Επιδοτήσεις (Subs)	(5.2)	1,8	Μεταβολή Αποθεμάτων	(3.2)
			1,9	Εξαγωγές αγ.-υπηρ.	(6.1)
			1,10	Μείον: Εισαγωγές αγ.- υπηρ.	(6.4)
		ΑΕΠαγ.	Δαπάνη επί του ΑΕΠαγ.		

Χρέωση		2. Εθνικό Εισόδημα		Πίστωση	
2.1	Εισόδημα Εξαρτημένης Εργασίας	(4.7)	2.9	ΚΕΠπο.	(1.1)
2.2	Εισόδημα Ατομικών Επιχειρήσεων	(4.8)	2.10	Καθαρό Εισόδημα από την Αλλοδαπή	(6.2)

2.3	Πρόσοδοι Περιουσίας	(4.9)	
2.4	Αποταμιεύσεις Α.Ε.	(3.3)	
2.5	Άμεσοι Φόροι Α,Ε.	(5.9)	
2.6	Πρόσοδοι περιουσίας και επιχ.δράσης ΔΤ	(5.6)	
2.7	Μείον; Τόκοι Δημ.Χρέους	{5.7}	
2.8	Μείον: Τόκοι Ιδιωτ.Χρέους	(4.2)	
Εθνικό Εισόδημα			ΚΕΘΝΠσ.

Χρέωση	3. Σχηματισμός Κεφαλαίου		Πίστωση
3.1	Επενδυτικά Αγαθά ή Ακαθ. Επενδ. Παγ. Κεφ (I)	(1.7)	3.3 Αποταμιεύσεις Α.Ε (2.4) 3.4 Πρόβλεψη για αποσβέσεις παγίων Α.Ε (D) (1.2)
3.2	Μεταβολή Αποθεμάτων	(1.8)	3.5 Καθαρές Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις σε Α.Ε (5.14+6.8-4.15) 3.6 Καθαρός Δανεισμός Α.Ε (4.18+5.19+6.11)
Ακαθάριστες Επενδύσεις			Χρηματοδότηση Ακαθ. Επενδ. Α.Ε 3.7 Χρηματοδ. Ακαθ. Επενδ. (4.12) Νοικοκυριών (ΚΤ) 3.8 Χρηματοδ. Ακαθ. Επενδ. (5.13) ΔΤ
			Χρηματοδότηση Επενδύσεων

Χρέωση	4. Καταναλωτικός Τομέας (ΚΤ,Νοικοκυριά)		Πίστωση
4.1	Ιδιωτική Κατανάλωση	(1.5)	4.7 Εισόδημα Εξαρτημένης Εργασίας (2.1)
4.2	Τόκοι Ιδιωτ.Χρέους	(2.8)	4.8 Εισόδημα Ατομικών Επιχειρήσεων (6.2)
4.3	Άμεσοι Φόροι ΚΤ	(5.10)	4.9 Πρόσοδοι Περιουσίας (2.3)
4.4	Λοιπές Τρέχ.Μεταβ.στο ΔΤ	(5.11)	4.10 Τρέχ. Μεταβ. από το ΔΤ (5.3)
4.5	Τρέχ.Μεταβ.προς το Εξωτ.	(6.5)	4.11 Τρέχ.Μεταβ. από το Εξωτ. (6.3)
4.6	Αποταμίευση ΚΤ	(4.13)	
Διάθεση Εισοδήματος ΚΤ			Εισόδημα ΚΤ
4.12	Χρηματοδ. Ακαθ. Επενδ. Νοικοκυριών (ΚΤ)	(3.7)	4.13 Αποταμίευση ΚΤ (2.1) 4.14 Πρόβλεψη για Αποσβέσεις παγίων Α.Ε. (6.2)

	(D)	
4.15	Καθαρές Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις από Α.Ε.	(2.3)
4.16	Καθαρές Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις από ΔΤ	(5.3)
4.17	Καθαρές Κεφαλαιακές Μεταβ. από Αλλοδαπή	(6.3)
4.18	Καθαρός Δανεισμός	(3.6+5.19+6.11)
Δαπάνες Κεφαλαίου		Εισπράξεις Κεφαλαίου

Χρέωση	5. Δημόσιος Τομέας		Πίστωση
5.1	Δημόσια Κατανάλωση (G)	(1.6)	5.6 Πρόσοδοι περιουσίας και επιχ. Δράσης ΔΤ (2.6)
5.2	Μείον: Επιδοτήσεις (Subs)	(1.4)	5.7 Μείον: Τόκοι Δημ.Χρέους (2.7)
5.3	Τρέχ. Μεταβ. προς ΚΤ	(4.10)	5.8 Εμμεσοι φόροι (IndT) (1.3)
5.4	Τρέχ. Μεταβ. προς Αλλοδαπή	(6.5)	5.9 Αμεσοι Φόροι Α.Ε. (2.5)
5.5	Αποταμίευση ΔΤ	(5.16)	5.10 Αμεσοι Φόροι ΚΤ Λουπές (4.3)
			5.11 τρέχ.Μεταβ. από ΚΤ (4.4)
			5.12 Τρεχ. Μεταβ. από Αλλοδαπή (6.3)
Διάθεση Τρεχουσών Εισπράξεων ΚΤ		Τρέχουσες Εισπράξεις Δ Τ	
5.13	Χρηματοδ. Ακαθ. Επενδ. ΔΤ	(3.8)	5.16 Αποταμίευση ΔΤ (5.5)
5.14	Καθαρές Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις σε Α.Ε.	(3.5)	5.17 Πρόβλεψη για Αποσβέσεις παγίων (D) (1.2)
5.15	Καθαρές Κεφαλαιακές Μεταβιβάσεις προς ΚΤ	(4.16)	5.18 Καθαρές Κεφαλαιακές Μεταβ. από Αλλοδαπή (6.10)
			5.19 Μείον: Καθαρός Δανεισμός (3.6+4.18+6.11)
Δαπάνες Κεφαλαίου		Εισπράξεις Κεφαλαίου	

Χρέωση	6. Δημόσιος Τομέας		Πίστωση		
6.1	Εξαγωγές αγ. - υπηρ. Καθαρό εισόδημα από την	(1.9)	6.4	Εισαγωγές αγ. - υπηρ. Τρεχ. Μεταβ. προς	(1.10)
6.2	Αλλοδαπή Τρεχ. Μεταβ. από	(2.10)	6.5	Αλλοδαπή Πλεόνασμα Τρεχουσών	(4.5+5.4)
6.3	Αλλοδαπή	(4.11+5.12)	6.6	Συναλλαγών	(6.7)
Τρέχουσες εισπράξεις Εξωτ. Τ			Τρέχουσες Πληρωμές Εξωτ. Τ		
6.7	Πλεόνασμα Τρεχουσών Συναλλαγών	(6.6)	6.11	Καθαρός Δανεισμός προς την Αλλοδαπή	(3.6+4.18+5.19)
6.8	Καθαρές Κεφαλαιακές Μεταβ. από Αλλοδ. Σε Α.Ε	(3.5)			
6.9	Καθαρές Κεφαλαιακές Μεταβ. από Αλλοδ. προς	(4.16)			
6.10	ΚΤ Καθαρές Κεφαλαιακές Μεταβ. από Αλλοδ. προς	(5.18)			
	ΔΤ				
Εισπράξεις Κεφαλαίου			Δαπάνες Κεφαλαίου		

1.7.4 Πλαίσιο Εισροών-Εκροών

Στην παραπάνω ενότητα παρουσιάστηκε συνοπτικά η ακολουθία των λογαριασμών «Τ». Ωστόσο, οι έννοιες και οι ορισμοί του συστήματος επιτρέπουν ταυτόχρονα τη χρήση και άλλων μεθόδων παρουσίασης με σκοπό την παροχή επιπρόσθετων πληροφοριών και διαφορετικών αναλύσεων.

Το πλαίσιο εισροών-εκροών αποτελείται από (Σταματόπουλος, 2014)¹³:

α) πίνακες προσφοράς και χρήσεων κατά κλάδο

β) πίνακες που συνδέουν τους πίνακες προσφοράς και χρήσεων κατά βιομηχανία

¹³ Σταματόπουλος, Θ. Β, (2014) Σημειώσεις για το μάθημα «Εθνικοί Λογαριασμοί – Κοινωνική Λογιστική», διαθέσιμες στο: <https://eclass.teicrete.gr>

(κλάδο) και κατά προϊόν, οι οποίες περιγράφουν τις παραγωγικές διεργασίες που πραγματοποιούνται στην χώρα και τις συναλλαγές προϊόντων της εθνικής οικονομίας με τους λογαριασμούς των θεσμικών τομέων

γ) πίνακες εισροών-εκροών κατά ομοιογενή κλάδο (προϊόν).

Οι πίνακες αυτοί δείχνουν¹⁴:

- i) τη δομή του κόστους των συντελεστών της παραγωγής και το εισόδημα που δημιουργείται με την παραγωγική διεργασία,
- ii) τις ροές αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται στο εσωτερικό της εθνικής οικονομίας και
- iii) τις ροές αγαθών και υπηρεσιών σε σχέση με την αλλοδαπή.

Ο πίνακας προσφοράς καταγράφει την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών κατά προϊόν και κατά είδος προμηθευτή, χωρίζοντάς τα μεταξύ εισαγόμενων και εγχώρια παραγόμενων. Ένα απλό παράδειγμα πίνακα προσφοράς παρουσιάζεται παρακάτω στον πίνακα 1.2.

Πίνακας 1.3 Παράδειγμα πίνακα προσφοράς

Προσφο ρά		Βιομηχανίες	Αλλοδαπή	Σύνολο
		1	2	3
Προϊόντα	1	Παραγωγή κατά προϊόν και κατά βιομηχανία	Εισαγωγές κατά προϊόν	Συνολική προσφορά κατά προϊόν
Σύνολο	2	Συνολική παραγωγή κατά βιομηχανία	Συνολικές εισαγωγές	Συνολική προσφορά

Πηγή: EUROSTAT Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών

Από την άλλη, ο πίνακας χρήσεων παρουσιάζει τη χρήση αγαθών και υπηρεσιών κατά προϊόν και κατά χρήση. Πιο αναλυτικά, ο πίνακας χρήσεων

¹⁴ EUROSTAT (1996), *Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών ΕΣΛ95*, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο, σελ. 249.

παρουσιάζει τη χρήση αγαθών και υπηρεσιών ως ενδιάμεση ανάλωση (κατά κλάδο ή βιομηχανία), τελική κατανάλωση, ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου και εξαγωγές, όπως επίσης, αναφέρει και τις συνιστώσες της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας, δηλαδή το εισόδημα της εξαρτημένης εργασίας, τους λοιπούς φόρους μείον τις επιδοτήσεις παραγωγής, το καθαρό μεικτό εισόδημα, το καθαρό λειτουργικό πλεόνασμα και την ανάλωση του παγίου κεφαλαίου. Παράδειγμα πίνακα χρήσεων βρίσκεται στον παρακάτω πίνακα 1.3.

Πίνακας 1.4 Παράδειγμα πίνακα χρήσεων

Χρήσεις		Βιομηχανίες	Αλλοδαπή	Τελική κατανάλωση	Ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου	Σύνολο
		1	2	3	4	5
Προϊόντα	1	Ενδιάμεση ανάλωση κατά προϊόν και κατά βιομηχανία	Εξαγωγές	Δαπάνες για τελική κατανάλωση	Ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου	Συνολική χρήση κατά προϊόν
Συνιστώσες προστιθέμενης αξίας	2	Προστιθέμενη αξία κατά συνιστώσα και κατά βιομηχανία				
Σύνολο κατά βιομηχανία	3	Σύνολο εισροών				

Πηγή: EUROSTAT Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών

Τέλος, ο πίνακας εισροών-εκροών παρέχει λεπτομερές πληροφορίες σχετικά με τη ροή αγαθών και υπηρεσιών και με τη διάρθρωση του κόστους παραγωγής.

Ένας πίνακας εισροών-εκροών είναι μια μήτρα ανά προϊόν ή ανά βιομηχανία, η οποία περιγράφει με μεγάλη λεπτομέρεια τις εγχώριες παραγωγικές διεργασίες και τις συναλλαγές προϊόντων της εθνικής οικονομίας. Εξ' αιτίας της αναλυτικής διακλαδικής παρουσίασης των οικονομικών

δραστηριοτήτων, οι πίνακες εισροών-εκροών δίδουν την ανάλυση των διακλαδικών σχέσεων.

Ο πίνακας εισροών-εκροών δεν συνδυάζει απλά την προσφορά και τις χρήσεις σε έναν ενιαίο πίνακα, αλλά προχωρεί σε ανασύνταξη αυτών. Πιο συγκεκριμένα στον πίνακα προσφοράς και χρήσεων, οι στατιστικές συσχετίζουν τα προϊόντα με τις βιομηχανίες, ενώ στον πίνακα εισροών-εκροών οι στατιστικές συσχετίζουν προϊόντα με προϊόντα ή βιομηχανίες με βιομηχανίες. Έτσι, σε ένα πίνακα εισροών-εκροών χρησιμοποιείται είτε μια ταξινόμηση προϊόντων, είτε μια ταξινόμηση βιομηχανικών κλάδων οικονομικής δραστηριότητας. Ένα παράδειγμα πίνακα εισροών-εκροών παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα 1.4.

Πίνακας 1.5 Παράδειγμα πίνακα εισροών-εκροών (προϊόν ανά προϊόν)

		Εισροές				
		1	2	3	4	5
Προϊόντα Συνιστώσες προστιθέμενης αξίας Αλλοδαπή Σύνολο		Προϊόντα	Αλλοδαπή	Δαπάνη για τελική κατανάλωση	Ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου	Σύνολο
	1	Ενδιάμεση Ανάλωση	Εξαγωγές	Δαπάνη για τελική κατανάλωση	Ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου	Συνολική χρήση κατά προϊόν
	2	Προστιθέμενη αξία				
	3	Εισαγωγές				
4	Συνολική προσφορά ανά προϊόν					Συνολική προσφορά = Συνολική χρήση

Πηγή: EUROSTAT Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών

1.8 Επεκτάσεις των Εθνικών Λογαριασμών

Ο σκοπός των εθνικών λογαριασμών, όπως έχει αναφερθεί, είναι η λεπτομερής καταγραφή των οικονομικών δραστηριοτήτων και ο υπολογισμός του εθνικού εισοδήματος μιας χώρας. Με την έννοια αυτή το εθνικό εισόδημα είναι δείκτης της οικονομικής ευημερίας ενός λαού.

Ωστόσο, δεν είναι λίγες οι δραστηριότητες των πολιτών ενός κράτους οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στους Εθνικούς Λογαριασμούς. Τέτοιες μπορεί να είναι η χρήση του ελεύθερου χρόνου, η υποβάθμιση του περιβάλλοντος, η χρήση των φυσικών πόρων κ.ά. και οι οποίες δεν αντικατοπτρίζονται στον ακριβή δείκτη της ευημερίας ενός λαού. Για αυτό το λόγο χρειάζεται μια καλύτερη λύση για τη μέτρηση της ευημερίας μέσω της χρήσης ξεχωριστών δεικτών και μονάδων μέτρησης για κάθε ξεχωριστή διάσταση. Οι δείκτες αυτοί μπορεί να είναι η προσδοκώμενη ζωή, η παιδική θνησιμότητα, το κατά κεφαλή εθνικό εισόδημα, το ποσοστό αναλφαβητισμού των ενηλίκων κ.ά..

Έτσι, για εξειδικευμένες ανάγκες των δεδομένων η καλύτερη λύση είναι η κατάρτιση ξεχωριστών δορυφορικών λογαριασμοί¹⁵. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι ανάγκες δεδομένων για τα ακόλουθα:

- α) ανάλυση του ρόλου του τουρισμού στην εθνική οικονομία
- β) ανάλυση του κόστους και της χρηματοδότησης της υγειονομικής περίθαλψης
- γ) ανάλυση της σημασίας της έρευνας και ανάπτυξης και του ανθρώπινου δυναμικού για την εθνική οικονομία
- δ) ανάλυση του εισοδήματος και των δαπανών των νοικοκυριών με βάση έννοιες με μικροοικονομικό προσανατολισμό για το εισόδημα και τις δαπάνες
- ε) ανάλυση της αλληλεπίδρασης μεταξύ του περιβάλλοντος και της οικονομίας
- στ) ανάλυση της παραγωγής στο εσωτερικό των νοικοκυριών
- ζ) ανάλυση των μεταβολών της ευημερίας
- η) ανάλυση των διαφορών μεταξύ στοιχείων των εθνικών λογαριασμών και των επιχειρηματικών λογαριασμών και της επίδρασης τους στις αγορές μετοχών και συναλλάγματος
- θ) εκτίμηση των φορολογικών εισόδων.

¹⁵ EUROSTAT (1996), Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών ΕΣΛ95, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο, σελ. 6.

Οι, εν λόγω, δορυφορικοί λογαριασμοί παρέχουν την καταγραφή στατιστικών στοιχείων -τα οποία δεν αποδίδονται σε νομισματικές μονάδες- σύμφωνα με το πρότυπο πλαίσιο των εθνικών λογαριασμών. Έτσι, καταρτίζεται ένα συνεπές διευρυμένο πλαίσιο το οποίο στη συνέχεια χρησιμεύει ως βάση δεδομένων για την ανάλυση και αξιολόγηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μεταβλητών του προτύπου πλαισίου και αυτών του διευρυμένου τμήματος. Η ευέλικτη αυτή χρήση είναι επίσης δυνατή με εισαγωγή πρόσθετων κριτηρίων που δεν έρχονται σε σύγκρουση με τη λογική του συστήματος. Για παράδειγμα, τα κριτήρια αυτά μπορούν να είναι το μέγεθος της απασχόλησης για τις παραγωγικές μονάδες ή το μέγεθος του εισοδήματος για τα νοικοκυριά. Επιπρόσθετα, για την απασχόληση, μπορεί να εισαχθεί η επιμέρους ταξινόμηση κατά επίπεδο εκπαίδευσης, ηλικία και φύλο.

Η παραπάνω ανάλυση και συνδυασμός των εθνικών λογαριασμών δίδουν την δυνατότητα της ευέλικτης χρήσης αυτών και την ένταξής τους σε ένα νέο πίνακα ο οποίος ονομάζεται «μήτρα κοινωνικής λογιστικής - Social Accounting Matrix (SAM)». Η εν λόγω μήτρα κοινωνικής λογιστικής διαπραγματεύεται την διασύνδεση μεταξύ του πίνακα προσφοράς και χρήσεων και των τομειακών λογαριασμών.

Η μήτρα κοινωνικής λογιστικής παρέχει κατά κανόνα πρόσθετες πληροφορίες αναφορικά με το επίπεδο και τη σύνθεση της απασχόλησης/ανεργίας, μέσω της υποδιαίρεσης του εισοδήματος εξαρτημένης εργασίας κατά τύπο απασχολούμενου. Αυτή η υποδιαίρεση εφαρμόζεται τόσο στη χρήση της βιομηχανικής εργασίας, η οποία εμφανίζεται στους πίνακες χρήσεων, όσο και στην προσφορά εργασίας κατά κοινωνικοοικονομική υποομάδα, η οποία εμφανίζεται στο λογαριασμό διανομής πρωτογενούς εισοδήματος των υποτομέων του τομέα των νοικοκυριών. Με αυτό τον τρόπο απεικονίζονται με σύστημα η προσφορά και η χρήση διαφόρων κατηγοριών υπηρεσιών εργασίας.

Τέλος, η Μήτρα Κοινωνική Λογιστικής (SAM) μπορεί να δώσει τη δυνατότητα ολοκληρωμένης ανάλυσης θεμάτων οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, όπως επίσης και να εστιάσει στο ρόλο που διαδραματίζουν τα άτομα στην οικονομία (π.χ μπορεί να συνδυάζει πληροφορίες σχετικά με την παραγωγή ή τις επενδύσεις ανά κλάδο, με βασικά δεδομένα του εργατικού δυναμικού ή

των οικογενειακών προϋπολογισμών).

1.9 Κατάρτιση εθνικών λογαριασμών και στατιστική επεξεργασία στην χώρα μας

1.9.1 Τύπος των πρωτογενών δεδομένων

Για την κατάρτιση των εθνικών λογαριασμών χρησιμοποιούνται πολλές πηγές. Πιο συγκεκριμένα οι πηγές μέσω των οποίων συλλέγονται τα δεδομένα είναι¹⁶:

- έρευνες που διεξάγονται από την ΕΛΣΤΑΤ, όπως οι έρευνες διάρθρωσης επιχειρήσεων (SBS), η έρευνα οικογενειακών προϋπολογισμών, οι στατιστικές του εξωτερικού εμπορίου, η έρευνα εργατικού δυναμικού, η έρευνα κόστους εργασίας, η έρευνα ενοικίων, η απογραφή πληθυσμού και κατοικιών, βραχυχρόνιοι δείκτες όγκου και τιμών κ.α.
- διοικητικές πηγές, όπως ισολογισμοί εταιρειών, ο απολογισμός του Κράτους κλπ.
- στοιχεία ισοζυγίου πληρωμών από την Τράπεζα της Ελλάδος, στοιχεία μητρώου επιχειρήσεων και φόρου προστιθέμενης αξίας από το Υπουργείο Οικονομικών κλπ.

Για τον υπολογισμό του ΑΕΠ χρησιμοποιούνται περισσότερες από μία προσεγγίσεις, όπως αναφέρθηκε στην ενότητα «1.3 Βασικές Μακροοικονομικές Ταυτότητες – Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν», για τον υπολογισμό των οποίων χρησιμοποιούνται διαφορετικές πηγές. Τα στοιχεία των προσεγγίσεων εξισορροπούνται (ισοσκελίζονται) μέσω της διαδικασίας σύνθεσης ώστε να υπολογίζεται μια εκτίμηση του ΑΕΠ.

1.9.2 Μέθοδοι συλλογής των δεδομένων

¹⁶ ΕΛΣΤΑΤ (2012) Ετήσιοι εθνικοί λογαριασμοί, διαθέσιμο στο www.statistics.gr

Τα δεδομένα που απαιτούνται για την κατάρτιση των Εθνικών λογαριασμών συλλέγονται ηλεκτρονικά από τις βάσεις δεδομένων της ΕΛΣΤΑΤ, εφόσον πρόκειται για στοιχεία ερευνών που διεξάγει η ΕΛΣΤΑΤ ή με ηλεκτρονικά αρχεία αν πρόκειται για διοικητικά στοιχεία που συλλέγει και επεξεργάζεται η ΕΛΣΤΑΤ (π.χ. το μητρώο των επιχειρήσεων). Η Διεύθυνση Εθνικών Λογαριασμών διεξάγει on-line έρευνα σε τριμηνιαία και ετήσια βάση για τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Επίσης συλλέγονται στοιχεία από διάφορες διοικητικές πηγές ηλεκτρονικά ή με αποστολή εγγράφων (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, απολογισμός του Κράτους κλπ).

1.9.3 Κατάρτιση δεδομένων

Η εκτίμηση του ΑΕΠ, όπως αναφέρθηκε παραπάνω στο σημείο ενότητα «1.3 Βασικές Μακροοικονομικές Ταυτότητες – Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν», γίνεται με τις ακόλουθες μεθόδους¹⁷:

- με τη μέθοδο της παραγωγής
- με τη μέθοδο της δαπάνης
- με τη μέθοδο του εισοδήματος

Κάθε μία μέθοδος μπορεί να εφαρμοστεί ανεξάρτητα η μία από την άλλη, ώστε να εκτιμηθεί τελικά το ΑΕΠ. Βέβαια αυτές οι ανεξάρτητες εκτιμήσεις οδηγούν σε διαφορετικά αποτελέσματα του ΑΕΠ. Με αυτό τον τρόπο η εξισορρόπηση μεταξύ των αποτελεσμάτων της παραγωγής, της δαπάνης και του εισοδήματος επιτυγχάνεται στο επίπεδο των μακροοικονομικών μεγεθών με την εγγραφή στατιστικών διαφορών.

Με την εφαρμογή όμως των τεχνικών που βασίζονται στο πλαίσιο των πινάκων προσφοράς και χρήσεων και των πινάκων εισροών-εκροών (ΠΕΕ), είναι δυνατόν να συνδυάζονται οι παραπάνω μέθοδοι στο αναλυτικό επίπεδο των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας και των παραγομένων προϊόντων. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η εξισορρόπηση των στοιχείων που προέρχονται από τις διαφορετικές μεθόδους στα αναλυτικά επίπεδα της ταξινόμησης των κλάδων

¹⁷ ΕΛΣΤΑΤ (2012) Ετήσιοι εθνικοί λογαριασμοί, διαθέσιμο στο www.statistics.gr

οικονομικής δραστηριότητας και των προϊόντων και δεν προκύπτουν στατιστικές διαφορές.

Το πλαίσιο εργασίας που έχει αναπτυχθεί για την εκτίμηση του ΑΕΠ, σύμφωνα με το ΕΣΛ 95, βασίζεται στις τεχνικές των πινάκων εισροών εκροών, όπως είναι τα ισοζύγια προσφοράς και χρήσεων των 130 προϊόντων της ταξινόμησης των εθνικών λογαριασμών και οι λογαριασμοί παραγωγής και δημιουργίας εισοδήματος των 80 κλάδων οικονομικής δραστηριότητας.

Στο ισοζύγιο προσφοράς και χρήσεων κατά προϊόν καταγράφονται, ελέγχονται και ισοσκελίζονται σε αγοραίες τιμές, τα επιμέρους στοιχεία της προσφοράς και των χρήσεων, σε τρέχουσες τιμές και σε σταθερές τιμές του προηγούμενου έτους.

Στους λογαριασμούς παραγωγής και δημιουργίας εισοδήματος που καταρτίζονται για κάθε κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, καταγράφεται η αξία παραγωγής, οι ενδιάμεσες εισροές που απαιτούνται για την παραγωγική διεργασία και υπολογίζεται η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές. Επιπλέον καταγράφεται ο τρόπος διανομής της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στους συντελεστές της παραγωγής (κεφάλαιο - εξαρτημένη εργασία).

Τα απαραίτητα στοιχεία για την κατάρτιση των ανωτέρω πινάκων, προέρχονται από τα αποτελέσματα επί μέρους εργασιών των εθνικών λογαριασμών. Οι εργασίες αυτές ονομάζονται «διαγώνιες εργασίες» και είναι¹⁸:

- Η μήτρα παραγωγής
- Η μήτρα ενδιάμεσων αναλώσεων
- Η τελική κατανάλωση
- Η μήτρα επενδύσεων
- Η μήτρα απασχόλησης
- Οι εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών
- Οι αυξομειώσεις των αποθεμάτων
- Οι φόροι και οι επιδοτήσεις

Τα αποτελέσματα των εργασιών αυτών, τα οποία αφορούν τα συστατικά στοιχεία είτε της προσφοράς είτε της ζήτησης, καταγράφονται στα ισοζύγια προσφοράς και χρήσεων και στους λογαριασμούς παραγωγής και δημιουργίας

¹⁸ ΕΛΣΤΑΤ (2012) Ετήσιοι εθνικοί λογαριασμοί, διαθέσιμο στο www.statistics.gr

εισοδήματος. Μέσω της διαδικασίας σύνθεσης και ελέγχου προκύπτουν οι εκτιμήσεις των μακρομεγεθών και του ΑΕΠ από την πλευρά της παραγωγής, της δαπάνης και του εισοδήματος. Αυτή η τεχνική έχει σαν αποτέλεσμα την απουσία των εξωγενών εξισορροπητικών στοιχείων που καταγράφονται στους σχετικούς πίνακες σαν «στατιστικές διαφορές».

Εν συνεχεία γίνεται η μετάβαση από το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε αγοραίες τιμές, στο ακαθάριστο εθνικό εισόδημα σε αγοραίες τιμές.

1.9.4 Προσαρμογές

Τα πρωτογενή στοιχεία που συλλέγονται από τις διάφορες έρευνες και τις διοικητικές πηγές προσαρμόζονται ώστε να συμφωνούν με τις έννοιες των εθνικών λογαριασμών.

Επιπλέον προσαρμογές γίνονται έτσι ώστε να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις του Κανονισμού «περί εξαντλητικής μέτρησης του ΑΕΠ» με τον υπολογισμό των οικονομικών αποτελεσμάτων της μη καταγεγραμμένης επίσημα οικονομικής δραστηριότητας¹⁹.

Λόγω της χρήσεως των ισοζυγίων πόρων και χρήσεων η προσαρμογή των στοιχείων ώστε η προσφορά να είναι ίση με τη ζήτηση γίνεται σε επίπεδο ισοζυγίου προσφοράς-χρήσεων. Με αυτό τον τρόπο με την μέθοδο της παραγωγής και της δαπάνης το ΑΕΠ είναι ίσο με το άθροισμα των συνιστωσών του. Από την πλευρά του εισοδήματος οι μεταβλητές που αφορούν τις αποζημιώσεις μισθωτής εργασίας, τους φόρους και τις επιδοτήσεις υπολογίζονται ανεξάρτητα και σαν εξισορροπητική μεταβλητή χρησιμοποιείται το ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα / μεικτό εισόδημα.

¹⁹ ΕΛΣΤΑΤ (2012) Ετήσιοι εθνικοί λογαριασμοί, διαθέσιμο στο www.statistics.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΣΛ '95

2.1 Διακρίσεις του Δημόσιου Χρέους

Το παρόν κεφάλαιο επικεντρώνεται στην παρουσίαση του Δημόσιου Χρέους και του Δημόσιου Ελλείμματος σε συνάρτηση με τους Εθνικούς Λογαριασμούς.

Πιο συγκεκριμένα, όσο αφορά το Δημόσιο χρέος αυτό μπορεί να διακριθεί στις κάτωθι κατηγορίες:

1. ΚΑΘΑΡΟ ΚΑΙ ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

Στο ακαθάριστο δημόσιο χρέος περιλαμβάνονται οι συνολικές υποχρεώσεις του δημοσίου και ειδικότερα καταγράφεται μια από τις κυριότερες πτυχές του προβλήματος του δημόσιου χρέους η οποία είναι οι δαπάνες που σχετίζονται με την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους (κυρίως χρεολύσια και τόκοι).

Από την άλλη πλευρά, το καθαρό χρέος προκύπτει από την αφαίρεση από το ακαθάριστο χρέος των εξής παραμέτρων: των διαθεσίμων, των ρευστών και των καταθέσεων όψεως - προθεσμίας των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών.

2. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΧΡΕΟΣ

Το δημόσιο χρέος διακρίνεται σε εσωτερικό και εξωτερικό ανάλογα με την προέλευση του. Το εσωτερικό δημόσιο χρέος οφείλεται σε πιστωτές στο εσωτερικό της χώρας, ενώ το εξωτερικό δημόσιο χρέος είναι οφειλόμενο σε ξένους δανειστές.

Οι οφειλέτες μιας χώρας μπορεί να είναι η κυβέρνηση, οι επιχειρήσεις ή τα νοικοκυριά, ενώ οι πιστωτές είναι συνήθως ιδιωτικές τράπεζες, άλλες κυβερνήσεις, ή διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όπως είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και η Παγκόσμια Τράπεζα.

Συνήθως, όλα τα ποσά που καταβάλλονται για τον τόκο, τις αμοιβές και άλλες δαπάνες που αφορούν το ξένο χρέος είναι υπό μορφή συναλλάγματος, ειδικότερα, δε, για χώρες με αδύναμα νομίσματα.. Αντίθετα, σε χώρες με ισχυρά νομίσματα (ειδικότερα ΗΠΑ και Ε.Ε), τα δάνεια δίδονται σε εγχώριο νόμισμα.

Η αύξηση στο εξωτερικό χρέος μιας χώρας δεν αποτελεί θετικό στοιχείο για την οικονομία της και προκαλεί παράγοντα ανησυχία για τις υπόλοιπες χώρες. Μερικά κράτη έχουν ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά χρέους, ώστε να είναι επιτακτική και αναγκαία η διαπραγμάτευση τους υπό τους καθιερωμένους όρους προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα δυσκολίας ή μη αποπληρωμής. Το μεγάλο εξωτερικό χρέος των κρατών θεωρήθηκε ως ο σημαντικότερος παράγοντας για την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης η οποία που ξεκίνησε στα μέσα της πρώτης δεκαετίας του 2000 σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες όπως και στην Ελλάδα.

Από την άλλη, το εσωτερικό χρέος σχετίζεται με τα χρήματα που οφείλει η κυβέρνηση στους δανειστές που εδρεύουν στην ίδια χώρα. Ο κυριότερος λόγος δημιουργίας του εσωτερικού χρέους, εκτός από την κάλυψη των εθνικών αναγκών και επενδύσεων του κράτους, έναντι της έκδοσης περισσότερου νομίσματος είναι και η αποφυγή μερικώς της αύξησης στον πληθωρισμό που είναι πιθανό να συμβεί από την μεγαλύτερη κυκλοφορία χρήματος.

Εντούτοις, τα κράτη πάντα προσπαθούν να εξισορροπήσουν το συνολικό χρέος μεταξύ των υποχρεώσεων που οφείλονται στους εγχώριους δανειστές και σε αυτούς έξω από τη χώρα.. Εάν αυξηθεί το χρέος πέρα από ένα ορισμένο σημείο, λαμβάνονται συνήθως μέτρα για την αποκατάσταση της ισορροπίας μεταξύ του εξωτερικού και εσωτερικού χρέους. Συνήθως αυτό πραγματοποιείται με την τακτοποίηση των υποχρεώσεων και προσπάθεια μείωσης του γενικού χρέους, βοηθώντας τελικά τόσο στη διατήρηση της οικονομίας σταθερή, όσο και στην προστασία της αξίας του νομίσματος της χώρας στην ελεύθερη αγορά.

3. ΑΠΕΧΘΕΣ ΧΡΕΟΣ

Οι προϋποθέσεις για να οριστεί ένα χρέος ως απεχθές πρέπει είναι οι κάτωθι τρεις:

1. η συμφωνία των δανείων να πραγματοποιήθηκε χωρίς τη συγκατάθεση των πολιτών.

2. Η χρήση των ποσών που προήλθαν από τα δάνεια να σπαταλήθηκαν με τρόπο που αντιβαίνει στα συμφέροντα και τις ανάγκες του έθνους.

3. Τα παραπάνω να έγιναν εις γνώση του πιστωτή.

Σήμερα το πεδίο εφαρμογής του απεχθούς χρέους έχει διευρυνθεί σε σχέση με την παραπάνω διατύπωση. Αρκετοί νομικοί υποστηρίζουν ότι η δημιουργία χρέους ενάντια στα συμφέροντα του λαού και χωρίς σεβασμό στους δημοκρατικούς κανόνες του κράτους τότε μπορεί να χαρακτηριστεί ως απεχθές.

Ο διακανονισμός για την τακτοποίηση του απεχθούς χρέους πραγματοποιείται μεταξύ των χωρών που αφορά με την χρήση ειδικού διεθνούς συστήματος για την διεκπεραίωση τέτοιων θεμάτων.

4. ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΟ, ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΜΟ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΧΡΕΟΣ

Η εν λόγω διάκριση σχετίζεται με διάρκεια αποπληρωμής του χρέους. Οι χώρες ανάλογα με τις δανειακές τους ανάγκες επιλέγουν και την κατάλληλη διάρκεια των δανείων, ώστε να είναι εφικτή η εμπρόθεσμη αποπληρωμή. Έτσι, ανάλογα με την διάρκεια αποπληρωμής των δανείων, το χρέος χαρακτηρίζεται ως βραχυπρόθεσμο, μεσομακροπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο.

2.2 Η Δυναμική του Δημόσιου Χρέους

Σύμφωνα με την συνθήκη του Maastricht, η Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζει στα κράτη μέλη της δυο δημοσιονομικούς στόχους:

- i. ο λόγος του καθαρού ελλείμματος ως προς το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ).
- ii. ο λόγος του δημοσίου χρέους ως προς το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ).

Ωστόσο, η μεταβολή του δημόσιου χρέους προέρχεται από τέσσερις παράγοντες:

1. το καθαρό έλλειμμα (B9).
2. τις υπόλοιπες δανειακές ανάγκες (εάν υπάρχουν) που προκύπτουν από χρηματοπιστωτικές συναλλαγές και δεν εμφανίζονται στο καθαρό έλλειμμα (F).
3. τις αυτόνομες μεταβολές.
4. τις στατιστικές διαφορές.

Οι μεταβολές του χρέους που δεν οφείλονται στο έλλειμμα, ονομάζονται προσαρμογές ελλείμματος – χρέους (ΠΕΧ) (stock-flow adjustments). Οι προσαρμογές ελλείμματος – χρέους έχουν μεγάλη σημασία διότι:

- Έχουν άμεση επίδραση στην διαμόρφωση τόσο του ύψους του χρέους όσο και της δυναμικής του.
- Ασκούν οικονομική πολιτική στο μεγαλύτερο μέρος των παραγόντων που περιλαμβάνουν.
- Εξαιτίας της παραπλήσιας εννοίας μεταξύ ελλείμματος και ελλείμματος – χρέους, δημιουργείται πολιτικό κίνητρο της εξάλειψης των λογαριασμών - συναλλαγών από το έλλειμμα και της εμφάνισής τους στο χρέος.

Το έλλειμμα, όπως θα παρουσιαστεί και παρακάτω λεπτομερέστερα, είναι κομμάτι των δαπανών που χρηματοδοτούνται από δανεισμό και όχι από χρηματοπιστωτικές συναλλαγές. Για αυτό και οι προσαρμογές ελλείμματος - χρέους (ΠΕΧ) κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες :

1) Τη διαφορά μεταξύ ταμιακής (cash) και εθνικολογιστικής (accrual) βάσης.

Ο υπολογισμός του ελλείμματος γίνεται την στιγμή της, ενώ το χρέος είναι ταμιακό μέγεθος. Έτσι, κατά την στιγμή της πραγματοποίησης μιας συναλλαγής επηρεάζεται μόνο το έλλειμμα, ενώ το χρέος θα μεταβληθεί με την ταμιακή κίνηση της συγκεκριμένης συναλλαγής.

2) Τη διαφορά μεταξύ ακαθάριστης και καθαρής αξίας των χρηματοπιστωτικών περιουσιακών στοιχείων.

Το έλλειμμα αφορά καθαρές αξίες ενώ το χρέος βασίζεται σε ακαθάριστες αξίες.

3) Τις επιπτώσεις από την ανατίμηση ή την υποτίμηση των αποθεματικών μεγεθών και των στατιστικών διαφορών.

Λόγω μεταβολών στις συναλλαγματικές ισοτιμίες ή λόγω εξόφλησης του χρέους σε διαφορετικές υπέρ ή υπό το άρτιο, δημιουργούνται διαφορές στο ύψος του χρέους (στις περιπτώσεις που τα δάνεια είναι σε συνάλλαγμα). Επίσης, αυτό μπορεί να μεταβληθεί λόγω διαφορών μεταξύ δεδουλευμένων και πληρωθέντων τόκων ή από λόγω διαφορών στις αποπληρωμές χρέους από την ονομαστική τους αξία.

2.3 Διαμόρφωση Δημόσιου Χρέους

Η εξίσωση που δίδει το δημόσιο χρέος περιγράφεται ως:

$$B_1 = B_0 + D_1 + F_1, \quad (2.1)$$

όπου:

B = Δημόσιο χρέος

D = Έλλειμμα (έλλειμμα με θετικό πρόσημο, πλεόνασμα με αρνητικό)

F = Προσαρμογές ελλείμματος – χρέους (επηρεάζουν το χρέος, όχι το έλλειμμα)

Διαιρώντας όλους τους όρους με το ονομαστικό

$$ΑΕΠ = Y_1 = (1 + \gamma)Y_0 \Rightarrow$$

$$\frac{B_1}{(1 + \gamma)Y_0} = \frac{B_0}{(1 + \gamma)Y_0} + \frac{D_1}{(1 + \gamma)Y_0} + \frac{F_1}{(1 + \gamma)Y_0} \Rightarrow$$

$$b_1 = \frac{1}{1 + \gamma} b_0 + d_1 + f_1, \quad (2.2)$$

όπου

γ = ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ

b, d, f = αντίστοιχα μεγέθη ως ποσοστά του ΑΕΠ

Εάν τώρα αφαιρέσουμε τον όρο b_0 και από τα δυο μέλη της παραπάνω εξίσωσης έχουμε την μεταβολή του δημοσίου χρέους

$$\Delta b = -\frac{\gamma}{1 + \gamma} b_0 + d_1 + f_1 \quad (2.3)$$

Ο όρος Δb ορίζει την μεταβολή του χρέους που οφείλεται στην μεταβολή του ονομαστικού ΑΕΠ. Το αρνητικό πρόσημο που υπάρχει στον αριστερό όρο υποδεικνύει την αντίθετη σχέση μεταξύ της μεταβολής του ονομαστικού ΑΕΠ και της μεταβολής του λόγου του χρέους.

Από προηγούμενη σχέση προκύπτει, ότι η συνθήκη για τη σταθεροποίηση του λόγου του χρέους (Δb), είναι το έλλειμμα d να ανέρχεται σε:

$$d_1 = \frac{\gamma}{1 + \gamma} b_0 - f_1 \quad (2.4)$$

Προχωρώντας ένα βήμα στη διεύρυνση της σχέσης του ελλείμματος με τη μεταβολή του χρέους, ορίζουμε το έλλειμμα D ως το άθροισμα του πρωτογενούς

ελλείμματος Π και των δαπανών για τόκους I , όπου $I_1=iB_0$ και i υποδηλώνει το εξωγενώς οριζόμενο μέσο επιτόκιο. Στην περίπτωση αυτή, η παραπάνω σχέση μετατρέπεται σε:

$$d_1 = \frac{1+i}{1+y} b_0 + \pi_1 - f_1 \quad (2.5)$$

Όπου π : πρωτογενές έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ.

2.4. Χρέος Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με το ΕΣΛ 95

Στο ΕΣΛ '95 το Ακαθάριστο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης είναι το άθροισμα όλων των υποχρεώσεων του Δημόσιου Τομέα (=ΑΦ.2+ΑΦ.3+...+ΑΦ.7), όπως αυτό αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα 2.1

Πίνακας 2.1. Ακαθάριστο Χρέος Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με το ΕΣΛ 95

ΕΣΛ 95 - Κωδικοί	
ΑΦ	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία
ΑΦ.1	Νομισματικός χρυσός και ειδικά τραβηκτικά δικαιώματα
ΑΦ.2	Μετρητά και καταθέσεις
ΑΦ.3	Χρεόγραφα
ΑΦ.4	Δάνεια
ΑΦ.5	Συμμετοχικοί τίτλοι και μετοχές/μερίδια εταιρειών επενδύσεων χαρτοφυλακίου
ΑΦ.6	Ασφαλιστικά συστήματα, συνταξιοδοτικά συστήματα και συστήματα τυποποιημένων εγγυήσεων
ΑΦ.7	Χρηματοοικονομικά παράγωγα και μετοχικά δικαιώματα προαίρεσης που χορηγούνται σε μισθωτούς

Εντούτοις, στο πλαίσιο της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος (βλ. *ενότητα 2.4 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ*) το Ακαθάριστο Χρέος Δημοσίου Τομέα είναι το άθροισμα ορισμένων μόνο υποχρεώσεων του Δημοσίου Τομέα (=ΑΦ.2+ΑΦ.33+ΑΦ.4) και ορίζεται ως το συνολικό, ακαθάριστο, ονομαστικό (αξία όψεως, δηλ. καταβλητέο Χρέος Δημοσίου Τομέα κατά την ημερομηνία λήξης του), ενοποιημένο (δεν προσμετρείται εκείνο το τμήμα του Χρέος Δημοσίου Τομέα που διακρατείται από υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης) χρέος της Γενικής Κυβέρνησης κατά την τελευταία ημέρα του έτους σε όρους εθνικού νομίσματος, σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα 2.2.

Πίνακας 2.2 Τρόπος Υπολογισμού Χρέους Γενικής Κυβέρνησης

	ΕΣΛ 95 - Κωδικοί
Ενοποιημένο χρέος Γενικής Κυβέρνησης	
Ονομαστικές τιμές στο τέλος κάθε έτους	
<i>Ανά κατηγορία:</i>	
Διαθέσιμα και καταθέσεις	AF.2
Χρεόγραφα εκτός μετοχών, μη συμπεριλαμβανομένων χρηματοπιστωτικών παραγώγων	AF.33
Βραχυπρόθεσμα	AF.331
Μακροπρόθεσμα	AF.332
Δάνεια	AF.4
Βραχυπρόθεσμα	AF.41
Μακροπρόθεσμα	AF.42

2.5 Ορισμός Έλλειμματος Γενικής Κυβέρνησης

Έλλειμμα είναι το αποτέλεσμα της διαφοράς των εσόδων από τις δαπάνες. Όταν οι δαπάνες υπερβαίνουν τα έσοδα τότε υπάρχει έλλειμμα, ενώ στην αντίθετη περίπτωση υπάρχει πλεόνασμα. Γενικότερα, η διαφορά δαπανών και εσόδων αποκαλείται ισοζύγιο, το οποίο μπορεί να είναι θετικό (πλεόνασμα) ή αρνητικό (έλλειμμα).

Το δημόσιο έλλειμμα έχει τρεις βασικές έννοιες:

Η πρώτη είναι η έννοια του Ακαθάριστου αποτελέσματος το οποίο προκύπτει ως εξής : Ακαθάριστο αποτέλεσμα = Σύνολο εσόδων – Σύνολο δαπανών

Η δεύτερη έννοια είναι αυτή του Καθαρού αποτελέσματος {ή καθαρές δανειακές ανάγκες Δημόσιου Τομέα (Καθαρή χορήγηση (+) ή Λήψη (-) Δανείων} όπου προκύπτει από την αφαίρεση των χρεολυσίων από το παραπάνω Ακαθάριστο Αποτέλεσμα:

Καθαρό Αποτέλεσμα = Ακαθάριστο αποτέλεσμα - Χρεολύσια

Τέλος υπάρχει η έννοια του Πρωτογενούς Αποτελέσματος (Πλεόνασμα ή Έλλειμμα), όπου προκύπτει από την αφαίρεση των τόκων από το Καθαρό Αποτέλεσμα.:

Πρωτογενές αποτέλεσμα =Καθαρό αποτέλεσμα - Τόκοι

Το ακαθάριστο αποτέλεσμα αντικατοπτρίζει τις ανάγκες του δημοσίου για απορρόφηση χρηματικών πόρων από την οικονομία για την πραγματοποίηση πληρωμών για όλων των ειδών τις δαπάνες., οι οποίες δεν μπορούν να καλυφτούν μόνο από τη φορολογία ή τις άλλες πηγές εισόδων, αλλά απαιτείται και δανεισμός.

Από την άλλη, το καθαρό αποτέλεσμα εκφράζει τις ανάγκες του δημοσίου για επιπρόσθετους χρηματικούς πόρους κατά την διαχειριστική περίοδο, πέραν των ποσών που δανείζεται για να εξοφλήσει τις παλαιότερες υποχρεώσεις (δηλαδή, τα χρεολύσια).

Το πρωτογενές αποτέλεσμα δείχνει το βαθμό με τον οποίο ο δημόσιος τομέας δρα επεκτατικά ή μη στην οικονομία, καθώς εκφράζει την απορρόφηση πραγματικών πόρων της οικονομίας, τους οποίους το δημόσιο είτε δαπανά άμεσα, είτε τους αναδιανέμει στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

Η διαφορά που υπάρχει μεταξύ ελλείμματος και χρέους είναι ότι το χρέος αναφέρεται σε μια δεδομένη στιγμή (για αυτό και χαρακτηρίζεται ως «μεταβλητή αποθέματος») και είναι το άθροισμα των συσσωρευμένων ελλειμμάτων (τα οποία χαρακτηρίζονται ως «μεταβλητή ροής») του προϋπολογισμού των παρελθόντων ετών. Επομένως, σε ελλειμματικά έτη το χρέος αυξάνεται, ενώ σε έτη με πλεόνασμα το χρέος μειώνεται.

2.6 Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος (ΔΥΕ)

Για την διατήρηση της οικονομικής ευημερίας των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει οριστεί ως υποχρέωση η συντήρηση του δημοσιονομικού τους ελλείμματος σε χαμηλά επίπεδα. Αυτό επιτυγχάνεται με τον έλεγχο δυο οικονομικών παραγόντων. Από την μία οι χώρες οφείλουν να συντηρούν το έλλειμμα σε ποσοστά κάτω του 3% του ΑΕΠ και, από την άλλη, το ποσοστό του χρέους να μην υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ.

Η Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος ενεργοποιείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση όταν ένα κράτος υπερβεί το παραπάνω ανώτατο όριο του ελλείμματος και ως στόχο έχει την παρακίνηση των μελών που αντιμετωπίζουν

τέτοιο πρόβλημα να λάβουν διορθωτικά μέτρα για να επανέλθουν πάλι στα φυσιολογικά επίπεδα.

Η Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος (ΔΥΕ) θεσπίστηκε στη συνθήκη του Μάαστριχτ και εφαρμόζεται από το 1994, παράλληλα με την έναρξη του δεύτερου σταδίου της οικονομικής και νομισματικής ένωσης (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 3605/93 του Συμβουλίου). Τα διάφορα στάδια της διαδικασίας αυτής καθώς και τα ποσοτικά κριτήρια στα οποία στηρίζεται περιγράφονται στο άρθρο 104 (πρώην άρθρο 104γ) της συνθήκης καθώς και στο πρωτόκολλο σχετικά με τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος που προσαρτάται στη συνθήκη

Η Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος (η οποία ενισχύθηκε το 1997 με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου), σε συνδυασμό με το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 1997, συνιστούν το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ). Η ΔΥΕ και το ΣΣΑ διαδραμάτισαν αποφασιστικό ρόλο στη βελτίωση των δημοσιονομικών θέσεων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτελούν ουσιώδη στοιχεία για το συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών τόσο για την Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και για την Οικονομική Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ).

Για τον εντοπισμό του υπερβολικού ελλείμματος η Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος μελετάει τις εκθέσεις που υποβάλλουν τα κράτη στην Επιτροπή για τα δημόσια οικονομικά τους και τις αποστέλλει στο Συμβούλιο. Εάν το συμβούλιο κρίνει ότι το έλλειμμα μιας χώρας είναι μεγαλύτερο των επιτρεπομένων ορίων, προβαίνει αρχικά σε συστάσεις και προειδοποιήσεις προς το κράτος αυτό προκειμένου να λάβει διορθωτικά μέτρα εντός συγκεκριμένων ημερομηνιών. Εφόσον τα μέτρα είναι αποδοτικά προς την μείωση του ελλείμματος, τότε το Συμβούλιο τερματίζει τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Στην αντίθετη περίπτωση, που είτε τα μέτρα δεν είναι αποδοτικά, είτε για κάποιο άλλο λόγο δεν συμμορφωθεί το κράτος, το Συμβούλιο επιβάλλει οικονομικές κυρώσεις.

Στις περιπτώσεις που το δημόσιο έλλειμμα είναι πάνω του 3% του ΑΕΠ, αλλά αυτό κρίνεται ως μια προσωρινή ή περιστασιακή κατάσταση τότε δεν ενεργοποιείται η ΔΥΕ.

2.7 Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης σύμφωνα με το ΕΣΛ 95

Όπως ειπώθηκε παραπάνω το Έλλειμμα Δημοσίου Τομέα (ΔΤ) ορίζεται είτε:

- α) το ακαθάριστο αποτέλεσμα (ΔΤ) της διαφοράς συνολικών εσόδων από συνολικά έξοδα, είτε
- β) το Καθαρό αποτέλεσμα (ή καθαρές δανειακές ανάγκες ΔΤ ή ΚΧΛΔ (Καθαρή χορήγηση (+) ή Λήψη (-) Δανείων) = Ακαθάριστο Αποτέλεσμα - Χρεολύσια, είτε
- γ) το Πρωτογενές Αποτέλεσμα = Καθαρό Αποτέλεσμα - Τόκοι δημόσιου χρέους.

Το Έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης υπολογίζεται, γενικά, τα υπόλοιπα των παρακάτω λογαριασμών του ΕΣΛ '95 κατά το τέλος της χρήσης:

	ΕΣΛ 95 κωδικοί
Έλλειμμα (-)/ Πλεόνασμα (+)	ΔΥΕ Β.9
Γενική Κυβέρνηση	S.13
Κεντρική Κυβέρνηση	S.1311
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	S.1313
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης	S.1314

Στην –επόμενη- ενότητα της εμπειρικής διερεύνησης παρουσιάζονται αναλυτικότερα οι κατηγορίες δαπανών και εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης (ΓΚ) που χρησιμοποιούνται στον ορισμό του ελλείμματος (Καθαρό αποτέλεσμα), καθώς και ο τρόπος μέτρησής τους σε εθνολογιστική βάση (ΕΣΛ 95).

Ο χρόνος καταγραφής των συναλλαγών, σύμφωνα με το ΕΣΛ 95, πραγματοποιείται όταν η οικονομική αξία που εκφράζουν δημιουργείται, μεταβάλλεται ή εξαφανίζεται, δηλ. δεδουλευμένα (on accrual basis) και όχι σε ταμειακή βάση (όταν πληρώνονται ή εισπράττονται). Εντούτοις, στα δημοσιονομικά μεγέθη, στην πράξη τα έσοδα καταγράφονται όταν εισπράττονται και οι δαπάνες όταν εγκρίνονται.

ΜΕΡΟΣ II

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2009-2012

3.1 Στατιστικές δημόσιων οικονομικών στην Ε.Ε

Η παρούσα ενότητα εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο έχουν εξελιχθεί οι βασικοί δείκτες δημόσιων οικονομικών στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και στην ζώνη του ευρώ (ΖΕ-17), σύμφωνα με τα δεδομένα του Οκτωβρίου 2012. Συγκεκριμένα, εξετάζει τα δημόσια ελλείμματα της γενικής κυβέρνησης, το ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης, τα έσοδα και τις δαπάνες της γενικής κυβέρνησης, καθώς και τους φόρους και τις κοινωνικές εισφορές, που αποτελούν τις κύριες πηγές εσόδων του δημοσίου.

Οι στατιστικές αυτές είναι σημαντικότεροι δείκτες για τον προσδιορισμό της υγείας της οικονομίας ενός κράτους μέλους σύμφωνα και με τους όρους του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης (ΣΣΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αν ένα κράτος μέλος δεν τηρεί τα όρια όπως αναφέρθηκε στην ενότητα «ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΟΥ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ (ΔΥΕ)», τότε ενεργοποιείται η λεγόμενη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Επιπλέον, η τελευταία αναθεώρηση των ολοκληρωμένων οικονομικών κατευθυντήριων γραμμών και κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση (αναθεωρήθηκαν στο πλαίσιο της Europe 2020 στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη) περιλαμβάνει μια κατευθυντήρια γραμμή για τη διασφάλιση της ποιότητας και της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών. Η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση οδήγησε σε σοβαρές προκλήσεις πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις. Τα κυριότερα προβλήματα συνδέονται με την ικανότητα των εθνικών διοικήσεων να είναι σε θέση να εξυπηρετήσουν την αποπληρωμή των χρεών τους, να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι οι δημόσιες δαπάνες τους έχουν τεθεί υπό έλεγχο, ενώ παράλληλα προσπαθούν να προωθήσουν την οικονομική ανάπτυξη.

3.1.1 Κύρια στατιστικά πορίσματα

Το 2012 το δημόσιο έλλειμμα (καθαρή λήψη ή χορήγηση δανείων του ενοποιημένου τομέα της γενικής κυβέρνησης, ως μερίδιο του ΑΕγχΠ) τόσο της ΕΕ-28 όσο και της ζώνης του ευρώ (ΖΕ-17) μειώθηκε σε σύγκριση με το 2011, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε.

3.1.2 Έλλειμμα γενικής κυβέρνησης

Στην ΕΕ των 28, ο λόγος δημόσιου ελλείμματος προς ΑΕγχΠ μειώθηκε από -4.4 % το 2011 σε -3,9 % το 2012, και στη ζώνη του ευρώ μειώθηκε από -4,2 % σε -3,7 %. Ωστόσο, η Γερμανία πέτυχε δημόσιο πλεόνασμα το 2012, ενώ 10 μέλη (Βουλγαρία, Εσθονία, Ιταλία, Λετονία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία, Αυστρία, Ρουμανία, Φιλανδία και Σουηδία), πραγματοποίησαν ποσοστά του ελλείμματος το 2012 τα οποία ήταν υψηλότερα από το κατώτατο όριο αναφοράς ύψους -3 % του ΑΕγχΠ. Τα μεγαλύτερα δημόσια ελλείμματα (ως ποσοστό του ΑΕγχΠ) το 2012 σημειώθηκαν στην Ισπανία (-10,6 %), Ελλάδα (-9,0%), Ιρλανδία (-8,2 %), Πορτογαλία και Κύπρος (-6,4 %) και το Ηνωμένο Βασίλειο (-6,1 %).

3.1.3 Δημόσιο χρέος

Στην ΕΕ-28 ο λόγος δημόσιου χρέους προς ΑΕγχΠ αυξήθηκε από 82,3 % στο τέλος του 2011 σε 85,1 % στο τέλος του 2012 και στη ζώνη του ευρώ από 87,3% σε 90,6 %. Συνολικά, 14 κράτη μέλη ανέφεραν ποσοστό χρέους υψηλότερο από το 60% του ΑΕγχΠ το 2012. Στο τέλος του 2012, οι χαμηλότεροι λόγοι δημόσιου χρέους σημειώθηκαν στην Εσθονία (9,8%), στη Βουλγαρία (18,5%) και στο Λουξεμβούργο (21,7%) (βλ. σχήμα 3.1). Το 2012 ο λόγος δημόσιου χρέους προς ΑΕγχΠ αυξήθηκε για 22 κράτη μέλη της ΕΕ, σε σύγκριση με το 2011, ενώ ο λόγος του δημόσιου χρέους μειώθηκε για έξι κράτη μέλη: Ελλάδα, Ουγγαρία, Λετονία, Δανία, Πολωνία και Σουηδία. Οι υψηλότερες αυξήσεις των λόγων του χρέους

από το 2011 έως το 2012 σημειώθηκαν στην Πορτογαλία (15,9 εκατοστιαίες μονάδες), την Ισπανία (15,5 μονάδες), την Κύπρο (15,1 μονάδες) και την Ιρλανδία (13,3 μονάδες).

**Πίνακας 3.1 : Δημοσιονομικό ισοζύγιο και χρέος γενικής κυβέρνησης,
2009-2012**

	Public balance (net borrowing/lending of consolidated general government sector)				General government debt (general government consolidated gross debt)			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
EU-28	-6.9	-6.5	-4.4	-3.9	74.3	79.8	82.3	85.1
Euro area	-6.4	-6.2	-4.2	-3.7	80.0	85.4	87.3	90.6
Belgium	-5.6	-3.7	-3.7	-4.0	95.7	95.7	98.0	99.8
Bulgaria	-4.3	-3.1	-2.0	-0.8	14.6	16.2	16.3	18.5
Czech Republic	-5.8	-4.7	-3.2	-4.4	34.6	38.4	41.4	46.2
Denmark	-2.7	-2.5	-1.8	-4.1	40.7	42.7	46.4	45.4
Germany	-3.1	-4.2	-0.8	0.1	74.5	82.5	80.0	81.0
Estonia	-2.0	0.2	1.1	-0.2	7.1	6.7	6.1	9.8
Ireland	-13.7	-30.6	-13.1	-8.2	64.4	91.2	104.1	117.4
Greece	-15.7	-10.7	-9.5	-9.0	129.7	148.3	170.3	156.9
Spain	-11.1	-9.6	-9.6	-10.6	54.0	61.7	70.5	86.0
France	-7.5	-7.1	-5.3	-4.8	79.2	82.4	85.8	90.2
Croatia	-5.3	-6.4	-7.8	-5.0	36.6	44.9	51.6	55.5
Italy	-5.5	-4.5	-3.8	-3.0	116.4	119.3	120.7	127.0
Cyprus	-6.1	-5.3	-6.3	-6.4	58.5	61.3	71.5	86.6
Latvia	-9.8	-8.1	-3.6	-1.3	36.9	44.4	41.9	40.6
Lithuania	-9.4	-7.2	-5.5	-3.2	29.3	37.8	38.3	40.5
Luxembourg	-0.7	-0.8	0.1	-0.6	15.5	19.5	18.7	21.7
Hungary	-4.6	-4.3	4.3	-2.0	79.8	82.2	82.1	79.8
Malta	-3.7	-3.5	-2.8	-3.3	66.5	66.8	69.5	71.3
Netherlands	-5.6	-5.1	-4.3	-4.1	60.8	63.4	65.7	71.3
Austria	-4.1	-4.5	-2.5	-2.5	69.2	72.3	72.8	74.0
Poland	-7.5	-7.9	-5.0	-3.9	50.9	54.9	56.2	55.6
Portugal	-10.2	-9.8	-4.3	-6.4	83.7	94.0	108.2	124.1
Romania	-9.0	-6.8	-5.6	-3.0	23.6	30.5	34.7	37.9
Slovenia	-6.3	-5.9	-6.3	-3.8	35.2	38.7	47.1	54.4
Slovakia	-8.0	-7.7	-5.1	-4.5	35.6	41.0	43.4	52.4
Finland	-2.5	-2.5	-0.7	-1.8	43.5	48.7	49.2	53.6
Sweden	-0.7	0.3	0.2	-0.2	42.6	39.4	38.6	38.2
United Kingdom	-11.4	-10.1	-7.7	-6.1	67.1	78.4	84.3	88.7
Iceland	-9.9	-10.1	-5.6	-3.8	87.9	93.0	99.1	96.4
Norway	10.5	11.0	13.3	13.6	42.8	42.5	28.2	28.8
Turkey	-7.0	-2.6	:	:	46.1	42.4	:	:

(¹) Data extracted on 21.10.2013.

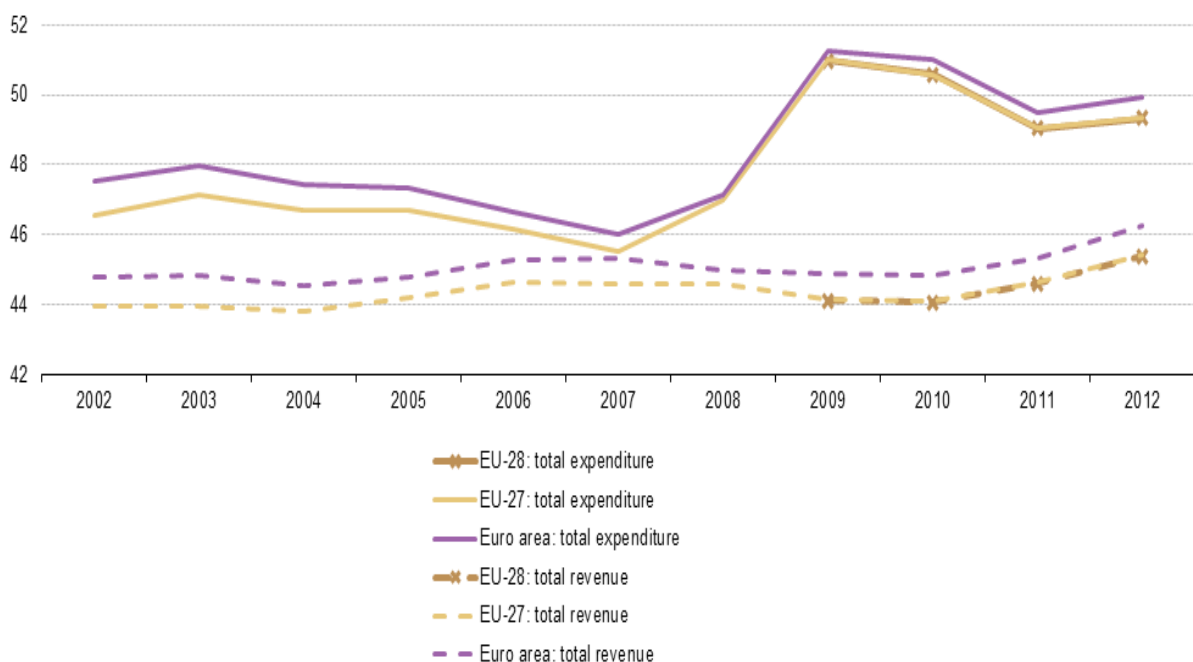
Source: Eurostat (online data codes: tec00127 and tsdde410)

3.1.4 Έσοδα και δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης

Η σημασία του τομέα της γενικής κυβέρνησης στην οικονομία μπορεί να μετρηθεί βάσει των συνολικών εσόδων και δαπανών της γενικής κυβέρνησης ως

ποσοστού του ΑΕγχΠ. Στην ΕΕ-28, τα συνολικά έσοδα της γενικής κυβέρνησης το 2012 ανήλθαν σε 45,4% του ΑΕγχΠ (από 44,6% του ΑΕγχΠ το 2011) και οι δαπάνες σε 49,3% του ΑΕγχΠ (από 49,0 % το 2011). Στη ζώνη του ευρώ, οι συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης ανήλθαν σε 49,9 % του ΑΕγχΠ το 2012 και τα συνολικά έσοδα σε 46,3 % του ΑΕγχΠ (βλ. σχήμα 3.1).

Σχήμα 3.1: Εξέλιξη των συνολικών δαπανών και των συνολικών εσόδων, 2002-2012 (% του ΑΕγχΠ)

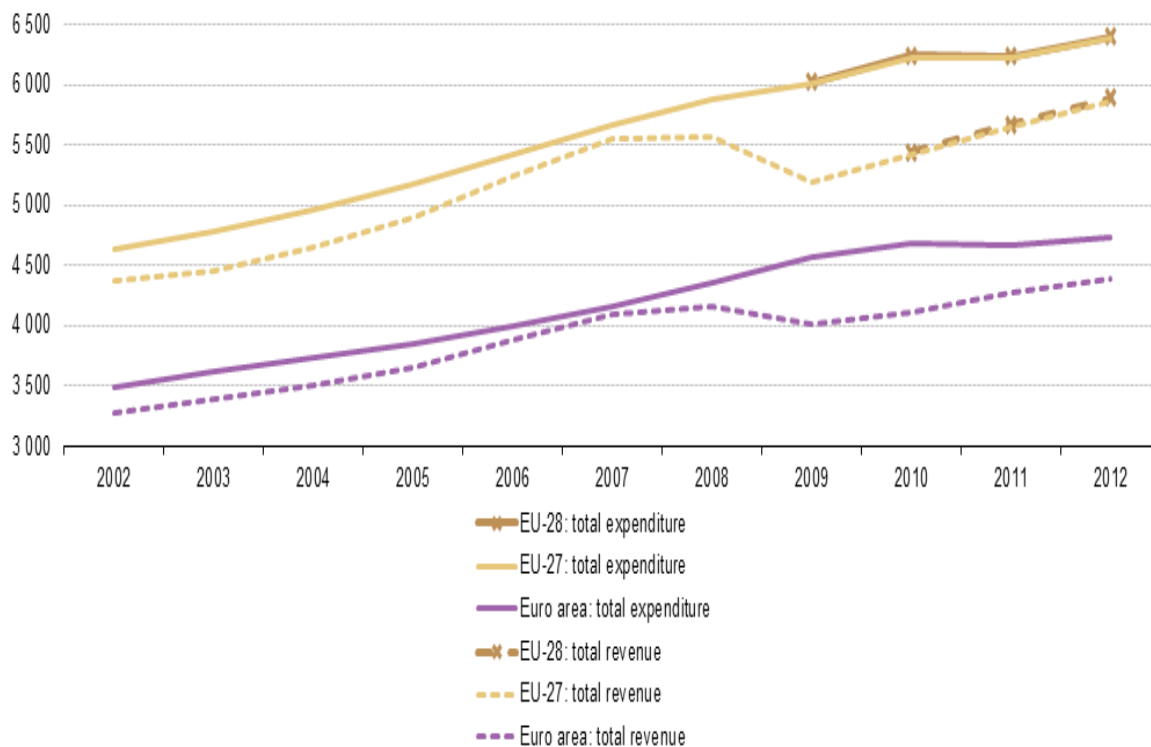

(¹) Data extracted on 22.10.2013; note that the y-axis is cut.
Source: Eurostat (online data code: gov_a_main)

Σε απόλυτες τιμές, οι συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκαν σταθερά κατά την περίοδο από το 2002 έως το 2012 – τόσο στην ΕΕ-27 και στη ζώνη του ευρώ (βλ. σχήμα 3.2). Από το 2010 έως το 2011 οι συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης σημείωσαν ελαφρά μείωση σε απόλυτες τιμές τόσο στην ΕΕ-27 όσο και στη ζώνη του ευρώ. Τα έσοδα επίσης αυξήθηκαν

σταθερά κατά το 2008 στην ΕΕ-27 και στη ζώνη του ευρώ, μειώθηκαν το 2009 και στη συνέχεια αυξήθηκαν εκ νέου το 2010 και έπειτα. Το 2012 τα συνολικά έσοδα υπερέβησαν τα επίπεδα πριν από την κρίση τόσο στην ΕΕ-27 όσο και στη ζώνη του ευρώ.

Σχήμα 3.2: Εξέλιξη των συνολικών δαπανών και των συνολικών εσόδων, 2002-2012 (σε δισ. ευρώ)

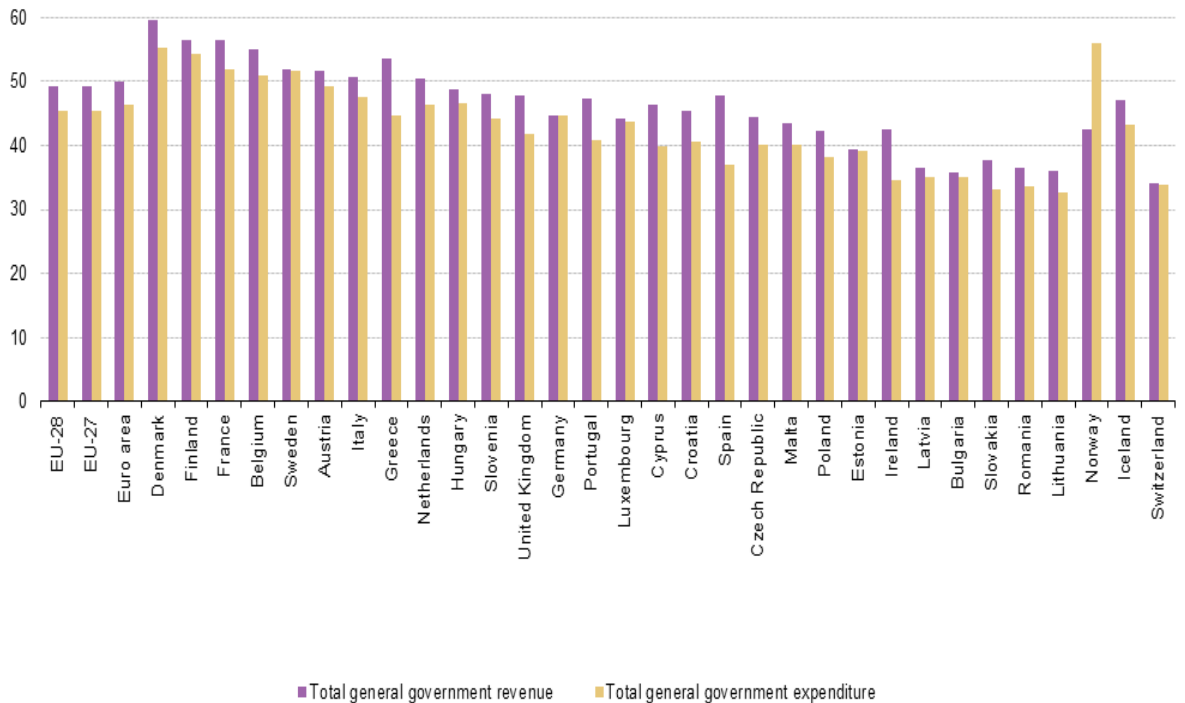

(¹) Data extracted on 22.10.2013; note that the y-axis is cut.
Source: Eurostat (online data code: gov_a_main)

Το επίπεδο των δαπανών και των εσόδων της γενικής κυβέρνησης ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ (βλ. σχήμα 3.3). Το 2012 οι χώρες με τα υψηλότερα επίπεδα συνδυασμένων δημόσιων δαπανών και εσόδων ως ποσοστού του ΑΕγχΠ (άνω του 100 %) ήταν η Δανία, η Φινλανδία, η Γαλλία, το Βέλγιο, Αυστρία και η Σουηδία. Επτά κράτη μέλη ανέφεραν σχετικά χαμηλούς συνδυασμένους λόγους (κάτω του 80 % του ΑΕγχΠ). Αυτές ήταν η Λιθουανία, Ρουμανία, Σλοβακία, Βουλγαρία, Λετονία, Ιρλανδία και Εσθονία ενώ

η Ελβετία ανέφερε τον χαμηλότερο ποσοστό μεταξύ των μελών της ΕΖΕΣ.

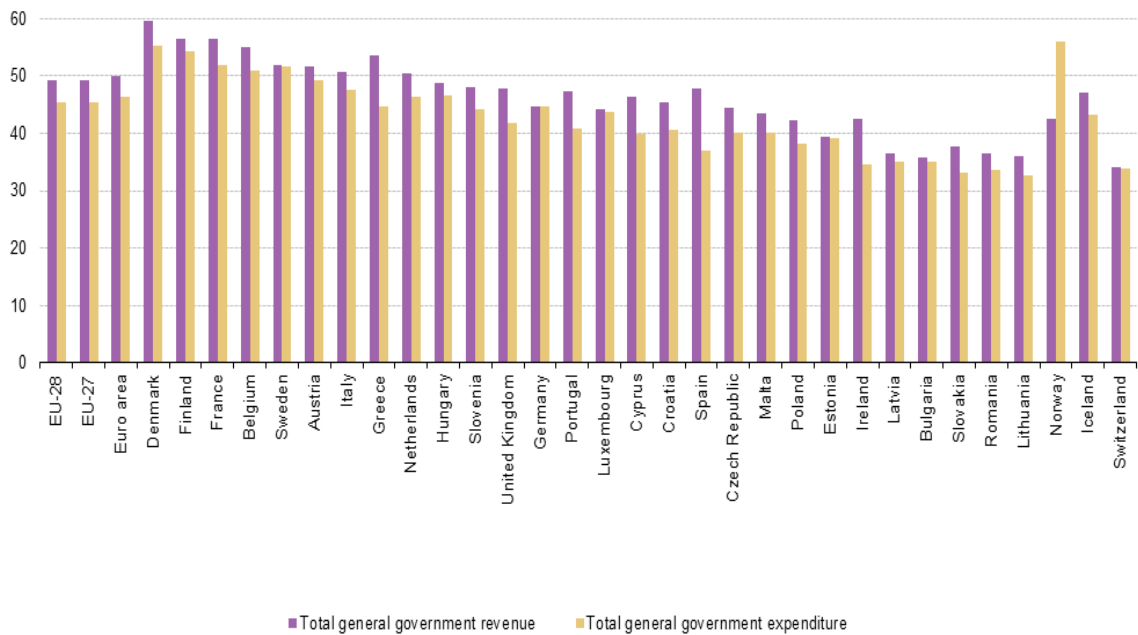
Σχήμα 3.3 Έσοδα και δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης, 2012 (% του ΑΕγχΠ)

(¹) Data ranked in descending order according to the average of total revenue and expenditure; data extracted on 22.10.2013.
Source: Eurostat (online data code: gov_a_main)

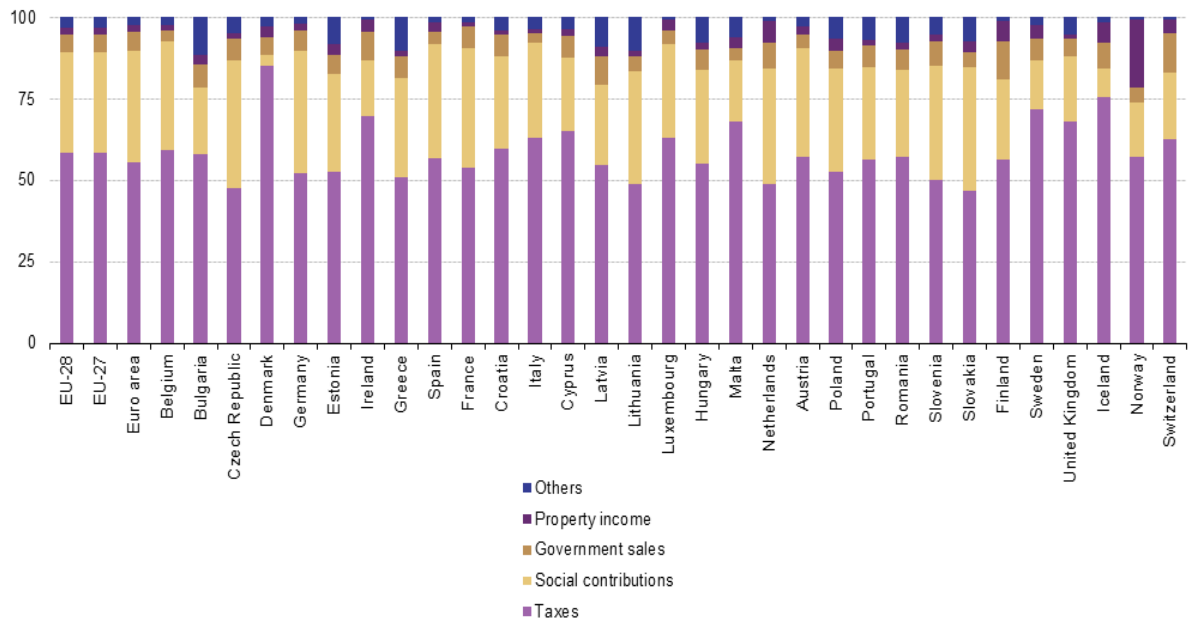
Σε όλη την ΕΕ-28, οι κύριες συνιστώσες των συνολικών εσόδων της γενικής κυβέρνησης είναι οι φόροι και οι κοινωνικές εισφορές (βλ. σχήμα 3.4). Το 2012, οι φόροι ανήλθαν στο 58,4% των συνολικών εσόδων στην ΕΕ-28 (55,5% στη ζώνη του ευρώ), ενώ οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης ανήλθαν στο 30,8% των συνολικών εσόδων (34,3 % στη ζώνη του ευρώ). Αν εξεταστεί κάθε κράτος μέλος, η σχετική σημασία των διαφόρων κατηγοριών εσόδων ποικίλλει σε μεγάλο βαθμό. Για παράδειγμα, οι φόροι ανήλθαν σε λιγότερο από το 50% των εσόδων του δημοσίου στην Τσεχική Δημοκρατία, τη Σλοβακία, την Ολλανδία και τη Λιθουανία το 2012, αλλά σχεδόν στο 85,2 % των εσόδων του δημοσίου στη Δανία (βλ. σχήμα 3.5).

Σχήμα 3.4 Σύθεση των συνολικών εσόδων, 2012 (% των συνολικών εσόδων)

(¹) Data ranked in descending order according to the average of total revenue and expenditure; data extracted on 22.10.2013.
Source: Eurostat (online data code: gov_a_main)

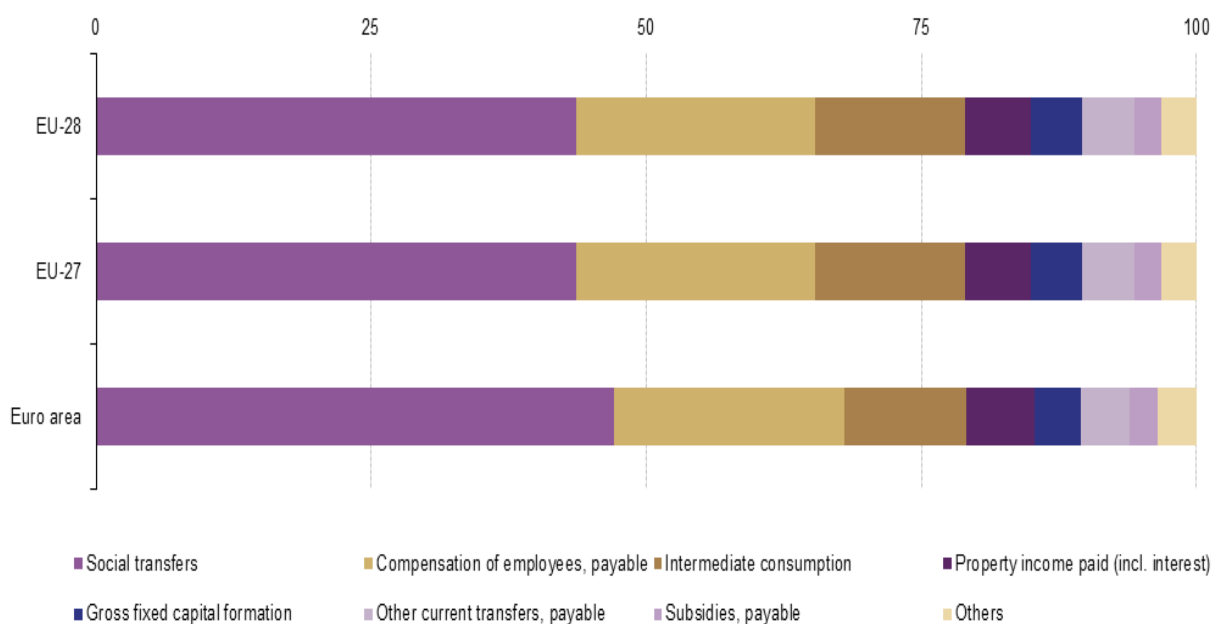
Σχήμα 3.5 Κύριες συνιστώσες των εσόδων της Γενικής Κυβέρνησης, 2012 (% των συνολικών εσόδων)

(¹) Data extracted on 22.10.2013.
Source: Eurostat (online data code: gov_a_main)

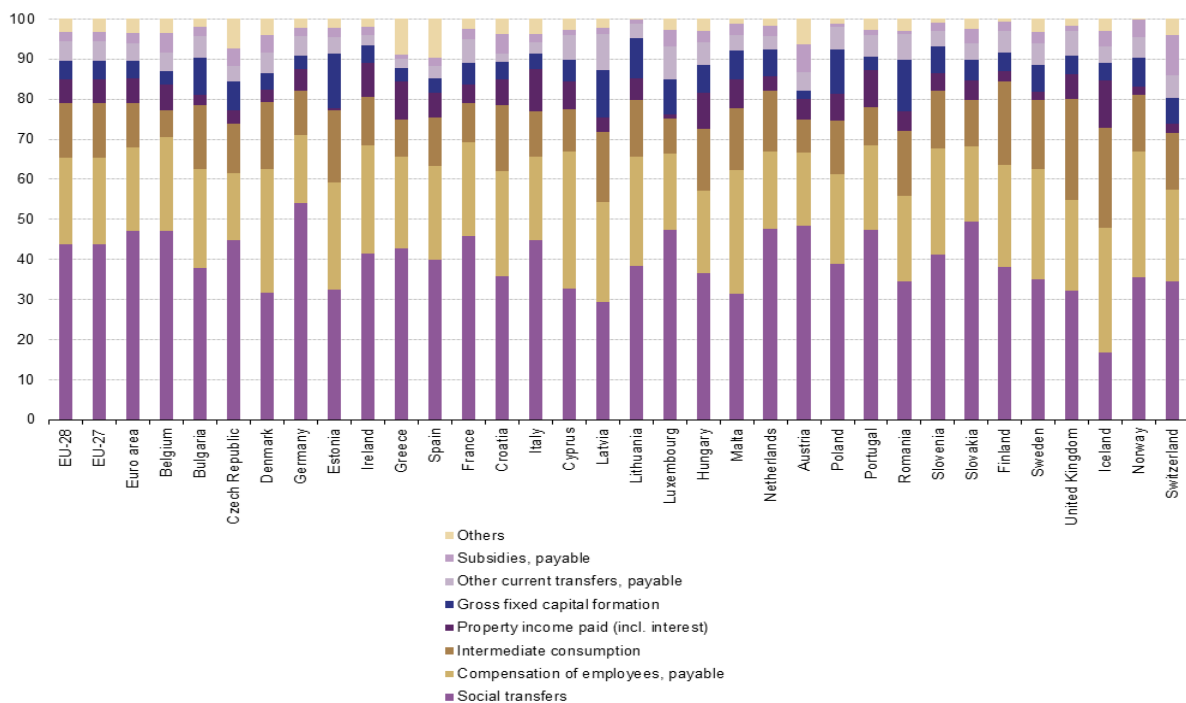
Το μεγαλύτερο ποσοστό των δημόσιων δαπανών της ΕΕ-28 το 2012 αφορούσε την ανακατανομή του εισοδήματος με τη μορφή κοινωνικών μεταβιβάσεων σε χρήμα ή σε είδος (βλ. σχήματα 3.6 και 3.7). Οι κοινωνικές μεταβιβάσεις ανήλθαν στο 43,7% των συνολικών δαπανών στην ΕΕ-28 (47,0 % στη ζώνη του ευρώ). Το εισόδημα εξαρτημένης εργασίας ανήλθε στο 21,7 % των δημόσιων δαπανών (21,0 % στη ζώνη του ευρώ). Το εισόδημα περιουσίας που καταβλήθηκε – το μεγαλύτερο μέρος του οποίου αποτελούνταν από πληρωμές τόκων – ανήλθε στο 6,0 % των δημόσιων δαπανών στην ΕΕ-28 (6,2% στη ζώνη του ευρώ)

Σχήμα 3.6 Σύνθεση των συνολικών δαπανών, 2012 (% των συνολικών δαπανών)

(¹) Data extracted on 22.10.2013.
Source: Eurostat (online data code: gov_a_main)

Σχήμα 3.7 Κύριες συνιστώσες των δαπανών του δημοσίου, 2012 (% των συνολικών δαπανών)

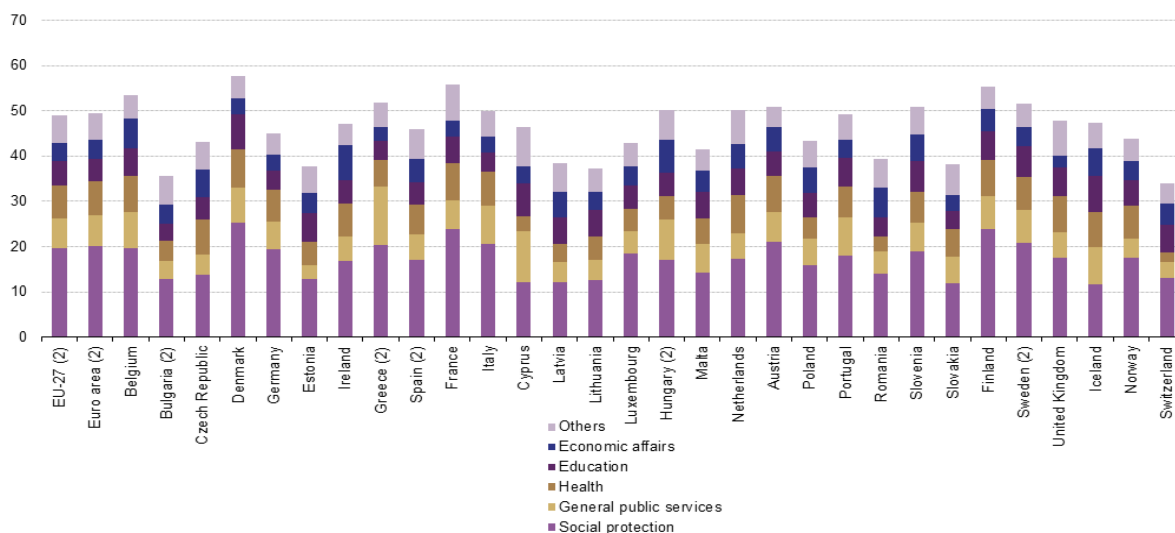

(¹) Data extracted on 22.10.2013.
Source: Eurostat (online data code: gov_a_main)

Οι δαπάνες της γενικής κυβέρνησης μπορούν να αναλυθούν λεπτομερέστερα με τη χρήση της ταξινόμησης των κρατικών λειτουργιών (COFOG). Το 2011 τα μέτρα κοινωνικής προστασίας αντιπροσώπευαν το υψηλότερο ποσοστό των δημόσιων δαπανών σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, με μέσο όρο της ΕΕ-28 το 19,6% του ΑΕγχΠ. Αυτό ίσχυσε για όλα τα κράτη μέλη. Το μερίδιο της λειτουργίας της «κοινωνικής προστασίας» κυμάνθηκε από 25,2% του ΑΕγχΠ στη Δανία, 23,8% στη Γαλλία και στη Φινλανδία έως 12,0 % στην Σλοβακία. Οι επόμενες λειτουργίες COFOG, με σειρά σχετικής σημασίας τους στην ΕΕ-28, ήταν η υγεία (7,3% του ΑΕγχΠ), οι γενικές δημόσιες υπηρεσίες (6,6 %) και η εκπαίδευση (5,3%). Οι δαπάνες σε οικονομικά θέματα στην ΕΕ-28 ανήλθαν στο 4,0% του ΑΕγχΠ το 2011, ενώ λιγότερο από το 2% του ΑΕγχΠ διατέθηκε για την άμυνα, τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, την προστασία του

περιβάλλοντος, τη στέγαση και τα κοινοτικά θέματα, την αναψυχή ή τη θρησκεία και τον πολιτισμό (όλες αυτές οι λειτουργίες ομαδοποιούνται υπό τον τίτλο «Άλλα» στο παρακάτω σχήμα 3.8).

Σχήμα 3.8 Δαπάνες της γενικής κυβέρνησης κατά λειτουργία της ταξινόμησης των κρατικών λειτουργιών, 2011 (% του ΑΕγχΠ)

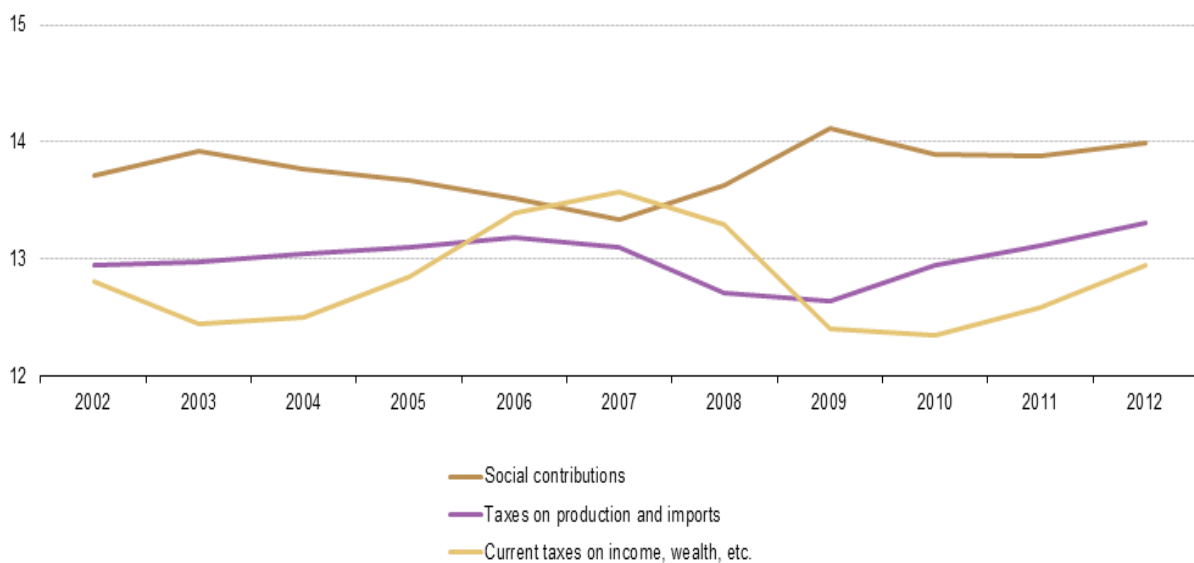

(¹) COFOG: classification of the functions of government; data extracted on 22.10.2013; Croatia: not available.
(²) Provisional.
Source: Eurostat (online data code: gov_a_exp)

Τα κυριότερα είδη δημόσιων εσόδων είναι οι τρέχοντες φόροι εισοδήματος και πλούτου κ.λπ., οι φόροι επί της παραγωγής και των εισαγωγών και οι κοινωνικές εισφορές, με τους φόρους κεφαλαίου να αποτελούν μόλις το 0,2 % των συνολικών εσόδων στην ΕΕ-28 το 2012. Σημειώθηκε αύξηση της σχετικής σημασίας των εσόδων από εισφορές κοινωνικής ασφάλισης στην ΕΕ-27 κατά την περίοδο από το 2007 έως το 2009. Ωστόσο, η τάση αυτή αντιστράφηκε το 2010, με τις κοινωνικές εισφορές να παραμένουν σχεδόν σταθερές από το 2010 έως το 2012 (στο 14% του ΑΕγχΠ το 2012). Η σχετική σημασία των τρεχόντων φόρων εισοδήματος και πλούτου κ.λπ. μειώθηκε από το 2007 έως το 2009 και στη συνέχεια παρέμεινε σταθερή από το 2009 έως το 2010, κατόπιν δε αυξήθηκε στο 13,0% του ΑΕγχΠ το 2012. Οι φόροι επί της παραγωγής και των

εισαγωγών αυξήθηκαν κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕγχΠ από το χαμηλότερο σημείο το 2009 (12,6%) στο 13,3 % του ΑΕγχΠ το 2012 (βλ. σχήμα 3.9)

Σχήμα 3.9: Κύριες κατηγορίες φόρων και κοινωνικών εισφορών, ΕΕ-27, 2002-2012 (% του ΑΕγχΠ)

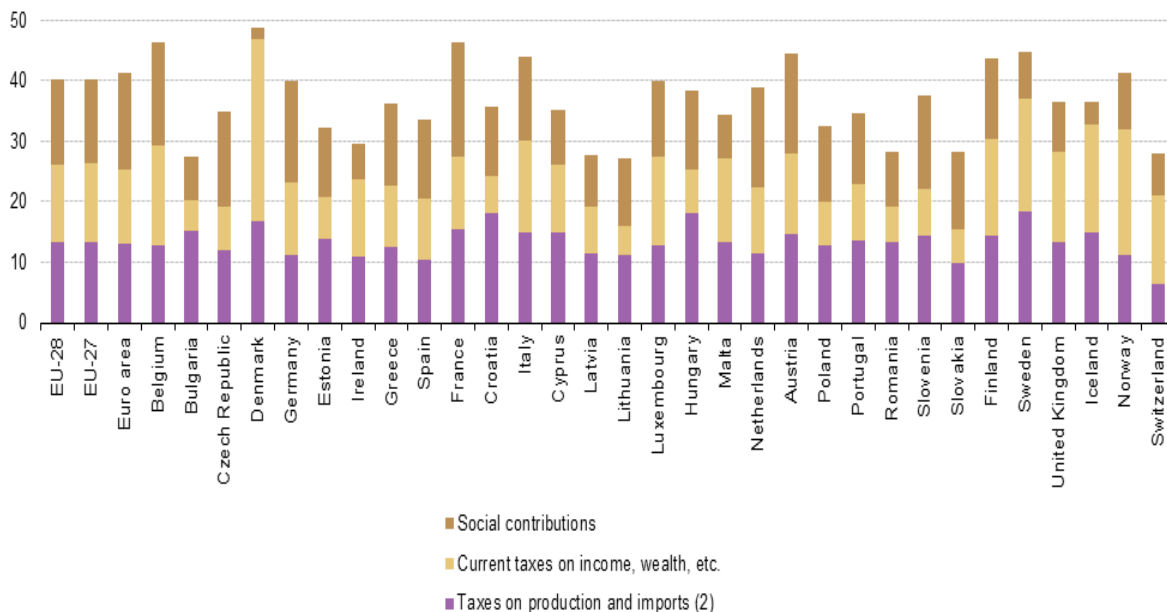

(¹) Data extracted on 22.10.2013; note that the y-axis is cut.
Source: Eurostat (online data code: gov_a_main)

Υπήρξε σημαντική διακύμανση στη δομή των φορολογικών εσόδων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ το 2012 (βλ. σχήμα 3.10). Όπως ίσως προβλεπόταν, οι χώρες που ανέφεραν σχετικά υψηλά επίπεδα δαπανών τείνουν να είναι εκείνες που, επίσης, εισέπραξαν περισσότερους φόρους (σε ποσοστό του ΑΕγχΠ). Για παράδειγμα, το 2012, η υψηλότερη απόδοση από τις κύριες κατηγορίες φόρων και κοινωνικών εισφορών ήταν 48,8% του ΑΕγχΠ που σημειώθηκε στη Δανία, ενώ ακολούθησαν η Γαλλία και το Βέλγιο (46,4% και 46,5% αντίστοιχα), το δε ποσοστό του ΑΕγχΠ στο οποίο αντιστοιχούσαν τα εν λόγω έσοδα ήταν κάτω του 30% σε έξι από τα κράτη μέλη: Ιρλανδία, Σλοβακία, Λετονία, Ρουμανία, Βουλγαρία και Λιθουανία (όπου σημειώθηκε το μικρότερο ποσοστό ύψους

27,3% του ΑΕγχΠ). Η Ελβετία, επίσης, σημείωσε ποσοστό χαμηλότερο από το 30 %.

Σχήμα 3.10: Κύριες κατηγορίες φόρων και κοινωνικών εισφορών, 2012 (% του ΑΕγχΠ)

(¹) Data extracted on 22.10.2013.

(²) Denmark, includes taxes on production and imports paid to the institutions of the European Union.

Source: Eurostat (online data code: gov_a_main)

3.2 Ελληνικό Δημόσιο Χρέος

3.2.1 Δημοσιονομικά στοιχεία Ελλάδος για την περίοδο 2009 - 2012

Την ευθύνη για την καταγραφή και ανακοίνωση των δημοσιονομικών στοιχείων στην Ελλάδα την έχει η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ). Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν τα Δημοσιονομικά στοιχεία Ελλάδος για την περίοδο 2009 - 2012 όπως αυτά καταρτίστηκαν στα πλαίσια της Διαδικασίας

Υπερβολικού Ελλείμματος (ΔΥΕ), για τη δεύτερη κοινοποίηση του έτους 2013 και υποβλήθηκαν σε εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Ελλάδας στη

Eurostat κατ' εφαρμογή του Κοινοτικού Κανονισμού (ΕC) 479/2009, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕC) 679/2010.

Σύμφωνα, λοιπόν με την ΕΛΣΤΑΤ, το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης για το έτος 2012, όπως υπολογίζεται στα πλαίσια της ΔΥΕ, εκτιμάται ότι μειώθηκε στα 17,4 δις ευρώ (9,0 % επί του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος) από 19,87 δις ευρώ το 2011, ενώ το ενοποιημένο χρέος της Γενικής Κυβέρνησης στο τέλος του 2012 ανήλθε στα 303,9 δις ευρώ, (156,9 % επί του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος) από 355,1 δις. Ευρώ το 2011 (170,3% επί του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος).

Διευκρινίζεται ότι λόγω της διάρθρωσης του ελληνικού κράτους ο κωδικός του ΕΣΛ 95 «Πολιτειακή Κυβέρνηση - S.1312» δεν υφίσταται.

Στον πίνακα 3.2 παρουσιάζονται τα κύρια αποτελέσματα της περιόδου 2009-2012, όπως αυτά κατεγράφησαν σύμφωνα με τους κωδικούς των ΕΣΛ '95.

Πίνακας 3.2: Αναφορά ελλείμματος / πλεονάσματος, επίπεδο χρέους και παροχή σχετικών στοιχείων

Στοιχεία σε εκατομμύρια Ευρώ	ΕΣΛ 95 κωδικός	2009	2010	2011	2012
Έλλειμμα (-)/ Πλεόνασμα (+)	ΔΥΕ Β.9				
Γενική Κυβέρνηση	S.13	-36.166	-23.715	-19.869	-17.414
Κεντρική Κυβέρνηση	S.1311	-35.543	-26.185	-18.839	-15.876
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	S.1313	-84	-569	496	693
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης	S.1314	-539	3.039	-1.526	-2.231
Ενοποιημένο χρέος Γενικής Κυβέρνησης					
Ονομαστικές τιμές στο τέλος κάθε έτους		299.690	329.514	355.141	303.928
Ανά κατηγορία:					
Διαθέσιμα και καταθέσεις	ΑΦ.2	1.477	1.005	820	774
Χρεόγραφα εκτός μετοχών, μη συμπεριλαμβανομένων χρηματοπιστωτικών παραγώγων	ΑΦ.33	253.622	253.433	251.998	93.614
Βραχυπρόθεσμα	ΑΦ.331	10.820	9.121	11.844	16.516
Μακροπρόθεσμα	ΑΦ.332	242.802	244.312	240.154	77.098
Δάνεια	ΑΦ.4	44.591	75.076	102.323	209.540
Βραχυπρόθεσμα	ΑΦ.41	1.515	2.765	2.620	2.207
Μακροπρόθεσμα	ΑΦ.42	43.076	72.311	99.703	207.333
Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης για:					
Ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου	P.51	7.260	5.045	3.585	3.543

Τόκους (ενοποιημένους) κατά ΔΥΕ	ΔΥΕ D.41	11.976	12.855	14.888	9.643
Τόκους (ενοποιημένους) κατά ΕΣΛ 95	D.41 (έξοδα)	11.918	13.193	15.017	9.705
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν σε αγοραίες τιμές	B.1*g	231.081	222.151	208.532	193.749
Έλλειμμα (-) / Πλεόνασμα (+) ως % του ΑΕΠ		-15,7	-10,7	-9,5	-9,0
Ενοποιημένο χρέος Γενικής Κυβέρνησης ως % του ΑΕΠ		129,7	148,3	170,3	156,9

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

Ο πίνακας 3.3 παρουσιάζει την εξέλιξη την περίοδο 2009-2012 του ΑΕΠ, των εσόδων, των δαπανών, του ελλείμματος και του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης, ενώ το σχήμα 3.11 απεικονίζονται διαγραμματικά τα Έσοδα, οι Δαπάνες, το Έλλειμμα και το Χρέος της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστά επί του ΑΕΠ. Όπως προκύπτει από τα εν λόγω στοιχεία το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης βαίνει μειούμενο από έτος σε έτος, ενώ το Πρωτογενές έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης μειώνεται και αυτό, με εξαίρεση το 2012 το οποίο αυξήθηκε.

Πίνακας 3.3: ΑΕΠ, Έσοδα, Δαπάνες, Έλλειμμα, Χρέος Γενικής Κυβέρνησης

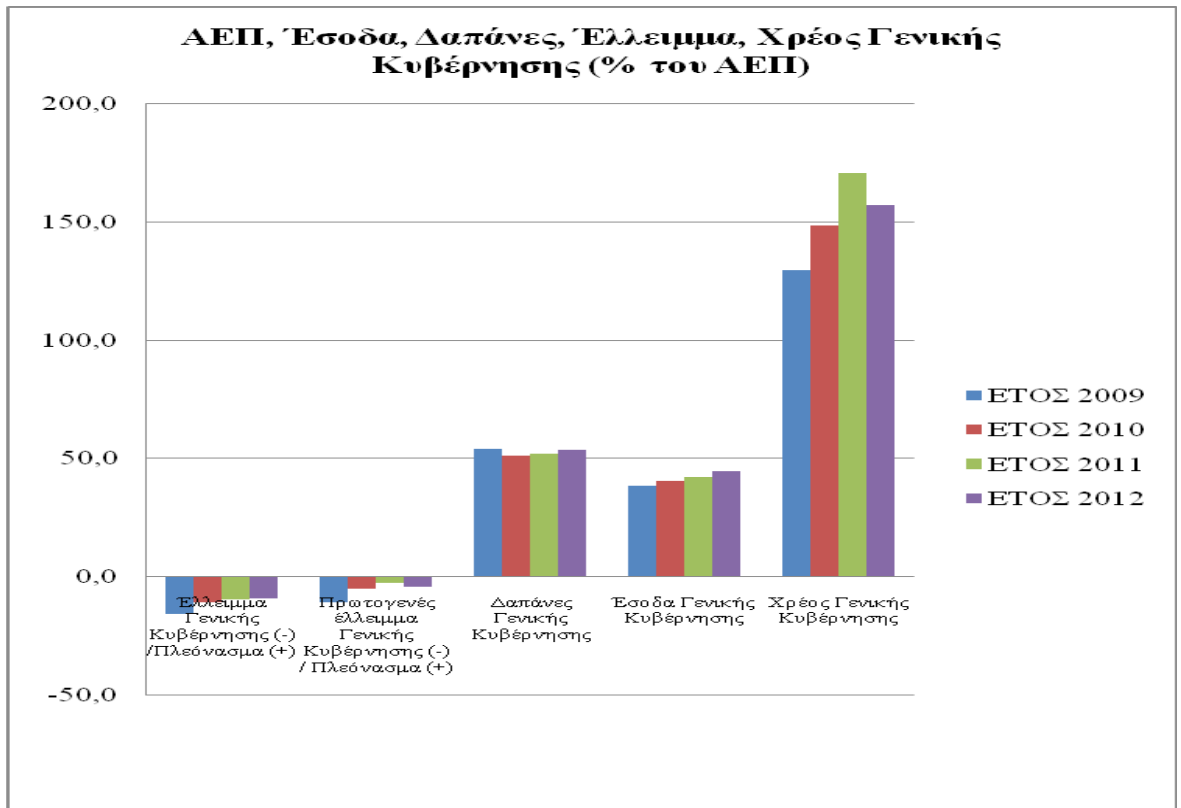
		2009	2010	2011	2012
ΑΕΠ	(εκατ. ευρώ)	231.081	222.151	208.532	193.749
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (-) / Πλεόνασμα (+)	(εκατ. ευρώ)	-36.166	-23.715	-19.869	-17.414
ΔΥΕ Β.9	(% του ΑΕΠ)	-15,7	-10,7	-9,5	-9,0
Πρωτογενές έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (-) / Πλεόνασμα (+) ²⁰	(εκατ. ευρώ) (% του ΑΕΠ)	-24.190 -10,5	-10.860 -4,9	-4.981 -2,4	-7.771 -4,0
Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης	(εκατ. ευρώ) (% του ΑΕΠ)	124.736 54,0	114.250 51,4	108.437 52,0	103.856 53,6
Έσοδα Γενικής Κυβέρνησης	(εκατ. ευρώ) (% του ΑΕΠ)	88.628 38,4	90.197 40,6	88.439 42,4	86.380 44,6
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης ²¹	(εκατ. ευρώ) (% του ΑΕΠ)	299.690 129,7	329.514 148,3	355.141 170,3	303.928 156,9

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

²⁰ Το πρωτογενές έλλειμμα Γενικής κυβέρνησης ορίζεται ως το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης μείον τα έξοδα τόκων (κατά ΔΥΕ) των φορέων Γενικής Κυβέρνησης σε άλλους τομείς της οικονομίας.

²¹ Η μείωση του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης το 2012 αντικατοπτρίζει μεταξύ άλλων την ανταλλαγή ομολόγων μέσω της εμπλοκής του ιδιωτικού τομέα (PSI).

Σχήμα 3.11 : ΑΕΠ, Έσοδα, Δαπάνες, Έλλειμμα, Χρέος Γενικής Κυβέρνησης
(% του ΑΕΠ)

3.2.2 Η κρατική χρηματοδότηση για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και η επίπτωση της στο έλλειμμα ή πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης

Ο Πίνακας 3.4 παρουσιάζει την επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από όλες τις παρεμβάσεις του κράτους κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης, στο έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης. Το 2012, αυτή ανήλθε σε 5.495 εκατομμύρια ευρώ. Στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνονται οι συνεχιζόμενες δαπάνες/έσοδα που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις από το 2008, επιπρόσθετα από τις νέες δαπάνες/έσοδα που ανέκυψαν το έτος 2012. Ως μέρος των τελευταίων αυτών, το 2012 η Γενική Κυβέρνηση, μέσω του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ), πραγματοποίησε κεφαλαιακές μεταβιβάσεις ύψους 8.429 εκατομμύρια για την εξυγίανση των τραπεζών, ενώ παράλληλα απέκτησε απαιτήσεις έναντι των υπό

εκκαθάριση τραπεζών ύψους 2.218 εκατομμυρίων ευρώ.

Πίνακας 3.4: Επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στο έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης

Έτος		Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (-)	Επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στο έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης	Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης χωρίς την επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων
2009	(εκατ. ευρώ)	-36.166	373	-36.539
	(% του ΑΕΠ)	-15,7	0,2	-15,8
2010	(εκατ. ευρώ)	-23.715	960	-24.675
	(% του ΑΕΠ)	-10,7	0,4	-11,1
2011	(εκατ. ευρώ)	-19.869	622	-20.491
	(% του ΑΕΠ)	-9,5	0,3	-9,8
2012	(εκατ. ευρώ)	-17.414	-5.495	-11.919
	(% του ΑΕΠ)	-9,0	-2,8	-6,2

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

Για τα έτη 2009-2011, η υποστήριξη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είχε θετική επίπτωση στο ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης. Αυτό οφείλεται στο ότι οι δεδουλευμένες αμοιβές που προκύπτουν από τις εγγυήσεις του διατραπεζικού δανεισμού και του συστήματος ομολογιακών δανείων, καθώς και τα έσοδα από τις προνομιούχες μετοχές των τραπεζών, ήταν υψηλότερα από τις δεδουλευμένες δαπάνες. Εν αντιθέσει, το 2012 η δαπάνη της υποστήριξης ήταν μεγαλύτερο από τα έσοδα.

3.2.3 Μεταβολές μεταξύ των κοινοποιήσεων ΔΥΕ του Οκτωβρίου 2013 και του Απριλίου 2013

Η Eurostat αξιολογεί τακτικά την ποιότητα των πραγματικών στοιχείων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη καθώς και τους λογαριασμούς του δημόσιου τομέα στους οποίους βασίζονται τα στοιχεία αυτά και οι οποίοι καταρτίζονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2223/96 του Συμβουλίου, της 25ης

Ιουνίου 1996, περί του ευρωπαϊκού συστήματος εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών της Κοινότητας (ΕΣΛ 95). Η αξιολόγηση θεμελιώνεται κυρίως στα αριθμητικά στοιχεία που αφορούν το δημόσιο έλλειμμα και το δημόσιο χρέος, τα οποία αποστέλλονται από τα κράτη μέλη στη Eurostat δύο φορές το χρόνο, αλλά λαμβάνει υπόψη και άλλα συμπληρωματικά στοιχεία και διμερείς επεξηγήσεις των κρατών μελών.

Ο παρακάτω πίνακας 3.5 παρουσιάζει τις αναθεωρήσεις στα δεδομένα ελλείμματος και χρέους, ως ποσοστών του ΑΕΠ, μεταξύ των κοινοποιήσεων της ΔΥΕ Απριλίου και Οκτωβρίου 2013.

Πίνακας 3.5: Μεταβολές ελλείμματος και χρέους μεταξύ Οκτωβρίου 2013 και Απριλίου 2013

	2009	2010	2011	2012
Οκτώβριος 2013				
Πλεόνασμα (+)/ Έλλειμμα (-) ως % του ΑΕΠ	-15,7	-10,7	-9,5	-9,0
Χρέος ως % του ΑΕΠ	129,7	148,3	170,3	156,9
Απρίλιος 2013				
Πλεόνασμα (+) / Έλλειμμα (-) ως % του ΑΕΠ	-15,6	-10,7	-9,5	-10,0
Χρέος ως % του ΑΕΠ	129,7	148,3	170,3	156,9
Μεταβολή (Οκτ 2013 – Απρ 2013)				
Πλεόνασμα (+)/ Έλλειμμα(-) ως % του ΑΕΠ	-0,1	0,0	0,0	1,0
Χρέος ως % του ΑΕΠ	0,0	0,0	0,0	0,0

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

Οι διαφορές μεταξύ των δύο κοινοποιήσεων για το έτος 2012 οφείλονται κυρίως στην συμπερίληψη της εκτιμώμενης αξίας των απαιτήσεων έναντι των υπό εκκαθάριση τραπεζών, η οποία έγινε διαθέσιμη στην ΕΛΣΤΑΤ με τη δημοσίευση της ετήσιας οικονομικής έκθεσης του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας τον Αύγουστο 2013, καθώς και σε επικαιροποίηση των λοιπών στοιχείων που τις απαρτίζουν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία ξεκίνησε με σκοπό να προσεγγίσει την καταγραφή της οικονομικής δραστηριότητας των κρατών μέσω της χρήσης των Εθνικών Λογαριασμών σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ΕΣΛ 95). Οι εν λόγω λογαριασμοί είναι ιδιαίτερης σημασίας καθώς η κοινή και συστηματική καταγραφή της οικονομικής κατάστασης μιας χώρας έχει ως αποτέλεσμα την σωστή παρακολούθηση των μεταβολών των μακροοικονομικών μεγεθών, τον έγκαιρο εντοπισμό των λανθασμένων επιλογών οικονομικής πολιτικής και την έγκαιρη λήψη ορθών οικονομικών αποφάσεων που οδηγούν στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Ωστόσο για να την υλοποίηση των παραπάνω, η καταγραφή και παρακολούθηση των οικονομικών κάθε χώρας πρέπει να διέπεται από συγκεκριμένες, κοινές αρχές ώστε να μπορεί να πραγματοποιείται συγκριτική μελέτη. Αυτό ακριβώς το σκοπό επιτελούν οι λογαριασμοί του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ΕΣΛ 95), οι οποίοι περιγράφουν με κάθε λεπτομέρεια τις οικονομικές δραστηριότητες του συνόλου της οικονομίας ενός κράτους και παρουσιάζουν την πραγματοποιηθείσα διαδρομή μεταξύ της παραγωγής, της κατανάλωσης και της επένδυσης του οικονομικού κυκλώματος.

Στην συνέχεια, παρουσιάστηκαν δύο πολύ σημαντικά οικονομικά μεγέθη της εθνικής οικονομίας: το Δημόσιο Χρέος και το Δημόσιο Έλλειμμα και ο τρόπος με τον οποίο υπολογίζονται σύμφωνα με το Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών (ΕΣΛ 95), ενώ η παρούσα εργασία ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση των δύο αυτών μεγεθών για τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της χώρας μας για την περίοδο –ορόσημο, ειδικότερα για την Ελλάδα- 2009-2012.

Στο κλείσιμο, ιδιαίτερα σημαντικό είναι να τονιστεί η αξία που έχει ο κοινός και σωστός προσδιορισμός των οικονομικών μεγεθών των χωρών, καθώς μέσω αυτών διαμορφώνονται οι εκάστοτε αξιολογήσεις και οι πολιτικές που ακολουθούνται στα κράτη. Η αξία αυτών επικεντρώνεται, φυσικά, στο γεγονός ότι ο αντίκτυπος των πολιτικών που αποφασίζονται είναι οι ίδιοι οι πολίτες των

χωρών αυτών. Για αυτό ακριβώς τον λόγο είναι υποχρέωση τόσο των κυβερνήσεων, μεμονωμένα, όσο και των Διεθνών Οργανισμών, γενικότερα, η προάσπιση της σωστής καταγραφής και αποτύπωσης των οικονομικών τους μεγεθών, ώστε η επιλογή των πολιτικών και των δραστηριοτήτων τους να στοχεύει αποκλειστικά στην ανάπτυξη και βελτίωση της ζωής των ατόμων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΕΣΥΕ, 2004, Εθνικοί Λογαριασμοί Στοιχεία (1995-2001), Αθήνα
2. ΕΣΥΕ, 2005, Εθνικοί Λογαριασμοί Στοιχεία (1995-2002), Αθήνα
3. ΕΣΥΕ ΣΤΑΚΟΔ -03, 2002, Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων της οικονομικής Δραστηριότητας, Αθήνα
4. Θαλασσινός, Λ. Ι., Σταματόπουλος, Θ.Β., Χαρίσης, Χ.Φ., 1996, Επιχειρησιακή στατιστική. Αθήνα – Πειραιάς: Εκδόσεις Σταμούλης.
5. Θαλασσινός, Ε.Ι., Σταματόπουλος, Θ.Β., 1998, Διεθνή Οικονομικά. Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλης.
6. Καραβίτης, Ν.Η., 2008, Δημόσιο Χρέος & Έλλειμμα. Αθήνα: Εκδόσεις Διόνικος.
7. Καραγιωργας, Δ.Π., 1981, Δημόσια Οικονομική 2: Οι Δημοσιονομικοί Θεσμοί. Εκδόσεις: Παπαζήση.
8. Κατσέλη, Λ.Τ., Μαγουλά, Χ.Μ., 2002, Μακροοικονομική Ανάλυση και Ελληνική Οικονομία. Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω.
9. Κατσέλη, Λ.Τ., Μαγουλά, Χ.Μ., 2001, Μακροοικονομική θεωρία και πολιτική. Πάτρα: Εκδόσεις Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
10. Λιανός, Θ.Π., Μπένος, Θ.Ε., 1998, Μακροοικονομική Θεωρία & Πολιτική ΣΤ' . Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
11. Λιανός, Θ., Παπαβασιλείου, Α. & Χατζηανδρέου, Α., 1999, Αρχές Οικονομικής Θεωρίας Μικροοικονομία Μακροοικονομία. Αθήνα: Εκδόσεις Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.
12. Μυλωνάς, Ν., 1975, Σύγχρονα Συστήματα Εθνικών Λογαριασμών και Πινάκων Εισροών – Εκροών, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
13. Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΟΠΑ) Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών, 1992, Η Νομισματική Ένωση και η Σύνοδος του Maastricht Ανάλυση και Προτάσεις για την Ελλάδα. Αθήνα: Εκδόσεις ΟΠΑ.
14. Σαραντίδης, Σ.Α., 1991, Σύγχρονη Μακροοικονομική Ανάλυση. Πειραιάς: Εκδόσεις Σταμούλης.

15. Χαλικιάς, Ι., 2010. Στατιστική: Μέθοδοι Ανάλυσης για Επιχειρηματικές Αποφάσεις. 3η Έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
16. Blanchard, O. & A.Amighini & F.Giavazzi, 2010. Macroeconomics: A European Perspective, Εκδόσεις Pearson

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. EUROSTAT
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
2. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ (ΕΛ.ΣΤΑΤ):
<http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>
3. CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
<https://www.cia.gov>
4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
http://europa.eu/about-eu/countries/index_el.htm
5. WIKIPEDIA
<http://en.wikipedia.org>
6. ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ
<http://www.naftemporiki.gr>
7. ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ:
<http://www.bankofgreece.gr>
8. INTERNATIONAL MONETARY FUND
<http://www.imf.org>
9. ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT
<http://www.oecd.org>
10. BANK OF INTERNATIONAL SETTLEMENTS
<http://www.bis.org>
11. EUROPEAN CENTRAL BANK
<http://www.ecb.int>
12. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ
<http://www.ecb.int>
13. ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
<http://www.glk.gr>

ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. Σταματόπουλος, Θ. Β (2014) Σημειώσεις για το μάθημα «Εθνικοί Λογαριασμοί – Κοινωνική Λογιστική», διαθέσιμες στο: <https://eclass.teicrete.gr>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Η ακολουθία των Εθνικών Λογαριασμών

Το παρόν παράρτημα παραθέτει τα λεπτομερή στοιχεία των λογαριασμών και των ισολογισμών στην ακολουθία λογαριασμών των εθνικών λογαριασμών.

Το ΕΣΛ καταγράφει τις ροές και τα αποθέματα σε ένα μεθοδικό σύνολο λογαριασμών που περιγράφουν τον οικονομικό κύκλο από την παραγωγή και τη δημιουργία του εισοδήματος ως τη διανομή και την αναδιανομή του και τη χρήση του για τελική κατανάλωση. Τέλος, το ΕΣΛ καταγράφει τη χρήση αυτού που απομένει με τη μορφή αποταμίευσης, ώστε να παρουσιάσει τη συσσώρευση μη χρηματοοικονομικών και χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

Καθένας από τους λογαριασμούς παρουσιάζει πόρους και χρήσεις που εξισορροπούνται με την εισαγωγή εξισωτικού μεγέθους, συνήθως στην πλευρά χρήσεων του λογαριασμού. Το εξισωτικό μέγεθος μεταφέρεται στον επόμενο λογαριασμό ως η πρώτη εγγραφή στην πλευρά των πόρων.

Η διαρθρωμένη καταγραφή των συναλλαγών σύμφωνα με μια λογική ανάλυση της οικονομικής ζωής παρέχει τα συγκεντρωτικά μεγέθη που απαιτούνται για τη μελέτη ενός θεσμικού τομέα ή υποτομέα ή του συνόλου της οικονομίας. Η ανάλυση των λογαριασμών προορίζεται να αποκαλύψει τις πιο σημαντικές οικονομικές πληροφορίες, ενώ το εξισωτικό μέγεθος κάθε λογαριασμού είναι βασικό στοιχείο στις πληροφορίες που αποκαλύπτονται.

Οι λογαριασμοί χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

- α) οι τρέχοντες λογαριασμοί καλύπτουν την παραγωγή και τη σχετική δημιουργία, διανομή και αναδιανομή εισοδήματος, καθώς και τη χρήση του με τη μορφή τελικής κατανάλωσης. Το εισόδημα που δεν χρησιμοποιείται άμεσα για τελική κατανάλωση αποκαλύπτεται στο εξισωτικό μέγεθος της αποταμίευσης, το οποίο μεταφέρεται στους λογαριασμούς συσσώρευσης ως η πρώτη εγγραφή στην πλευρά των πόρων του λογαριασμού κεφαλαίου·
- β) οι λογαριασμοί συσσώρευσης αναλύουν τις μεταβολές των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού των μονάδων και επιτρέπουν την καταγραφή

των μεταβολών της καθαρής θέσης (της διαφοράς μεταξύ των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού):

γ) οι ισολογισμοί παρουσιάζουν το σύνολο των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού στην αρχή και το τέλος της λογιστικής περιόδου, καθώς και την καθαρή θέση. Οι ροές για κάθε στοιχείο του ενεργητικού και του παθητικού που καταγράφονται στους λογαριασμούς συσσώρευσης εμφανίζονται ξανά στον λογαριασμό μεταβολών του ισολογισμού.

Η ακολουθία λογαριασμών εφαρμόζεται στις θεσμικές μονάδες, στους θεσμικούς τομείς και υποτομείς και στο σύνολο της οικονομίας.

Τα εξισωτικά μεγέθη καταρτίζονται τόσο ακαθάριστα όσο και καθαρά. Είναι ακαθάριστα αν υπολογίζονται πριν από την αφαίρεση της ανάλωσης πάγιου κεφαλαίου και καθαρά αν υπολογίζονται μετά την αφαίρεση. Τα εξισωτικά μεγέθη εισοδήματος ενδείκνυται να εκφράζονται σε καθαρή τιμή, διότι η ανάλωση κεφαλαίου είναι απορρόφηση διαθέσιμου εισοδήματος που πρέπει να ικανοποιηθεί αν θέλουμε να διατηρηθεί το απόθεμα κεφαλαίου της οικονομίας.

Οι λογαριασμοί παρουσιάζονται με δύο τρόπους:

α) με τη μορφή ολοκληρωμένων οικονομικών λογαριασμών, που εμφανίζουν τους λογαριασμούς για όλους τους θεσμικούς τομείς, το σύνολο της οικονομίας και την αλλοδαπή σε έναν πίνακα:

β) με τη μορφή μιας ακολουθίας λογαριασμών, που παρέχουν πιο λεπτομερείς πληροφορίες. Οι πίνακες που εμφανίζουν την παρουσίαση του κάθε λογαριασμού παρατίθενται στο τμήμα του παρόντος κεφαλαίου με τίτλο «Ακολουθία λογαριασμών».

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει συνοπτικά τους λογαριασμούς, τα εξισωτικά μεγέθη και τα κύρια συγκεντρωτικά μεγέθη: ο κωδικός για τα κύρια συγκεντρωτικά μεγέθη δεν παρουσιάζεται στον πίνακα, αλλά είναι ίδιος με τον κωδικό για τα εξισωτικά μεγέθη, αλλά με την προσθήκη ενός αστερίσκου μετά τον αριθμό. Για παράδειγμα, για το ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων, ο κωδικός είναι B.5g, ενώ ο ισοδύναμος κωδικός του κύριου συγκεντρωτικού μεγέθους «Ακαθάριστο εθνικό εισόδημα» είναι B.5*g.

Τα εξισωτικά μεγέθη παρουσιάζονται στον πίνακα με την ακαθάριστη μορφή τους και επισημαίνονται με τη χρησιμοποίηση του «g» στον κωδικό. Για

κάθε τέτοιο κωδικό υπάρχει μια καθαρή μορφή, όπου η εκτίμηση για ανάλωση κεφαλαίου έχει αφαιρεθεί. Για παράδειγμα, το μέγεθος «Προστιθέμενη αξία, ακαθάριστη» έχει κωδικό B.1g, ενώ το καθαρό ισοδύναμο («Προστιθέμενη αξία, καθαρή»), όπου η ανάλωση κεφαλαίου έχει αφαιρεθεί, είναι B.1n.

Πίνακας 8.1 — Συνοπτική παρουσίαση των λογαριασμών, των εξισωτικών μεγεθών και των κύριων συγκεντρωτικών μεγεθών

		Λογαριασμοί						Εξισωτικά μεγέθη		Κύρια συγκεντρωτικά μεγέθη							
		Πλήρης ακολουθία λογαριασμών για τους θερμικούς τομείς															
Τρέχοντες λογαριασμοί	I	Λογαριασμοί παραγωγής	I	Λογαριασμός παραγωγής	II.1	Λογαριασμοί πρωτογενούς διανομής εισοδήματος	II.1.1	Λογαριασμός δημόσιας εισοδήματος	II.1.2	Λογαριασμός διανομής πρωτογενούς εισοδήματος	II.1.2.1	Λογαριασμός επιχειρηματικού εισοδήματος	II.1.2.2	Λογαριασμός διανομής λοιπών πρωτογενούς εισοδήματος	B.1g	Προσπελάσιμη αξία, ακαθάριστη	Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕγχΠ)
	II.	Λογαριασμοί διανομής και χρήσης εισοδήματος	II.1				II.1.1		II.1.2					B.2g	B.3g	Λειτουργικό πλεόνασμα, ακαθάριστο Μικτό εισόδημα, ακαθάριστο	
														B.4g	B.5g	Επιχειρηματικό εισόδημα, ακαθάριστο	
														B.6g	B.7g	Ισούληγο πρωτογενών εισοδημάτων, ακαθάριστων	Ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ)
														B.8g	B.9	Διαθέσιμο εισόδημα, ακαθάριστο	Ακαθάριστο εθνικό διαθέσιμο εισόδημα
														B.101	B.101	Προσαρμοσμένο διαθέσιμο εισόδημα, ακαθάριστο	
														B.8g	B.9	Αποταμίευση, ακαθάριστη	Ακαθάριστη εθνική αποταμίευση
Λογφειοσυστήματα	III.	Λογαριασμοί συσσώρευσης	III.1	Λογαριασμός κεφαλαίου	III.1.1	Λογαριασμός μεταβολής της καθαής θέσης λόγω αποταμίευσης και κεφαλαίων μεταβιβάσεων	III.1.1		III.1.2	Λογαριασμός απόκτησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων				B.9	B.9	Μεταβολή καθαρής θέσης λόγω αποταμίευσης και κεφαλαίων μεταβιβάσεων	Καθαρή χορήγηση (+) / λήψη (-) δανείων
														B.9	B.9	Καθαρή χορήγηση (+) / λήψη (-) δανείων	Καθαρή χορήγηση (+) / λήψη (-) δανείων

Λογαριασμοί				Εξωτερικά μεγέθη	Κύρια οικονομικά μεγέθη
	III.3	Λογαριασμός λοιπών μεταβολών περιουσιακών στοιχείων	III.3.1	Λογαριασμός λοιπών μεταβολών του όγκου των περιουσιακών στοιχείων	B.102
			III.3.2	Λογαριασμοί αντιστοίχης προσαρμογής	B.103
			III.3.2.1	Λογαριασμός ουδέτερων κερδών/ζημιών κτήσης	B.1031
			III.3.2.2	Λογαριασμός προμηθευτικών κερδών/ζημιών κτήσης	B.1032
IV. Ισολογισμοί	IV.1	Ισολογισμός ανοίγματος			B.90
	IV.2	Μεταβολές του ισολογισμού			B.10
	IV.3	Ισολογισμός κλεισίματος			B.90

Πίνακας 8.1 — Συνολική παρουσίαση των λογαριασμών, των εξισωτικών μεγεθών και των κύριων οικονομικών μεγεθών (συνέχεια)

Λογαριασμοί				Εξωτερικά μεγέθη	Κύρια οικονομικά μεγέθη
Λογαριασμός συναλλαγών					
0. Λογαριασμός αγαθών και υπηρεσιών					
Λογαριασμός στις αλληλοδαπές (Λογαριασμός εξωτερικών συναλλαγών)					
V. Τρέχων λογαριασμός	V.I	Εξωτερικός λογαριασμός αγαθών και υπηρεσιών			B.11
	V.II	Εξωτερικός λογαριασμός πρωτογενών εισοδημάτων και τρεχουσών μεταβιβάσεων			B.12
Λογαριασμοί ασφαλιστικής	V.III	Εξωτερικοί λογαριασμοί ασφάλισης	V.III.1	Λογαριασμός κεφαλαίων	B.101
			V.III.1.1	Λογαριασμός μεταβολής της καθαής θέσης λόγω τρέχοντος εξωτερικού ισοζυγίου και κεφαλαίων μεταβιβάσεων	

Λογαριασμοί						Εξισωτικά μεγέθη		Κύρια ανακεφαλαίωτα μεγέθη
			V.III.1.2	Λογαριασμός από-κτισης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων	B.9	Καθαρή χορήγηση (+) / λήψη (-) δατείων		
		V.III.2	Χρηματοοικονομικός λογαριασμός		B.9	Καθαρή χορήγηση (+) / λήψη (-) δατείων	Καθαρή χορήγηση (+) / λήψη (-) δατείων	
		V.III.3	Λογαριασμός λοιπών μεταβλητών περιουσιακών στοιχείων	V.III.3.1	Λογαριασμός λοιπών μεταβλητών του όγκου των περιουσιακών στοιχείων	B.102	Μεταβολές της καθαρής θέσης λόγω λοιπών μεταβλητών του όγκου των περιουσιακών στοιχείων	
				V.III.3.2	Λογαριασμοί αναπροσαρμογής	B.103	Μεταβολές της καθαρής θέσης λόγω αναμοιραστικών κερδών/ζημιών κτήσης	
Ισολογητοί	V.IV	V.IV.1	Εξωτερικός λογαριασμός περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων	V.IV.1	Ισολογισμός αναίγματος	B.90	Καθαρή θέση	Καθαρή εξωτερική χρηματοοικονομική θέση
		V.IV.2	Μεταβολές του ισο-λογητού	V.IV.2	Μεταβολές του ισο-λογητού	B.10	Μεταβολές της καθαρής θέσης	
		V.IV.3	Ισολογισμός ελεστί-ματος	V.IV.3	Ισολογισμός ελεστί-ματος	B.90	Καθαρή θέση	Καθαρή εξωτερική χρηματοοικονομική θέση